

BALANSSI

4/2013

Vuokrasopimukset IFRS-taseeseen?

42

Mitä tuumaavat tilintarkastuksesta opiskelijat ja tilintarkastusassistentit?

52, 56, 60

Hallituksessa nyt

Väärinkäytös
ja johdon
valvontavelvollisuus

18

Riitta Huuhtanen:

**Arvot ohjaavat muutosten
hallittua läpivientä**

ÄLÄ ANNA TIEDONHAUN VEROOTTA AIKAASI!

Verotus

Sanoma Pro Verotusfokus kokoaa käyttöösi kaiken oleellisen, ei mitään turhaa. Verotusfokus sisältää kattavat aineistot mm. arvonlisä-, yritys-, maatala-, henkilö- ja kansainvälisestä verotuksesta. Palvelun avulla löydät etsimäsi tiedon nopeasti ja voit luottaa sen paikkansapitävyyteen.

sanoma pro

Tilaa nyt ilmainen viikon koekäyttö:
www.sanomapro.fi/fokus

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

4/2013

HAASTATTELUSSA

- 8 **RIITTA HUUHTANEN**
Arvot ohjaavat muutosta Kalevala Korussa
- 38 **TIINA VISAKORPI**
IFRS-valvonnan haasteina taantuma ja sensitiivisten tietojen raportointi
- 64 **TAPANI VUOPALA**
Tilintarkastus on hyvä ja turvallinen uravaihtoehto

HALLITUKSESSA NYT

- 14 **ELINA PEILL:** Näköpiirissä ei vielä mallia vuokrasopimusten IFRS-käsittelystä
- 18 **ARA HAIKARAINEN:** Väärinkäytös johdon valvontavelvollisuuden valossa

VEROTUS

- 22 **LEENA ROMPPAINEN:**
Puhaltavatko uudet tuulet konserniverotuksessa?

TILINTARKASTUS

- 30 **BENITA GULLKVIST:**
Tilintarkastuskertomukseen halutaan lisää läpinäkyvyyttä
- 34 **ANU TANNER:** Katsaus muiden varmennuspalvelujen kehitykseen
- 52 **JANNE GRÖNROOS:** Kenestä tilintarkastaja?
- 56 Mikä motivoi tilintarkastusassistenttia?
- 60 **JOSEFIN MALMSTEN, BENITA GULLKVIST:** Vad påverkar revisionsassistenters arbetsmotivation?
- 70 **JAAKKO GÄVERT:** Dokumenttien hallinta tilintarkastajan työssä

TILINPÄÄTÖS

- 42 **ELINA PEILL:** Vuokrasopimukset IFRS-taseeseen?

Riitta Huuhtanen
luotsaa perinteikästä Kalevala Korua innovatiivisella otteella suhdannekuoppien yli.
s. 8

SISÄINEN VALVONTA

- 48 **JYRKI LÄHDEMÄKI:** COSO – moderni viitekehys sisäisen valvonnan toteutukseen

AJANKOHTAISTA

- 26 Asiakaslähtoisempää tilintarkastusta metodeja kehittämällä
- 51 Listayhtiöt raportoivat vaihtelevasti hallinto- ja ohjausjärjestelmistään

VAKIOPALSTAT

- 7 **PÄÄKIRJOITUS:** Säädösvalmistelua kiihdytyskaistalla
- 13 **OLAVI ALA-NISSILÄ:** Teesejä kunnantalon seinälle
- 17 **VEROTUKSEN VIISARIT**
– **PAULI K. MATTILA:** Tunarointia verotuksessa
- 46 **PYKÄLÄPILOTTI**
- 66 **UUTISET**
- 68 **KIRJOISSA JA KANSISSA**

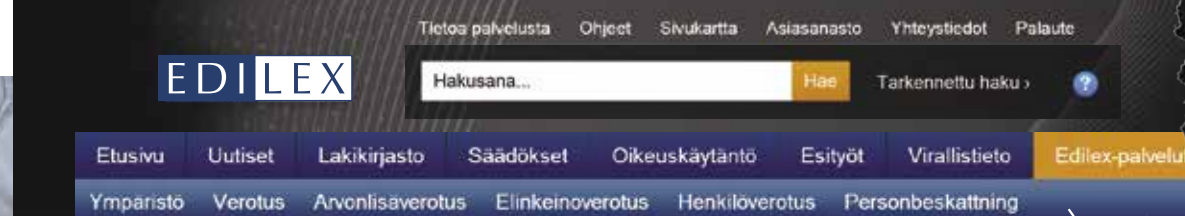

Ketkä hakeutuvat tilintarkastusalalle? Mitä mieltivät työstään tilintarkastusassistentit?
52, 56, 60

Marraskuussa treffeille Helsinkiin

Maailmalla tunnustusta niittänyt Aalto-yliopiston yhteydessä toimiva yritys-kiihdyttämö Startup Sauna virittelee viidettä kertaa globaalia treffipaikkaa kasvuyrityksille ja potentiaalisille riskirahoittajille. Marraskuussa Helsingissä järjestettävään Slush-tapahtumaan odotetaan yli 2 500 vierasta, 500 alkuvaiheen yritystä ja 200 sijoittajaa.

Edilex Verotus - Verokäsikirjat + Edilex Peruspalvelu

Edilex Verotus on kaiken lainsäädännön kattava tehokas työväline juristeille, veroasiantuntijoille ja taloushallinnon ammattilaisille. Palvelu sisältää Edilex Arvonlisäverotuksen ja Edilex Elinkeinoverotuksen sekä koko laajan Edilex Peruspalvelun. KPMG:n veroasiantuntijoiden kirjoittamat kattavat kommentaariteokset on linkitetty Edilexin ajantasaisiin säädöksiin ja aineistoihin. Palveluun kuuluvat tiedotteet muutoksista ja oikeustapauksista sekä Edilexin Lakikanavan uutiset ja seuranta.

Tutustu ja tilaa maksuton koekäyttö: www.edilex.fi/verotus

Edilex Arvonlisäverotus

Kattava ja käytännönläheinen Edilex Arvonlisäverotus antaa perusteellisen tiedon arvonlisäverolaista ja sen soveltamisesta. KPMG:n veroasiantuntijat käsittelevät pykäläjärjestyksessä koko arvonlisäverolain ja selvittävät, miten säädökset vaikuttavat eri liiketapahtumiin käytännössä. Palveluun kuuluvat tiedotteet tärkeimmistä muutoksista ja oikeustapauksista.

Tutustu ja tilaa maksuton koekäyttö: www.edilex.fi/arvonlisaverotus

Edilex Elinkeinoverotus

Edilex Elinkeinoverotus on erinomainen apuväline elinkeinoverotuksen konkreettisten kysymysten ratkaisuun. KPMG:n veroasiantuntijat käsittelevät palvelussa käytännönläheisesti elinkeinoverotuksen eri alueiden säädökset, verotuksen perusteet ja säädösten käytännön tulkinnan. Palveluun kuuluvat tiedotteet tärkeimmistä muutoksista ja oikeustapauksista.

Tutustu ja tilaa maksuton koekäyttö: www.edilex.fi/elinkeinoverotus

Kirjatilaukset ja lisätiedot

www.edita.fi/verkkokauppa • asiakaspalvelu.publishing@edita.fi • p. 020 450 05

*Kirja tai verkkopalvelu.
Sinä valitset!*

MIKA KALLIO, ARI NIELSEN,
MARKO OJALA, JUHA SÄÄSKILÄHTI

Arvonlisäverotus 2013

Käytännönläheisessä käsikirjassa käsitellään pykäläjärjestyksessä koko arvonlisäverolaki ja sen soveltaminen. Teoksessa on huomioitu muun muassa vuoden 2013 alusta voimaan tulleet muutokset sekä tuore oikeuskäytäntö niin kotimaasta kuin EU-tuomioistuimesta.

120 € • KESTOTILAUKSENA 108 €
ILMESTYY 8/2013

ÄIMÄ, ENGBLOM, HOLLA, JÄRVINEN,
RAUTAJUURI, SANDELIN, TORKKEL, KELLAS,
LAMPINEN, LEPISTÖ, NUOTIO, PARONEN

Elinkeinoverotus 2013

Kirjassa käsitellään yksityiskohtaisesti elinkeinoverotuksen merkittävimmät viimeajan uudistukset ja tulevat muutokset. Kirja sisältää runsaasti uutta oikeuskäytäntöä.

120 € • KESTOTILAUKSENA 108 €
ILMESTYY 9/2013

EDITA

LAKITIETO JA KOULUTUS

AJANKOHTAISTA VEROTUKSESSA

Koulutuksessa käsitellään tilintarkastajan näkökulmasta verotuksen ajankohtaisia asioita, mahdollisia lainsäädännön muutoksia, uusinta oikeuskäytäntöä, ajankohtaista yrityksen ja yrityksen omistajan tuloverotuksesta sekä arvonlisäverotuksesta.

AJANKOHTAISTA VEROTUKSESSA

Koulutuksen ensimmäisessä osiossa käydään läpi, mitä on tapahtunut ja mitä tulossa: lainsäädännön muutoksia, tuoreita oikeustapauksia, verottajan kannanottoja, tulkintoja ja linjauksia sekä muita ajankohtaisia verotusasioita. Käsitellään yrityksen tuloverotuksen osalta muuttuva lainsäädäntö sekä käydään läpi menojen vähennyskelpoisuuteen elinkeinotoiminnan verotuksessa, käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksiin sekä yritysjärjestelyihin liittyviä ajankohtaisia asioita. Lisäksi päivän aikana käsitellään yrityksen omistajan tuloverotuksen osalta voitonjaon verotukseen, vähennyksiin sekä omistajanvaihdosten verotukseen liittyvät ajankohtaiset asiat.

AJANKOHTAISTA ARVONLISÄVEROTUKSESSA

Päivän toisessa osiossa käydään läpi uusinta arvonlisäverotuksen oikeuskäytäntöä ja viranomaisohjeistuksia, sosiaalihuollon ja terveydenhoidon arvonlisäverotuksen osalta mm. arvonlisäverottomuudelle säädettyjä edellytyksiä, alihankkijoiden tuottamien palvelujen alv-käsittelyä ja Verohallinnon uutta ohjeistusta. Käydään läpi kiinteistöjen arvonlisäverotuksen keskeisiä kysymyksiä, kuten kiinteistöluovutusten alv-käsittelyä, vuokraustoiminnasta alv-velvolliseksi hakeutumista sekä kiinteistöinvestointien alv-vähennysten tarkistusmenettelyä. Lisäksi käsitellään tulevia alv-muutoksia ja muutospaineita mm. kansainvälisen palvelukaupan, ryhmärekisteröintisäännösten ja yleishyödyllisten yhteisöjen alv-sääntelyn osalta.

ILMOITTAUTUMISET JA LISÄTIEDOT

Ilmoittautumiset osoitteeseen anne.suvanto@htm.fi (kirjoita viestiin sähköpostiosoite, puhelinnumero sekä työnantaja ja laskutusosoite) tai puhelimitse numeroon (09) 4767 9302.

Lisätietoa koulutuksen sisällöstä osoitteesta

www.htm.fi/koulutus tai carita.makinen@htm.fi / p. (09) 4767 9305 / Carita Mäkinen.

LUENNOITSIJAT

AJANKOHTAISTA TULOVEROTUKSESSA
Ylijohtaja Juha Lindgren,
Verohallinto

AJANKOHTAISTA ARVONLISÄVEROTUKSESSA
KTM, veroasiantuntija Marko Ojala,
KPMG Oy

KTM, veroasiantuntija Tero Takalo,
KPMG Oy

Luennoitsijat vuorottelevat eri paikkakunnilla.

KOULUTUSPAIKKAKUNNAT JA -PÄIVÄT

Luennot klo 9.00–16.30.

Ilmoittautuminen klo 8.30 alkaen

4.11 ma Tampere
7.11. to Kuopio
11.11. ma Oulu
14.11. to Lahti
21.11. to Helsinki
25.11. ma Vaasa
28.11. to Turku

Osallistujille ilmoitetaan erikseen mahdollisista aikataulu-
muutoksista. Pidätämme oikeuden ohjelman muutoksiin.

OSALLISTUMISMAKSU

650€ + alv. Koulutusaineisto, aamu- ja iltapäiväkahvit sekä lounas sisältyvät hintaan. Laskut toimitetaan ennakoon ja se erääntyy ennen koulutuspäivää.

Tarjoushintaa 480€ + alv KHT-yhdistyksen jäsenille.

Kysy jäsenhintaa HTM-Info Oy:n toimistosta
p. (09) 4767 9300

BALANSSI

Julkaisija

Kustannus Oy Tase-Balans
Toimitusjohtaja Jukka Silvo

Kustannus Oy Tase-Balans julkaisee
Balanssi-lehteä yhteistyössä
HTM-tilintarkastajat ry:n,
KHT-yhdistys – Föreningen CGR
ry:n ja Sisäiset tarkastajat ry:n kanssa.

Toimitus

Päätoimittaja Tarja Sviili
(09) 694 4064
tarja.sviili@balanssilehti.fi
Fredrikinkatu 61 A, 4. krs,
00100 Helsinki

Toimitusneuvosto

Nils Blummé
Jani Heikkala
Leena Romppainen
Pontus Troberg
Tarja Sviili

Ulkoasu ja taitto

Petteri Kivekäs, Edita Publishing Oy

Ilmestymistiheys

Lehti ilmestyy v. 2013 kuusi kertaa.
Vuosikerta 115,00 € (sis. alv 10 %),
irtonumero 30,00 € (sis. alv 24 %).

Tilaukset

toimitus@balanssilehti.fi
www.balanssilehti.fi
Puh. (09) 694 4064
Fax (09) 694 9215

Ilmoitusmyynti

ilmoitukset@balanssilehti.fi

Painopaikka

Edita Prima Oy

Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet
ovat kirjoittajien omia eivätkä
edusta välttämättä yhteistyö-
järjestöjen virallista kantaa.

ISSN 2323-4695

Kansikuva
Olli Häkämies

Säädösvalmistelua kiihdytyskaistalla

HALLITUSOHJELMAAN on kirjattu paljon hyviä asioita kuten nk. kärkihankkeisiin lukeutuva harmaan talouden torjuntaohjelma. Muihin verrattuna se näyttää olevan myös poikkeus, koska ohjelmaan sisältyviä lakimuutoshankkeita on pistetty rivakasti liikkeelle.

Samaiseen hallitusohjelmaan on kirjattu myös kansalliset paremman sääntelyn tavoitteet, joiden avulla lainvalmistelun laatuongelmia pyritään vähentämään. Hallitusohjelman mukaan avointa vuorovaikutusta, sääntelyvaihtoehtojen ja vaikutavuuden arviointia tehostetaan. Ja erityistä huomiota kiinnitetään mm. sääntelyn selkeyttämiseen ja vaihtoehtojen sääntelytapojen lisäämiseen.

Mainittakoon vielä, että etukäteisvalmistelun tärkeyttä ja lakiehdotuksen vaikutusten asianmukaista ja riittävää selvittämistä korostetaan säädösvalmistelun parissa työskenteleville virkamiehille ja -naisille tarkoitettussa ohjeistuksessa.

Laadukkaan sääntelyn tavoitteet ja periaatteet näyttävät kuitenkin jääneen lapsipuolen asemaan hallituksen maaliskuisen kehysriihen jälkimainingeissa, jolloin ilmoitettiin, että TEM ryhtyy valmistelevaan jo vuoden 2014 alusta voimaan astuvia säädöksiä tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuudesta tarkastuskohdetta koskevassa rikosepäilyssä. Alkusyksystä pikaiselle kommentointikierrokselle lähetettiin hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus.

Poliittiset paineet ylisuureksi kasvaneen julkisen sektorin rahoitusvajeen tilkitsemiseksi ovat aiheuttamassa vauhtisokeutta lainsäätäjissä. Rikosepäilyjä koskevan raportointivelvoitteen säädösvalmistelua viedään nyt eteenpäin sellaisella vauhdilla, että laadukkaan sääntelyn sijaan odotettavissa on sutta ja sekunda.

Hankkeessa pitäisikin ottaa reilu aikalisä, jotta vaihtoehtoiset sääntely- ja toimintavaihtoehdot tulisivat aidosti kartoitettua. Mikäli oikeudellinen sääntely nähdään ainoaksi vaihtoehdoksi, tulisi lainvalmistelun vuorovaikutteisuuutta ja avoimuutta lisätä, jotta säädösratkaisut eivät heikentäisi tilintarkastusalan houkuttelevuutta ja toimintaedellytyksiä eivätkä aiheuttaisi yrityksille lisäkustannuksia ja hallinnollista taakkaa.

TARJA SVIILI

päätoimittaja
tarja.sviili@balanssilehti.fi

Arvot

ohjaavat muutosta Kalevala Korussa

Kalevala Korun liiketoiminta ammentaa suomalaisesta kulttuuriperinnöstä. Menestyminen edellyttää myös jatkuvaa valppautta ja kykyä ennakoida kuluttajien toiveita.

TEKSTI // OUTI AIRAKSINEN KUVAT // OLLI HÄKÄMIES

Uuden myymäläkonseptin jalkauttaminen pitää Riitta Huuhtasen kiireisenä. – Työskentelemme sen eteen, että olemme valmiita, kun suhdanne elpyy.

KASVU EI OLE MEILLE
ITSETARKOITUS,
MUTTA NÄEMME
POTENTIAALIA
SEKÄ KOTIMAASSA
ETTÄ VIENTI-
MARKKINOILLA.

ENSIMMÄISET Kalevala Korut olivat toisintoja viikinkiaikaisista pronssikoruista. ”Sen, joka kopioi, on myös luotava uutta”, linjasi yhtiön perustaja **Elsa Heporauta** aikoinaan.

Toimialamuutos kiritti rakenneuudistukseen

Uuden luominen ja muutosten hallittu läpivieminen ovat myös yhtiön nykyisen toimitusjohtajan **Riitta Huuhtasen** tavoitteena.

Yhtiön myynti- ja markkinointijohtajana aiemmin työskennellyt Huuhtanen on pistänyt tuulemaan tultuaan valituksi Kalevala Korun toimitusjohtajaksi reilut puolitoista vuotta sitten.

– Käynnistimme aika nopeasti rakenneuudistuksen. Taustalla on korualan muutos ja globaali kilpailu. Myös kuluttajien odotukset ja tottumukset ovat muuttuneet, joten meidän piti rakentaa toimintamme niin, että se vastaa tämän päivän ja tulevaisuuden haasteisiin, Huuhtanen kertoo.

Arvot ja perinteet mukana vaikeinakin aikoina

Huuhtasen mukaan työ vaatii uudistamisen ja muutosten läpiviemisen lisäksi sitä, että kunnioittaa yhtiön arvoja ja perinnettä.

– Omistajamme on Kalevalaisten Naisten Liitto, jonka slogan on olla ikiaikainen, aito ja uudistuva. Perinteiden täytyy kuitenkin elää ajassa, jotta ne kiinnostavat, Huuhtanen sanoo.

Uusien sukupolvien tuoreita tulkin- toja suomalaisesta kulttuuriperinnöstä edustaa muun muassa yhtiön muutama vuosi sitten lanseeraama korusarja, jossa nykymuotoilijat ovat hakeneet innoitusta merkittäviltä suomalaisilta kulttuurivaikuttajanal- lilla **Helene Schjerfbeckistä** **L. Onervaan**.

Raaka-aineiden hintojen nousu haasteena

Kalevala Koru on kokoaan suurempi yritys sikäli, että 18 miljoonan euron liikevaihtoa pyörittävä ja noin 150 henkeä työllistävä yritys keikkuu brändivertailuissa vuosi toisensa jäl-

keen Suomen arvostetuimpien yritysten joukossa.

Yhtiö joutuu kuitenkin tekemään hartiavoimin töitä pärjätäkseen suhdanne- ja trendiherkällä toimialalla, jossa kilpailu on globaalia. Toimialan yhteisenä haasteena on raaka-aineiden hintojen nousu, sillä hopean ja erityisesti kullan kallistuminen on kyettävä jollain aikavälillä siirtämään lopputuotteiden hintoihin.

Kansainvälisillä toimijoilla on usein etunaan kuitenkin suuremmat volyymit ja halvemmat työvoimakustannukset, mutta Kalevala Koru aikoo jatkossakin pärjätä kilpailussa teknologialla, innovatiivisuudella sekä asiakkaiden tarpeiden ymmärtämisellä.

Etuna asiakaspinnan läheisyys ja kasvollinen omistaja

Yksi askel matkan varrella on ollut Lapponia Jewelyn ostaminen vuonna 2005. Yrityskauppa on tuonut monenlaista synergiaa, mutta myös haasteita, kun yhteen on pitänyt hitsata kaksi ai- van erilaista yrityskulttuuria.

Vaikka tehokkuuden ja kannattavuuden jatkuva parantaminen on Kalevala Korulle välttämätöntä, aikoo yhtiö pysyä Suomessa. Sitä puoltaa omistajan ja asiakkaiden arvojen ja arvostusten lisäksi vahva kotimainen osaaminen.

– Suomalainen työ ja raaka-ainehinnat vaikuttavat kannattavuuteemme, mutta voimme taklata kilpailijoita korkeampia kustannuksiamme teknologialla. Arvostamme myös suomalaista työtä. Meille on kertynyt paljon käsityö- ja prosessiosaamista, jota kehitämme koko ajan. Etunamme on myös se, että olemme lähellä asiakasta ja meillä on kasvollinen omistaja, Huuhtanen sanoo.

Myös suhdannekäänteeseen valmistauduttava

Kalevala Koru on ottanut käyttöönsä muun muassa 3D-teknologiaa. Yhtiö kilpailee myös palvelulla, sillä sen valmistamille tuotteille tarjotaan huolto- ja korjauspalvelua.

Vaikka suhdannetilanne on nyt erityisen vaikea, Huuhtanen arvioi, että Ka-

Klassikoita ja uusia tulkintoja

LAPPONIA JEWELRYN mallistossa on noin 200 korua, kun taas Kalevala Korulla on valikoimissaan peräti 400 erilaista korumallia variaatioineen – sekä vielä toinen mokoma päälle arkistossa valikoimista poistuneita malleja. Perustan myynnille muodostavat ikiaikaiset, yhtiön alkumetreiltä lähtien valmistetut koruklassikot.

Yrityksen toinen tukijalka ovat uudet mallit, jotka ovat nykymuotoilijoiden tulkintoja Kalevala Korusta.

Tuotekehityksen läpi kulkee vuosittain noin 150 uutuutta. Mallit syntyvät mallistotyöryhmässä, johon kuuluu toimitusjohtajan ja muotoilijoiden lisäksi myynnin, markkinoinnin, tuotannon ja tuotekehityksen edustajat.

– Pohdimme aina monipuolisesti, miksi jokin mallisto halutaan tehdä. Pyrimme aina löytämään ehdotuksista jonkin punaisen langan ja teeman, jonka voimme esitellä myös jälleenmyyjille, toimitusjohtaja Riitta Huuhtanen kertoo.

Retroa. Myyntiin on palautettu tuotannosta poistettu, aikoinaan muodikkaana pidetty Säkylän Myllynkivet -riipus.

levala Koru yltää tällä tilikaudella kelpotulokseen.

– Kuluttajat ovat nyt varovaisia, mutta pyrimme vastaamaan nykyiseen huutoon tarjoamalla erihintaisia koruja ja tekemään työtä sen eteen, että olemme valmiit, kun suhdanne elpyy. Kasvu ei ole meille itsetarkoitus, mutta näemme potentiaalia sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla.

Arvot edellä kohti uutta

Suomalaisen kulttuuriperimän vaaliminen ja kehittäminen näkyvät Kalevala Korun liiketoiminnassa monin tavoin.

Vahvan omistajan ansiosta yhtiössä toimitaan kvartaaliajattelun sijaan pitkäjänteisesti, mutta kuitenkin tavoitteellisesti, sillä omistajajärjestön toimintaa rahoitetaan pitkälti Kalevala Korusta saaduilla osinkotuotoilla.

Käytännössä omistajajärjestö käyttää yhtiössä valtaansa hallituksen kautta, ja hallitukseen on löydetty laajaa osaamista liike-elämän lisäksi kulttuurikentältä.

– Omistajan toivomuksesta meitä ohjaa suomalaisten listayhtiöiden hallinnointikoodi, mikä tekee toiminnastamme läpinäkyvää, Huuhtanen kertoo. →

Oman mittakaavan kulttuurivaikuttaja

Konkreettisimmillaan yhteisiä arvoja toteutetaan Kulttuurisäätiössä, jonka Kalevala Koru on perustanut yhdessä omistajajärjestönsä kanssa. Säätiö jakaa vuosittain apurahoja hankkeille, jotka edistävät suomalaista kulttuuria ja sen tutkimusta.

– Koemme olevamme oman mittakaavamme kulttuurivaikuttajia, sillä monet hankkeista eivät toteutuisi ilman meidän tukeamme, vaikka apurahasummat eivät isojen säätiöiden kanssa kilpailekaan, Kulttuurisäätiön hallituksen puheenjohtajanakin toimiva Huuhtanen kertoo.

Elämykset korvaavat tuotokeskeisyyden

Kalevala Korun yksi suurista haasteista tulevaisuudessa on vastata kuluttajien muuttuviin tarpeisiin, sillä yksilöllisyyden korostumisen myötä vanhat menestysreseptit eivät välttämättä toimi.

Yhtiön tulevaisuuden tavoitteena on pyrkiä toteuttamaan missiotaan – eli tuottaa iloa ja mielihyvää ihmisten arkeen ja juhlaan kestäviä arvoja to-

Modernia tulkintaa edustaa Kirsti Doukasin Vanamo-sormus.

teuttaen. Eettisten ja ekologisten arvosten nousu näkyy yhtiössä muun muassa siinä, että tuotteita valmistetaan nykyisin vain kierrätyskullasta ja aina mahdollisuuksien salliessa kotimaisia raaka-aineita käyttäen.

Ajanhermolla

Yhtiö pyrkii yhä tarkemmin myös ennakoidaan kuluttajien toiveita ja haluja.

– Olemme tehneet kuluttajatutkimusta sosiaalisen median avulla. Facebookissa meidän on helppo saada ihmisi-

siä ottamaan kantaa, koska brändimme on niin tunnettu, Huuhtanen kertoo.

Uusia tuulia on haettu myös yhdessä Aalto-yliopiston kanssa Tekes-projektissa, jossa tuotokeskeisen ajattelun tilalle on pyritty rakentamaan asiakaslähtöistä elämysliiketoimintaa.

– Tutkimme asiaa, jonka jälkeen palvelumuotoilun opiskelijat selvittivät ja mieltivät myymälöissämme muun muassa asiakaspolkuja ja -profiileja sekä asiakkaiden kohtaamista. Siltä pohjalta lähdimme rakentamaan asiakaslähtöistä palvelua, Huuhtanen kertoo.

Palvelu korostuu uudessa myymäläkonseptissa

Opiskelijoiden ajatusten pohjalta yhtiölle laadittiin palvelukäsikirjoitus, johon nojautuen Pohjois-Esplanadille perustettiin uusi myymälä. Menestykseksi osoittautunut myymäläkonsepti on seuraavaksi tarkoitus monistaa ja vöryyttää muihinkin myymälöihin sekä Kalevala Korun noin 500 jälleenmyyjää käsittävään verkostoon.

– Koru on palvelutuote, jossa kivijalkamyymälät pärjäävät, kun myynti perustuu hyvään ja asiantuntevaan palveluun, Huuhtanen kuvaa. □

Tarinatäyteinen historia

KALEVALA KORUN 75-vuotisen taipaleen varrelle mahtuu värikkäitä tapahtumia. Kun kirjailija ja kulttuurivaikuttaja **Elsa Heparauta** istui aikoinaan kansalliseepos Kalevalan satavuotisjuhliissa Helsingissä, sai hän idean pystyttää patsas suomalaisille naisille. Varojen keräys patsashankkeeseen sai tuulta siipiensä alle, kun hankkeen puhanaiset keksivät kääntä Kansallismuseon puoleen. Sen korujen malleista syntyi 40 ensimmäistä Kalevala Korua. Niiden myynnistä kertyneet varat päätyivät kuitenkin patsaan sijasta sodan hädänalaisten uhrien auttamiseen Talvisodan sytyttyä. Vuonna 1960 perustetun Lapponian perustaja **Pekka Anttila** oivalsi jo varhain, ettei korubisnes lyö leiville ilman erikoistumista. Aisaparikseen hän löysi **Björn Weckströmin**, jonka rajoja rikkova muotoilu keräsi maailmalla ihailijoita. **Yoko Onon** sormessa kiillellyt Kivettynyt Järvi -akryylisormus Dick Cavett -showssa vuonna 1975 sai aikaan varsinaisen akrylikorujen boomin. Myöhemmin Weckströmille soitti Atlantin takaa **George Lucas** -niminen elokuvan tekijä, joka pyysi Weckströmiä suunnittelemaan korun työn alla olevaan elokuvaan. Toimeksiannosta kieltäytynyt kiireinen suomalaismuotoilija ehdotti, että ohjaaja valitsisi korun jo suunnitelluista malleista. Asia unohtui, kunnes vuonna 1977 ensi-iltansa saaneessa Tähtien sota -elokuvassa nähtiin prinssessa Leian kantavan kaulassaan Weckströmin Planetaariset laaksot -käätyä.

Teesejä kunnantalon seinälle

USA:n entinen ylpeys, nykyinen häpeäpilkku – Detroitin autioituva kaupunki – on konkurssissa. Yhdysvalloissa, Italiassa, Kreikassa ja Espanjassa monien kuntien tilanne täyttää konkurssitilan tunnusmerkit. Ongelmat ovat peräisin kasvaneista eläke- ja terveystalouksista, talouslaman ja työttömyyden vuoksi kutistuneista verotuloista sekä huolettomasta velkaantumisesta unohtamatta erityisen huonoa hallintoa.

Yleensä ajatellaan, että kunta ei voi mennä konkurssiin, koska sillä on verotusoikeus. Ei ole Suomessa mennyt kukaan. Mutta meilläkin kriisikunnan käsite on tuttu.

Suomen kuntataloudessa tapahtui viime vuonna selkeä käänne huonompaan. Itse asiassa viimeisen kymmenen vuoden aikana kuntien menojen ja tulojen suhde on jatkuvasti ollut epäsuhtainen. Epäsuhtaa on kompensoitu veroastetta nostamalla ja lainarahoitusta lisäämällä. Tilanne jatkuu nyt entistä huonompana, kun valtio leikkaa merkittävästi kuntien valtionosuuksia ja yleinen talouskehitys on tunnetun heikko.

Millaisia teesejä nyt pitäisi naulata kunnan- tai kaupungintalon seinälle?

Ensinnäkin kuntien talouskehityksen analysointia pitää terävöittää. Lyhytjänteinen vuositarkastelu pitäisi korvata pidemmälle ulottuvalla talouden ennakkoinnilla. Toisaalta tilikauden aikana tarvitaan nykyistä enemmän reaaliaikaista raportointia.

ILMAN YRITTÄJYYTTÄ JA KEHITTYVÄÄ TALOUTTA KUNTA EI MENESTY.

Toiseksi kuntien ja niiden talouden yhteys pitää pystyä kirkastamaan nykyistä paremmin. Palveluverkon ja palvelurakennevaihtoehtojen aidon taloudellisen yhteyden pitää ohjata päätöksentekoa.

Kolmanneksi teesiksi voi nimetä sen, että kunnissa tarvitaan lisää strategista johtajuutta ja ketteryyttä eli kykyä vastata nopeasti ympäristön muutoksiin. Neljäntenä teesinä tulevat tehokkuus ja tuloksellisuus, jotka viittaavat tehtyjen päätösten tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Viidennessä teesissä tiivistyy Detroitin antama oppitunti; ilman yrittäjyyttä ja kehittyvää taloutta kunta ei menesty. Myös kuudes teesi liittyy yrittäjyyteen. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö on myös mahdollisuus, jota kannattaa ennakkoluulottomasti hyödyntää.

Velka on kuntataloudenkin kriisin syy, ei sen lääke. Tähän seitsemänteen teesiin kulminoituu se, että julkinen talous on kokonaisuus. Rahojen ja säästöjen siirto kuntien ja valtion kesken ei vaikuta mitään julkisen talouden kokonaisuuteen.

Kunnan rahankäyttöön – kuten aina julkisten varojen hyödyntämiseen – pitää liittyä julkinen tilivelvollisuus, läpinäkyvyys ja tehokas ulkoinen julkinen tarkastus. Kunta ei voi tehdä kaikkea eikä kunnan tehtäviä voi kasvattaa. Kuntalaisilla pitää olla mahdollisuuksien mukaan myös omavastuu itsestään ja läheisistään.

Kyse on myös arvoista ja joukkuepelistä. Kestäviin arvoihin, eettisyyteen ja rehellisyyteen nojaava ketterä kunta menestyy. Tärkein teesi onkin siinä, että kunnat tarvitsevat parempaa hallintoa – whatever it takes.

Näköpiirissä

ei vielääkään
mallia vuokra-
sopimusten
IFRS-käsittelystä

Tuore standardiluonnos ei tuone uutta mallia vuokrasopimusten käsittelyyn. On silti hyvä olla perillä, mitkä yrityksen sopimuksista käsiteltäisiin ehdotetun standardin mukaan vuokrasopimuksina.

ELINA PEILL

KESKUSTELU vuokrasopimusten IFRS-käsittelystä on jatkunut jo niin pitkään, että kiinnostus aiheen seuraamiseen on lopahtanut. Vaikka uutta mallia ei edelleenkään ole näköpiirissä, on hyvä olla selvillä, miten isoilla panoksilla oma yritys on tässä pelissä mukana.

Viimeisinkin ehdotus puutteellinen

Uuden standardiluonnoksen kommentointiaika päättyi äskettäin. Ehdotetut muutokset ovat periaatetasolla merkittäviä, mutta käytännössä useimpien yritysten kohdalla ne vain siirtäisivät tällä hetkellä tilinpäätöksen liitetiedoista löytyvät sopimusvelvoitteet taseen veloiksi ja samalla varapuolella esitettäviksi omaisuseriksi.

Vaikutukset kohdistuisivat kaikkiin vuokrasopimuksiin, jotka ovat voimassa standardin käyttöönoton jälkeen laadittavassa tilinpäätöksessä esitettävillä kausilla. Luonnos ei edelleenkään ole luomassa yhtä käsittelytapaa kaikille vuokrasopimuksille. Puute on jo saanut osakseen paljon kritiikkiä, mikä voi päätyä estämään luonnoksen etenemisen standardiksi.

Käyttöoikeuksia taseeseen – tasaeriä tuloslaskelmaan

Vuokrakohteet kirjattaisiin jatkossa vuokralle ottajan taseeseen käyttöoike- ➔

KUVA: VMP/PhotoStock

uksina silloin, kun sopimuskauden pituus on pidempi kuin 12 kuukautta. Tuuloslaskelmaan kuluvaikutus kirjautuisi useimpien kiinteistöjen kohdalla tasaerinä, kun taas laitevuokrat johtaisivat yleensä suurempiin kulukirjauksiin ensimmäisinä kuukausina kuin vuokrauden myöhemmissä vaiheissa.

Tämän tarkoituksena olisi kuvata sitä, miten paljon vuokralaisen käyttö kuluttaa vuokratilaa. Vuokrasopimusten kahtiajako muistuttaa nykyistä rahoitusleasing – muu vuokrasopimus – jakoa, mikä näkyy hyvin sivulla 30 olevan aihetta käsittelevän laajemman artikkelin kuvassa.

Palveluntarjoajien markkinat

Uudistuksen ehkä olennaisin kysymys ja selvittämisen arvoinen aihe on se, mitkä yrityksen solmimista sopimuksista käsiteltäisiin ehdotetun standardin mukaan vuokrasopimuksina. Tämä ratkaisee sen, kirjataanko sopimuksen perusteella ehdotetun käsittelymallin mukaisia tase-eriä.

Monissa yrityksissä sopimukset on helppo jaotella vuokra- ja palvelusopimuksiin, mutta periaatteessa on mahdollista, että jo kopiokoneisiin liittyvä huoltopalvelu voi sisältää IFRS:n mukaisen vuokrasopimuksen – tai olla puhdas palvelusopimus. Useimmille yrityksille halutuimpia olisivat palvelusopimukset, joten tulisimme todennäköisesti näkemään järjestelyjen strukturoimista palveluiksi ja rahoittajien ja laitetoimittajien muuntautumista palveluntarjoajiksi.

Tunnetumpia tulkintahaasteita sisältyy sopimuksiin, joissa ostetaan osa tuotanto- tai voimalaitoksen tuotannosta tai tilanteisiin, joissa liiketoiminnassa on tarpeen käyttää tilaa toisen omistuksessa olevasta kaapelista, tunnelista tai radiomastosta. Jos käytössä on vain kapasiteetin osa, ei kyseessä yleensä ole vuokrasopimus, kun taas fyysisen osan käyttäminen johtaisi vuokrasopimuskäsittelyyn.

Muuttuisivatko mahdollisuudet saada rahoitusta?

Vuokrasopimusten tuominen taseeseen merkitsisi käytännössä sitä, että leasing asettuisi yhä enemmän samalle viivalle muiden rahoitustapojen kanssa. On siis mahdollista, että leasingrahoitus ei enää olisi yrityksille yhtä houkutteleva rahoitusmuoto vaan tarvittavat laitteet ja kiinteistöt ostettaisiin omaksi hallimmalla lainarahoituksella.

On kuitenkin hyvä huomata, että leasingrahoituksessa rahoittaja hyväksyy vuokraohteen rahoituksen vakuudeksi koko arvostaan, mikä ei muuten olisi mahdollista. Leasing on myös usein vain osa laajempaa palvelukokonaisuutta, josta luopuminen aiheuttaisi yrityksille lisähaasteita ja välittömiä kustannuksia.

Voisiko uudistuksilla olla vaikutusta liiketoimintaan?

On ennakoitu, että vuokrasopimuskäsittelyn välttämiseksi yritykset solmivat yhä lyhyempiä vuokrasopimuksia,

mikä johtaisi lisääntyneeseen riskinottoon toiminnan jatkuvuuden turvaamisen näkökulmasta. Monien markkinointa seuraavien tahojen mukaan vuokrasopimusten pituudet ovat kuitenkin lyhentyneet jo vuosia ilman kirjanpito-vaatimusten muutoksiakin.

Samoin ehdotukset sopimusten laitimiseksi ympäröivämmiksi palveluiksi luokittelun saamiseksi kaatuvat usein yritysten juristien analyysiin lisääntyvistä riskeistä. Näyttäisi siis siltä, että tälläkään kertaa ei häntä pääse heiluttamaan koiraa vaan liiketoiminnalliset syyt määräävät sen, miten yritys toimii ja kirjanpito laaditaan kuvaamaan tätä toimintaa toivottavasti mahdollisimman läpinäkyvällä tavalla.

Mikä siis muuttuisi?

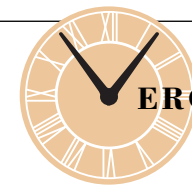
Taseen molempien puolien kasvamisella on luonnollisesti vaikutusta tunnuslukuihin ja sitä kautta muun muassa palkitsemismalleihin. Mutta käytännön toiminnan kannalta työläintä olisi se, että kirjattavien lukujen taustalla olevia oletuksia tulisi monin paikoin seurata ja päivittää jokaisena raportointipäivänä. Johdon harkinnan käyttö lisääntyisi, kun tarkoituksena olisi päästä pois tarakoista ohjeista sopimusten luokitteluun.

Lobbaus uudistusta vastaan on edelleen voimakasta. Nyt esitetyn luonnoksen harvoja meriittejä tuntuu olevan, että se toisi vuokrasopimukset taseeseen. Edelleen joutuisimme luokittelemaan sopimuksia keinotekoisesti ja kunkin yrityksen liitetietojen laitimisessa noudatettavat laatustandardit määrittäisivät sen, miten informatiivisia tilinpäätöksistä kokonaisuudessaan tulisi.

Matkaa vuokrasopimusten yhtenäiseen ja ymmärrettävään käsittelyyn on siis vielä jäljellä. □

KTL Elina Peill toimii Deloitte & Touche Oy:n IFRS-yksikössä IFRS-asiantuntijana.

EROTUKSEN VIISARIT

Tunaroointia verotuksessa

Kataisen hallitus on ylittänyt puolivälin. Hallitus on tähän asti kunnostautunut monenlaisin verotempuin. Välillä verotusta on kiristetty ja välillä kevennetty.

Pääpaino näyttää kuitenkin olevan kiristysten puolella, mikä on ymmärrettävää, kun otetaan huomioon valtion tyhjyyttä ammottava kassa. Velkaa on vuosittain otettu miljardikaupalla, mikä on jo alkanut heikompia hirvittää. Valtion mainio kolmen A:n velkaluokitus näyttää kaikista toimista huolimatta olevan vaarassa.

Tunnusomaista hallituksen toiminnalle on ollut kokonaan uusien verolajien kehittäminen. Näistä voidaan mainita yle-vero, pankki-vero, makeisvero ja tulolan tekevä windfall-vero. Keskustelua on käyty myös lannoiteverosta ja kaivosverosta. Viimeksi mainitun suosio hiipuu sitä mukaan, kun kaivosteollisuuden vaikeudet muutoinkin lisääntyvät.

Tavallaan uutena verona voidaan pitää myös eläkeläisten raippaveroa, jonka perusteltavuus on vähintäänkin kyseenalainen. Solidaarisuusveroja on säädetty myös ansiotuloverotukseen sekä perintö- ja lahjaveroitukseen.

Tunaroinnin painopiste on kuitenkin nähtävissä selvimmän yritysverotuksessa. Menokehysriiessä maaliskuussa 2012 hallitus asiaa tarkkaan pohdittuaan päätti vaihtaa vuosikymmeniä jatkuneen doktriinin; yritysverotuksen kilpailuvyön turvaamisesta päätettiin siirtyä verokannan alentamisen sijasta veropohjan peukaloitintaan.

Veropohjaa päätettiin puhkoa tuplapoistoilla, T&K-verovähennyksellä ja sijoittajavähennyksellä, jotka kaikki säädettiin kolmen vuoden pituisiksi. Vuosi edellisestä hallitus vaihtoi linjaansa ja palasi vanhaan. Määräaikaiset huojennukset leikattiin kaksivuotiseksi sijoittajavähennyksestä lukuun ottamatta ja tilalle otettiin tuntuva yhteisöverokannan leikkaus 20 %:iin.

Määräaikaisten veronhuojennusten leikkaus taitaa olla ainutlaatuinen tapahtuma Suomen verohistoriassa. Linjan muutosta voidaan kyllä pitää perusteltuna, mutta tapahtuma ei anna hyvää kuvaa hallituksen päätösten valmistelusta ja johdonmukaisuudesta. Edestakaista veivaamista osoittaa myös kotitalousvähennyksen supistaminen ja heti perään sen korottaminen.

Sattumanvaraisuutta osoittaa myös keuhällä tehty päätös poistouudistuksesta ja edustusmenojen vähennyskelpoisuuden poistamisesta. Mistä ihmeestä nämä kaksi asiaa yhtäkkiä putkahtivat esille? Tietävästi näitä päätöksiä ei oltu mitenkään etukäteen valmisteltu eikä kukaan ollut vaatinut muutoksia.

Poistojen leikkaaminen ei tunnu kovinkaan järkevältä tilanteesta, jossa investoinnit ovat muutoinkin jäässä ja tuotantokoneisto vanhentuu kovaa vauhtia. Edustusmenoja koskeva uudistus ei ole monelle yritykselle elämän ja kuoleman kysymys, mutta sellainen se saattaa olla niille yrityksille, jotka päätoiminaan tuottavat tällaisia palveluja. Ne ovat yleensä työvaltaisia palvelualan pk-yrityksiä.

Erityisen huonoa pelisilmää osoittaa keuhällä nähty osinkoverotusta koskeva sekoilu. Sekoilun syntipukin etsintä johtaa syltityhtäälle, jossa vastuun kantavat ministerit. Mutta nukahdus pääsi ilmeisesti yllättämään paitsi virkamiehet niin pahimmin ministereiden monilukuiset poliittiset esikunnat. Etenkin viimeksi mainituissa kaivattaisiin paljon lisää osaamista.

Hallituksen on syytä ryhdistäytyä ja palautettava yritysten ja kansalaisten luottamus. Se on jo muutoinkin tupeksinnallaan kattanut oppositiolle niin runsaan pöydän, että vallanvaihdos keuhään 2015 eduskuntavaalien jälkeen alkaa näyttää kirkossa kuulutetulta. Huonosta menestyksestä vaaleissa ei voida yksin syyttää eurokriisiä, vaikka silläkin on suuri merkitys.

PAULI K. MATTILA

Väärinkäytötapauksessa hallituksen arvioitavaksi tulevat mm. vahingonkorvausvastuun kohdentaminen ja toteutettujen valvontatoimien jälkikäteinen todentaminen epäeettisen toiminnan ehkäisemiseksi.

Väärinkäytös

johdon valvontavelvollisuuden valossa

ARA HAIKARAINEN

KUN yrityksessä on tapahtunut väärinkäytös, esitetään tavallisesti kysymykset

– Mitä on tapahtunut? Vastaako vahingosta yritys, yrityksen johto tai työntekijä vai kaikki heistä?

Lisäksi tulee arvioitavaksi se, minkä tahon tai toiminnon olisi tullut ennalta estää väärinkäytöstapahtuma tai ainakin havaita se mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vahinkojen minimoimiseksi.

Vastuun kohdentaminen

Keskeistä vastuun kohdentamisessa yrityksessä on sillä, onko väärinkäytös ns.

sisäinen, eli yrityksen oman henkilöstön tekemä tai heidän toiminnallaan myötävaikuttama, vai puhtaasti yrityksen ulkopuolisen tahon toteuttama.

Osakeyhtiölaissa johdolla tarkoitetaan hallitusta sekä toimitusjohtajaa ja hallintoneuvostoa. Väärinkäytösten havaitsemisessa ja vastuun kohdentamisessa olennaiset toimijat ovat toimitusjohtaja ja hallitus.

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vaikka toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestet-

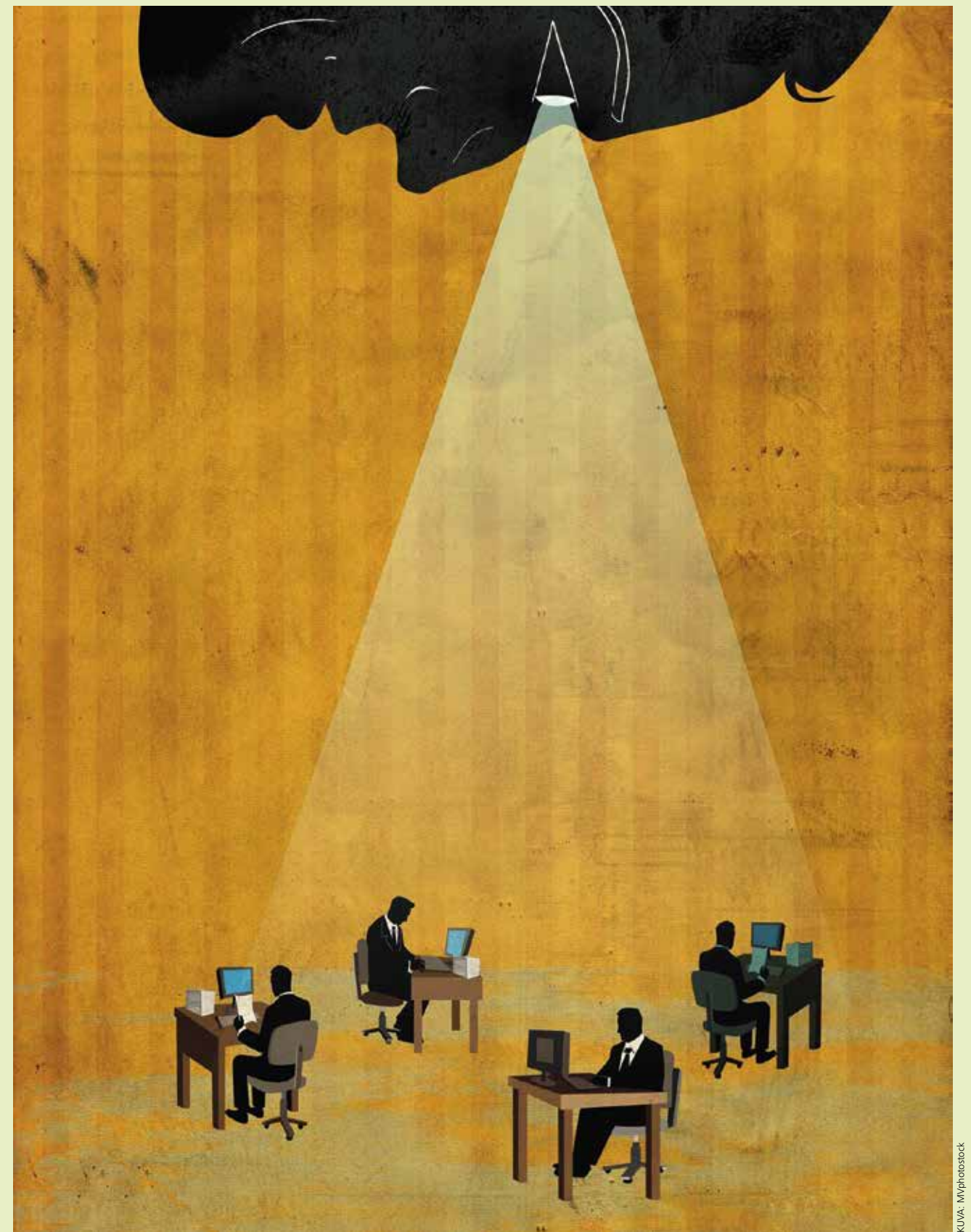
ty, tulee hallituksen valvoa, että kirjanpito ja varainhoito on asianmukaisesti järjestetty (KKO 2001:85).

Toimiala ja koko vaikuttavat valvonnan järjestelyihin

Yhtiön koosta ja liiketoiminnan luonteesta riippuu, millä tavalla hallituksen tulee käytännössä hoitaa yleistä valvontavelvollisuuttaan. Suurissa yrityksissä valvontavelvollisuutta käytännössä hoitaa erillinen sisäisen tarkastuksen toiminto.

Pienissä yhtiöissä konkreettinen valvontavelvollisuus jää pitkälti hallituksen vastuulle. Tilintarkastus tukee hal-

→

KUVA: Wlphostock

litusta sen huolehtiessa valvontavelvollisuudestaan. Lisäksi hallituksen tukena voi olla ulkopuoliselta palveluntarjoajalta hankitut sisäisen tarkastuksen palvelut.

Päätösten delegointi – oikeuskäytäntöä

Erityisesti suuremmissa yhtiöissä on ollut käytäntönä, että tehtäviä jaetaan hallituksen jäsenten kesken esimerkiksi siten, että yksi henkilö vastaa taloushallinnosta, toinen toiminnan yleisestä säännösten mukaisuudesta ja niin edelleen. Oikeuskirjallisuudessa hallituksen päätösten delegointiin tietyille tai tietyille hallituksen jäsenille on suhtauduttu kielteisesti.

Mutta KKO:n ratkaisun (KKO 1997:110) valossa näyttäisi, että tehtävien jako henkilöittäin yritysjohdossa saattaa vaikuttaa yksittäisten henkilöiden vahingonkorvausvastuun määräytymiseen. Johdon huolellisuusvelvoitetta ja siitä aiheutuvaa vahingonkorvausvelvoitetta on käsitelty myös tuoreessa Helsingin Hovioikeuden tuomiossa¹. Hallituksen jäsenet tuomittiin kollektiivisesti vahingonkorvausvelvollisiksi yhtiön ulkopuolisia tahoja kohtaan, koska hallitus ei reagoinut viipymättä yhtiön oman pääoman menetykseen.

Milloin johdolle syntyy velvoite korvata vahinko?

Osakeyhtiön johdon, eli käytännössä toimitusjohtajan, hallituksen ja mahdollisen hallintoneuvoston, on korvattava vahinko, jonka hän aiheuttaa huolellisuusvelvoitteen vastaisesti joko tahallaan tai huolimattomuudesta. Yrityksen johdolla on yleinen velvoite, jon-

ka mukaan sen tulee huolellisesti toimien edistää yhtiön etua.

Sinällään tämä osakeyhtiölain mukainen yleinen velvoite voi riittää perusteeksi johdon korvausvelvollisuudelle yhtiötä kohtaan. Johdon korvausvelvollisuus muita tahoja kohtaan, kuten esimerkiksi velkojia, voi perustua osakeyhtiölakiin tai muihin säädöksiin.

Huolellisuusvelvoitetta lisäävät seikat

Osakeyhtiölain mukainen johdon vahingonkorvausvelvollisuus edellyttää tuottamusta eli vähintään huolimaton-

ta toimintaa. Huolellisuutta arvioidaan objektiivisista lähtökohdista, ei johdon jäsenen omien kykyjen perusteella tai sen perusteella, miten johdon jäsen hoitaa omia asioitaan.

Johdon onkin noudatettava sellaista huolellisuutta, jota huolellinen henkilö noudattaisi vastaavissa olosuhteissa (ns. business judgement rule). Huolellisuusvelvoite kasvaa erityisesti, kun ollaan toteuttamassa toimenpidettä, jossa on tavanomaista korkeampi liiketoimintariski tai kun liiketoimen vastapuolena toimii henkilön lähipiiriin kuuluva taho.

Avainkysymyksiä väärinkäytösten havaitsemisessa ja torjunnassa

Seuraavat kysymykset auttavat arvioimaan yrityksen valvontajärjestelmien toimivuutta väärinkäytösten havaitsemisen ja ennaltaehkäisemisen näkökulmasta:

- Ovatko hallitus ja toimitusjohtaja toimineet heille määriteltyjen toimivaltuuksien rajoissa?
- Ovatko he konkreettisesti valvoneet, että yrityksen muut keskeiset tahot ovat toimineet toimivaltuuksiensa rajoissa?
- Onko hallituksen jäsenille määritelty erillisiä tehtäviä?
- Onko toimitusjohtajan toimivaltuuksien rajoja määritelty?
- Ovatko johdon päätökset ja toimenpiteet perustuneet asianmukaiseen valmisteluun ja harkintaan?
- Ovatko johdon päätökset ja toimenpiteet olleet kyseisellä hetkellä yrityksen riskienhallintajärjestelmän mukaisia eikä niitä muutoinkaan voida pitää kiellettyinä riskinottona?
- Onko johto toiminut taloudellisesti järkevästi, päätöksentekohetkellä käytössä olevien relevanttien tietojen ja faktojen perusteella?
- Onko johto toiminut huolellisesti ja vilpittömässä mielessä, yrityksen parhaan edun mukaisesti ilman oman edun tavoittelua?
- Onko yhtiössä määritelty prosessi esteellisyyksien tunnistamiseksi ja miten sitä valvotaan?
- Selvitetäänkö yhtiössä säännöllisesti riskialttiita työyhdistelmiä ja puututaanko havaittuihin ongelmakohtiin?

Luonnollisesti vahingonkorvauksen yleisenä edellytyksenä on korvattavan vahingon syntyminen sekä vahingon ja vastuun välinen riittävä syy-yhteys.

Hyvä hallinto helpottaa valvontatoimien jälkikäteistä todentamista

Epäeettisen toiminnan ennaltaehkäisemisessä ja havaitsemisessa muodostuu ongelmaksi usein se, kuinka kyetä todentamaan johdon valvontavelvollisuuden eteen tehdyt konkreettiset toimet, kun tapahtumat tulevat jälkikäteen, useiden vuosien kuluttua arvioitaviksi väärinkäytöksen takia.

Yhtiön johdon päivittäistyössä toteuttamien toimenpiteiden myöhempi todentaminen edellyttää hyvää hallintoa kuten esimerkiksi toimivaltuuksien ja päätöksentekoprosessien määrittelyä sekä näistä muodostuvien asiakirjojen ja muun hallintomateriaalin asianmukaista arkistointia.

Lisäksi sisäisten prosessien tosiasiallinen toimivuus käytännössä tulisi ajoittain asettaa kriittisen arvioinnin kohteeksi. □

¹ HO 19.6.2013 1978, ei lainvoimainen, valituksen määräaika päättyy 19.8.2013

OTK, HM **Ara Haikarainen** toimii DHS Oy Audit Partnersin asiantuntijana erityisalueenaan väärinkäytösten selvittely ja vastuun kohdentaminen.

VERKKOKAUPPA
KHTMEDIA.FI

PÄIVITÄ IFRS-TIETOSI - UUDET JULKAISUT ILMESTYNEET

IFRS NOW – IN THE LIGHT OF US GAAP AND FINNISH PRACTICES
Englanninkielisessä teoksessa käsitellään kattavasti IFRS-raportoinnin ja -standardien lähtökohtia, tavoitteita ja haasteita. Erinomainen teos kaikille, joiden täytyy ymmärtää IFRS-raportoinnin peruseräät. Hinta 74 €

IFRS-STANDARDIT 2013
Suomenkielinen IFRS-standardit 2013 sisältää konsolidoituna eli ajantasaisena tekstinä viralliset sitovat osuudet IFRS-standardeista, jotka ovat olleet voimassa 1.1.2013. E-kirjassa on lisämateriaalina alkuperäistekstit englanniksi, sellaisina kuin IASB on ne julkaissut. Hinta 125 € (e-kirja 199 €)

IFRS-TILINPÄÄTÖSMALLI 2013
IFRS-raportoinnin selkeä ja havainnollinen opas, joka ilmestyy vuosittain. Teos auttaa esimerkkien avulla tilinpäätöksen laatimisessa niiden IFRS-standardien mukaisesti, joita yritysten on sovellettava vuoden 2013 raportoinnissa. Ilmestymarraskuussa. Myös e-kirjana. Hinta 74 €

Hinnat sisältävät alv:n.

Lisätiedot ja tilaukset: khtmedia.fi
Tilaukset myös: kustannus@kht.fi, puh. 09 7552 2020

KHT-MEDIA

Puhaltavatko uudet tuulet konserniverotuksessa?

KUVA: Wvphotostock

Yhteisverotusmallia helpompiakin keinoja on verosäännösten yhtenäistämiseksi yhtiöoikeuden ja IFRS:n kanssa. Tulolähdejaosta luopuminen ei poistaisi rajanvetotilanteita.

LEENA ROMPPAINEN

VALTIOVARAINMINISTERIÖN asettaman elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmän kesäkuun lopussa julkaisemassa muistiossa (VM:n julkaisu 16/2013) päädytään esittämään konserniverotusjärjestelmän valmistelun jatkamista konsernin yhteisverotusmallin pohjalta. Muutoin muistio sisältää hyvin vähän konkreettisia ehdotuksia elinkeinoverotuksen uudistamiseksi. Siihen on kirjattu seikoja, jotka virkamiestyönä tehtävässä jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon.

Konserniverotuksen uudistussuunnitelmat

Työryhmä on päätenyt esittämään, että konserniverotusta uudistettaisiin ensisijaisesti konsernin yhteisverotusmallin pohjalta. Konsernin yhteisverotusmallissa konsernia käsitellään yhtenä taloudellisena kokonaisuutena, jonka tasolla myös verotus tapahtuu.

Konserniin kuuluvien yhtiöiden erillinen tuloksenlaskenta verotusta varten säilyisi eikä järjestelmään liittyisi nykyistä varojen siirron edellytystä. Työryhmän mietintöön ei sisäl-

ly yksityiskohtaista esitystä siitä, miten konsernin yhteisverotusmalli tulisi toteuttaa.

Konserniyhtiöiden yhteisverotus muuttaisi nykyiseen konserniavustusjärjestelmään perustuvaa konsernin tuloksentasaustajärjestelmää suuresti. Konsernin tuloksen tasaamiseksi ei olisi tarpeen enää tehdä varojen siirtoa konserniyhtiöltä toiselle ja konsernin veroista vastaisi yksi konserniyhtiö nykyjärjestelmän sijaan, jossa jokainen konsernin yhtiö vastaa omaan tulokseensa perustuvasta yhteisöverosta.

Ratkaisu yhtiöoikeudellisiin ongelmiin?

Varojen siirtämisen vaatimuksesta luopumisen katsotaan ratkaisevan nykyiseen konserniavustusjärjestelmään liittyvät yhtiöoikeudelliset ongelmat. Työryhmä on pitänyt ongelmallisena sitä, että konserniavustuksesta päätettäessä voidaan rikkoa osakeyhtiölain varojen jakoon liittyviä määräyksiä (maksukyvyn arviointi, esim.) ja loukata vähemmistöosakkaiden oikeuksia.

Yhtiön hallituksen on konserniavustuksesta päättäessään otettava huomi-

on osakeyhtiölaista johtuvat rajoitukset. Päätöksenteko ei ole käsitykseni mukaan yhtiöoikeudellisesti mitenkään ongelmallista. Hallitus tekee päätöksen konsernin verotettavan tuloksen tasaamisen vuoksi erityislainsäädännön eli konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain säännösten mukaisesti.

Päätöksenteossa on kiinnitettävä huomiota aivan normaalien menettelytapojen mukaisesti sekä yhtiön maksukyvyn säilymiseen että vähemmistöosakkeenomistajien intressiin. Tästä ei siis löydetä käsitykseni mukaan sellais-

→

ta ristiriitaa, joka aiheuttaisi tarpeen konserniavustusjärjestelmästä luopumiselle.

IFRS-pulmaan helpompi ratkaisu

Työryhmä katsoo, että varojen siirtämisen vaatimuksesta luopuminen ratkaisisi myös IFRS-tilinpäätökseen liittyvät ongelmat. IFRS-säännökset eivät salli konserniavustuksen kirjaamista antajansa kuluksi ja vastaanottajan tuotoksi. Tämä ongelma voitaisiin yksinkertaisimmin ratkaista sillä, että konserniavustuslakiin sisällytettäisiin määräys siitä, että lain edellyttämät kirjaukset voitaisiin tehdä IFRS:n edellyttämällä tavalla.

Ratkaisua voitaisiin pitää varsin käytännönläheisenä ja yksinkertaisena, mikäli nykyinen konserniavustusjärjestelmä haluttaisiin säilyttää. Se, että IFRS-standardien mukaiset kirjaukset sallittaisiin konserniavustuslaissa samaan tapaan kuin ne sallitaan myös elinkeinoverolaissa tietyissä tilanteissa, ei käsitykseni mukaan voi aiheuttaa merkittäviä ongelmia, vaikka verolainsäädäntö eriytyykin joissain tilanteissa sen mukaan, mikä on yhtiön valitsema kirjanpitonormisto.

Muutos jäykistäisi tuloksentasausta

Konsernin yhteisverotusmallin käytännön toteutus sanelee luonnollisesti sen, saadaanko tilalle nykyistä parempi järjestelmä. Nykyisen konserniavustusjärjestelmän etuja on sen joustavuus. Konsernissa pystytään vuosittain tekemään päätös miten konserniavustus kohdistetaan konsernin yhtiöiden kesken.

Yhteisverotusmalliin hakeuduttaisiin vapaaehtoisesti, mutta siihen jouduttaisiin todennäköisesti sitoutumaan määrääjäksi. Nykyiseen järjestelmään verrattuna muutos toisi jäykkyyttä konsernin tuloksen tasaamiseen. Lisää jäykistäviä elementtejä tulisi mukaan, mikäli yhteisverotuksen kohteena olevat konserniyhtiöt voitaisiin ja ne tulisi valita yhteisverotukseen siirryttäessä.

Konsernin yhteisverotusmalli poistaisi IFRS-tilinpäätökseen liittyvät ongelmat, samoin työryhmän esille ottamat haasteet osakeyhtiölain varojen jakamiseen ja vähemmistön suojaan liittyen. Toisaalta joutuisimme luopumaan ketterästä ja toimivaksi osoittautuneesta konserniavustusjärjestelmästä.

Uusia yhtiöoikeudellisia haasteita

Yhteisverotusmalliin siirtyminen toisi mukanaan uusia yhtiöoikeudellisia haasteita kuten sen, miten tappiolliselle yhtiölle kompensoidaan menetys, joka aiheutuu tappion tultua käytetyksi toisen konserniyhtiön voittoa vastaan. Tappioiden osalta olisi myös ratkaistava, miten konsernin tappio vahvistetaan.

Selkeintä olisi, jos tappio vahvistettaisiin niille yhtiöille, joiden toiminnasta tappio on syntynyt. Näin yhteisverotuksen päättyessä olisi tiedossa tappio, jonka kukin yhtiö saa mukaansa.

Toimivan järjestelmän purkamista harkittava

Konserniverotuksen perusajatuksena on taata neutraali verokohtelu yritystoiminnalle, jota harjoitetaan useamman yrityksen muodostamassa konsernissa. Nykyinen konserniavustusjärjestelmä on toiminut hyvin, se on suhteellisen selkeä ja helposti ymmärrettävä. Järjestelmä on ollut myös arvioitavana Euroopan unionin tuomioistuimesa, joka totesi, ettei Suomen konserniavustuslainsäädäntö ole EU-oikeuden vastainen.

Ovatko siis edellä käsitellyt ongelmat niin vakavia, että järjestelmää on syytä muuttaa? Sitä on syytä harkita tarkkaan, ettei vain muutoksen vuoksi saada aikaan jäykkää ja hallinnollista työtä lisäävää järjestelmää.

Ulkomailla syntyneet tappiot

Työryhmän kannanotossa lähdetään siitä, että konsernin yhteisverotusmallissa konsernia verotetaan yhtenä taloudellisena kokonaisuutena. Ei lie odotettavissa, että konsernin yhteis-

verotus rajat ylittävästi tulee olemaan mahdollista, koska työryhmän kannanoton taustalla on kuitenkin vaatimus Suomen verotusvallan ja veropohjan säilyttämisestä mahdollisimman laajana.

Konsernien verotuksen neutraalisuuden takaamisessa erityisen tärkeää on saada liiketoiminnan tappiot mahdollisimman tehokkaasti vähennettyä konsernitasolla konsernin liiketoiminnan voitoista. Tämä koskee erityisesti ulkomaisia tappioita, jotka ovat jäämässä lopullisesti vähentämättä esimerkiksi ulkomaisen yhtiön purkamisen vuoksi.

Konserniverotuksen uudistamista pohdittaessa olisi löydettävä ratkaisu, joka mahdollistaisi ulkomaisten tytäryhtiöiden lopulliseksi todettujen tappioiden vähentämisen suomalaisen konsernin emoyhtiön tuloksesta.

Tulohankkimistoiminnan verotus yhtenä kokonaisuutena

Suomalaisena erikoisuutena voidaan pitää osakeyhtiön toiminnan tuottojen ja kulujen jakamista verotusta toimitettaessa eri tulolähteisiin, yleisimmin elinkeinotoiminnan ja ns. muun toiminnan tulolähteisiin¹. Jaolla on merkitystä erityisesti silloin, kun yhteen tulolähteeseen kohdistettu toiminnan osa jää tappiolliseksi toisen tulolähteen osoittaessa voittoa.

Kun toisen tulolähteen tappiota ei voida vähentää toisen tulolähteen voitosta, maksaa yhtiö kyseiseltä verovuodelta veroa kokonaisuus huomioon ottaen liian suuresta tuloksesta.

Työryhmän kannanotto on, että osakeyhtiöiden kaikkea tulohankkimistoimintaa tulisi verottaa yhtenä kokonaisuutena yhtenäisin perustein elinkeinoverolain mukaan. Tämä tavoite on erittäin kannatettava. Käytännön toteutus ratkaisee, miten selkeä ja yksinkertainen tästä yhden tulolähteen tuloksen laskemisesta tulisi.

¹ Maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukainen tulolähde on kolmas tulolähde.

Näköpiirissä ei riidatonta ratkaisua rajanvetotilanteisiin

Tulolähdejaon poistaminen näyttäisi ensi alkuun monia tulkintatilanteita poistavalta ja selkeältä ratkaisulta. Oma käsitykseni on, että nykyiset tulolähdejakoon perustuvat tulkintatilanteet tulevat vaihtumaan toisenlaisiin, saman tulolähteen sisällä tapahtuviin tulkitoihin ja rajanvetoihin.

Yritysten toiminnan ja verotuksen ennakoitavuuden kannalta olisi luonnollisesti toivottavaa, että säännökset olisivat mahdollisimman yksiselitteiset. Elinkeinoverolakiin tarvittaneen uusia säännöksiä, jotta työryhmän esille ottamat rajanvedot voitaisiin ratkaista.

Työryhmä on tuonut esiin mahdollisuuden uuden omaisuuslajin, sijoitusluonteisen omaisuuden, luomiseen elinkeinoverolakiin. Mietinnön mukaan tämä ”uusi omaisuuslaji tulisi sisältämään merkittävän osan nykyisin muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvista omaisuuseristä”.

Toinen esille otettu ajatus on siirtää arvopapereiden, johdannaisten ja kiinteistöjen verotuksellinen käsittely omaisuuslajijaottelun ulkopuolelle ja säätää erikseen luovutusvoiton laskemisesta ja veronalaisuudesta sekä luovutustappioiden vähennyskelpoisuudesta.

Uusilla säännöksillä ei voitane riidattomasti ratkaista eri omaisuuserien ryhmittelyyn liittyviä rajanvetoja. Ne toisivat kuitenkin nykyistä epämääräistä tulolähdejakoa selkeämmin esille lainsäätäjän tarkoituksen yrityksen tulohankkimistoiminnassa käytettävän omaisuuden jaottelulle ja erilaiselle verokohtelulle. □

VT **Leena Romppainen**
Senior Counsel,
toimii verotuksen
ja yhtiöoikeuden
asiantuntijana Castrén &
Snellmanilla.

SYKSYN UUTUUSKIRJOJA

Vihdoinkin suomenkielistä kirjallisuutta EU-tuomioistuimen ratkaisuksista. Tilaa molemmat pakettihintaan 118,40 euroa!

YRITYSVEROTUS – EU-TUOMIOISTUIMEN RATKAISUT JA NIIDEN TULKINTA

Kirjassa käsitellään EU-tuomioistuimen ratkaisuja mm. yritysjärjestelydirektiivin, osinkoverotuksen, tosiasiallisen sijoittautumisen, rajat ylittävän tappion vähentämisen sekä valtiontukien osalta.

Hinta 74 €

ARVONLISÄVEROTUS – EU-TUOMIOISTUIMEN RATKAISUT JA NIIDEN TULKINTA

Teoksessa tarkastellaan EU-tuomioistuimen ratkaisuja mm. myynnin, kansainvälisen kaupan, vähennysoikeuksien, verottomuuden, kiinteistöalan ja yleishyödyllisen toiminnan osalta. Lisäksi käsitellään liittymisperiaatetta.

Hinta 74 €

Yritysvastuuraportoinnin kansainvälinen ohjenuora GRI on uudistunut. Valmistaudu G4-ohjeiston käyttöönottoon!

YRITYSVASTUU – RAPORTOINTI- JA LASKENTAPERIAATTEET

Ajankohtainen teos käsittelee yritysvastuun raportointiprosessin käytännön toteuttamista, liittymäkohtia taloudelliseen raportointiin sekä yritysvastuuasioiden liiketoiminnallisen merkityksen analysointia.

Hinta 74 €

Hinnat sisältävät alv:n.

Lisätiedot ja tilaukset: khtmedia.fi

Tilaukset myös: kustannus@kht.fi, puh. 09 7552 2020

KHT-MEDIA

Asiakas- lähtöisempää tilintarkastusta metodeja kehittämällä

Asiantuntijat uskoivat, että tarkastusmenetelmien kehittäminen auttaa tilintarkastusta vastaamaan vahvemmin asiakkaan yrityskohtaisiin tarpeisiin tulevaisuudessa.

TEKSTI / ELINA HAAPAMÄKI KUVAT / VEIKKO SOMERPURO

TILINTARKASTUKSEN tulevaisuutta ja tarkastuksen laadun kehittämiskoh- teita luodattiin 22.4.2013 Aalto-yliopis- ton kauppakorkeakoululla pidetyssä se- minaarissa Helsingissä. Tuoreita näke- myksiä kuultiin niin akateemisen maa- ilman huipulta kuin asiakaskunnasta.

Tarkastuksen uudet muodot haastavat

Tilintarkastuslautakunnan ja Aalto-yli- opiston kauppakorkeakoulun seminaa- riin kutsuttu professori **David Hay** lis- tasi tilintarkastusalan ajankohtaisik- si haasteiksi globalisoitumisen ja tilin- tarkastuksen kasvavan sääntelyn lisäk- si tilintarkastajan ja asiakkaan välisen odotuskuilun sekä sisäisen valvonnan raportoinnin.

Uudessa-Seelannissa Aucklandin yli- opistossa tilintarkastuksen professorina toimiva Hay piti haasteellisina myös tar-

kastuksen uusia muotoja ja vapaaehtois- ta tilintarkastusta.

– Tarkastuksen uusia muotoja edus- tavat ympäristöraportoinnin tarkastus ja yksityisyyden suojan tarkastus, hän totesi.

Käyttäjän tarpeet korostuvat

Hayn mukaan tilintarkastuksen tuli- si tulevaisuudessa vastata vahvemmin käyttäjien tarpeisiin.

– Huomiota tulisi kiinnittää tilintar- kastustekniikoiden kehittämiseen, jotta ne vastaisivat liike-elämän muuttunei- ta olosuhteita. Ja myös siihen, miten ti- lintarkastusallalle järjestetään ammatti- taitoisia henkilöitä.

David Hay ei luvannut välttämättä yksiselitteisiä ratkaisuja nimeämiinsä haasteisiin. Niiden selvittämisessä aka- teemisen maailman panos on kuitenkin keskeinen.

Akateemisen maailman, tilintarkastusalan ja yrityselämän edustajien keskustelu tilintarkastuksen tulevaisuudesta ja laadun kehittämishaasteista keräsi runsaslukuisen yleisön Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Chydenius-saliin.

▲ Tilintarkastuslautakunnan pääsihteeri Pasi Horsmanheimo toimi seminaarin puheenjohtajana.

◀ – Alan haasteina ovat mm. ympäristöraportoinnin ja yksityisyyden suojan tarkastus, David Hay totesi.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun professori Teemu Malmi kertoi tutkimukseen perustuvan opetuksen merkityksestä tilintarkastusalan kehittämisessä.

– Tutkimusta tarvitaan enemmän ja sitä täytyy hyödyntää käytännössä.

Laadun käsite ongelmallinen

Tilintarkastuksen laadun käsitteen hankaluutta pohtinut Manchesterin kaupakorkeakoulun professori **Stuart Turley** korosti tarkastusmenetelmän olevan avainasemassa, kun laatua määritetään.

– Ylipäätään laadun määrittäminen on haasteellista ja sen edistäminen käytännössä on vaikeasti saavutettava tavoite, hän sanoi.

Brittiprofessori uskoi, että toimeksiantoihin ja tilintarkastajan käyttäytymiseen pureutuva tutkimus tukee pyrkimyksiä edistää tarkastustyön laatua. Hän nosti esiin myös sääntelyn ja käytännön ristiriidat.

– Lisäksi on tutkittava, kuinka sääntely vaikuttaa tilintarkastukseen laatuun, totesi Turley.

Dokumentointiin käytetty aika pois asiakkaalta

Rautakesko Oy:n toimitusjohtaja **Arja Talma** kritisoi kasvanutta lainsäädän-

töä ja yritysten lisääntyntä hallinnollista taakkaa.

– Ne eivät välttämättä tuo lisäarvoa vaan ylimääräisiä kustannuksia tilintarkastajan asiakkaille.

Analysoidessaan tilintarkastajan käyttämää työaikaa hän huomautti, että ajasta yhä suurempi osa käytetään työn dokumentointiin.

Tilintarkastuksen vastattava paremmin yrityskohtaisiin tarpeisiin

Takapeiliin katselun sijaan Talma toivoi, että tilintarkastuksen fokus suuntautuisi myös tulevaisuuteen.

– Tilintarkastusriskin arviointi keskittyy riskeihin, jotka ovat jo realisoituneet, vaikka niiden olisi tullut olla jo aikaisemmin tiedossa.

Hän odotti tilintarkastajalta enemmän tietämystä yrityksestä ja sen prosesseista tulevaisuutta arvioitaessa.

– Tilintarkastuksen tulisi tukea johdon päätöksentekoa ja vähentää omistajien ja johdon riskejä. Jatkossa tilintarkastajien tulee keskittyä tarkastusmene-

telmien kehitystyöhön. Olisi pyrittävä vastaamaan paremmin yrityskohtaisiin tarpeisiin esimerkiksi pienten yritysten tilintarkastuksessa.

Vahvempaa corporate governance -kulttuuria

Pienten yritysten tilintarkastus oli myös KHT **Tiina Torniainen** huolena.

– Suurin osa yrityksistämme on hyvin pieniä, mikä on otettava huomioon laadukasta tilintarkastusta suoritettaessa. Kansainväliset tilintarkastusstandardit on suunniteltu suurille yrityksille eivätkä sellaisenaan välttämättä sovellettavaksi suomalaisyrityksen tilintarkastukseen, koska ympäristö on erilainen.

Hän kiinnitti huomiota toimintaympäristön erilaisuuteen myös listayhtiökentässä.

– Corporate governance -kulttuurin ja sisäisen valvonnan merkitystä tulisi lisätä listayhtiöissämme, koska ne ovat melko pieniä. Kaikissa yhtiöissä ei ole tarkastusvaliokuntaa ja sisäisen tarkastuksen toimintoja.

Stuart Turleyn mukaan tarkastuksen laatua voidaan tukea toimeksiantoihin ja tilintarkastajan käyttäytymiseen kohdistuvan tutkimuksen avulla.

▲ – *Globaalin tilinpäätösraportoinnin perusrakenne vaatii mm. laadukkaita tilintarkastusstandardeja, tilintarkastusyhteisöjä, joilla on tehokkaat laatukontrollit maailmanlaajuisesti sekä aktiivista sääntelyn tarkkailua, Pontus Troberg analysoi.*

◀ – *Tilintarkastuksen tulisi tukea johdon päätöksentekoa ja vähentää omistajien ja johdon riskejä, sanoi Arja Talma.*

▼ *KHT Tiina Torniainen korosti tilintarkastuksen profессиota. – Laadukas tarkastus edellyttää tilintarkastajalta älykkyyttä, ammattitaitoa sekä ymmärrystä tilintarkastuksesta kokonaisuutena.*

Ihmiset laadun tärkein osa-alue

Partnerina Oy KPMG Ab:ssa toimiva Torniainen painotti, että tilintarkastuksen laadun viitekehyksen tärkein osa-alue ovat ihmiset.

– Laadukas tilintarkastus edellyttää tilintarkastajalta älykkyyttä ja ammattitaitoa sekä ymmärrystä tilintarkastuksesta kokonaisuutena. Huomiota onkin kiinnitettävä rekrytointiprosessin kehittämiseen ja onnistumiseen. On myös erittäin tärkeää, että opiskelijat saavat laadukasta koulutusta ja kokevat tilintarkastajan ammatin mielenkiintoisena ja houkuttelevana tulevaisuudessa.

Laadun avaimet asiantuntemuksessa ja riippumattomuudessa

Professori **Pontus Troberg** määritteli globaalin tilintarkastuksen laadun olevan asiantuntemusta ja riippumattomuutta. Yleisen edun kannalta merkittävässä yhteisöissä tilintarkastajan tulisi hänen mukaansa keskustella tarkastusvaliokunnan kanssa, jotta ammatillisen skeptisyyden vaatimus täyttyisi.

– Globaalin tilinpäätösraportoinnin perusrakenne edellyttää tehokkaita ja riippumattomia kirjanpidon ja tilintarkastuksen standardien asettajia ja laadukkaita tilintarkastusstandardeja.

Tarvitaan myös tilintarkastusyhteisöjä, joilla on maailmanlaajuisesti tehokkaat laatukontrollit, Hankenilla työskentelevä Troberg totesi.

Yhteinen viitekehys globaalin laadun nostamiseksi

Maittain vaihtelevaan tarkastustyön laatuun löytyi useita tekijöitä kuten kulttuurilliset erot.

– Kansainväliset tilinpäätös- ja -tilintarkastusstandardit eivät ole yksiselitteisiä. Omaa kansallista lainsäädäntöä ja perinteitä saatetaan hyödyntää standardeja tulkittaessa ja käyttäessä. Tämä ilmenee tilinpäätösraportoinnin vaihtelevuutena, mikä vaikuttaa tilintarkastuksen laatuun.

Troberg pitikin välttämättömänä yhteisen viitekehyksen luomista globaalin tilintarkastuksen laadulle. □

Tilintarkastus- kertomukseen halutaan lisää läpinäkyvyyttä

Standardiluonnos pyrkii lisäämään tilintarkastuksen läpinäkyvyyttä laajentamalla listayhtiön tilintarkastuskertomuksen piiriin tulevia asioita.

BENITA GULLKVIST

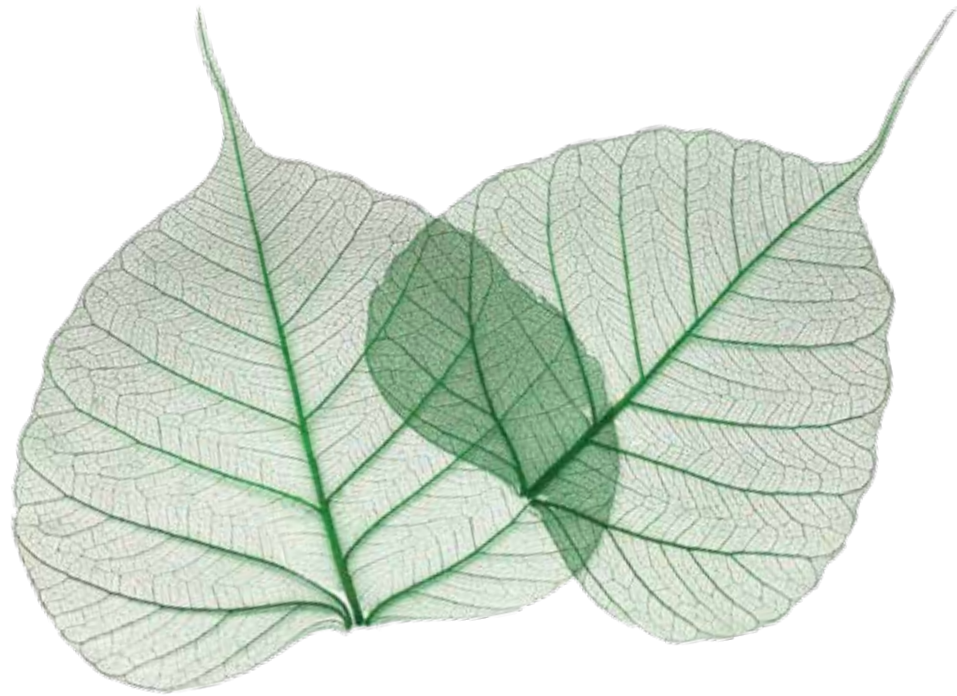
TILINTARKASTAJAN raportointi, ja erityisesti tilintarkastuskertomus, on paraikaa laajan kansainvälisen kehitystyön kohteena mm. IAASB:n ja Euroopan komission käynnistämässä uudistushankkeissa. Taustalla on huoli siitä, että nykyinen tilintarkastuskertomus ei ole riittävän informatiivinen eikä tuo läpinäkyvyyttä tilintarkastusprosessista.

Hankkeiden tavoitteena on siten tilintarkastajan raportoinnin laadun, olennaisuuden ja arvon lisääminen kaavamaisella informaatio- ja odotuskuilua ja parantamalla taloudellisen informaation käyttäjien ja tilintarkastajien välisiä vuorovaikutusta.

Uudistus käynnistyi 2011

Vuonna 2011 Kansainvälisen Tilintarkastajaliiton (IFAC) alainen toimielin IAASB käynnisti tilintarkastuskertomuksen laajahkon uudistamisprojektin julkaisemalla konsultaatiopaperin ”*Enhancing the Value of Auditor Reporting: Exploring Options for Change*”. Se oli asiantuntijoiden kommentoitavana viime vuoden lokakuuhun saakka.

Hiljattain IAASB julkaisi 200-sivuisen standardiluonnoksen ”*Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised International Standards of Auditing (ISAs)*”, jossa kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin (ISA-standardeihin) ehdotetaan merkittäviä muutoksia. →

Tilintarkastajilta edellytettäisiin aiempaa enemmän ja monipuolisempaa viestintää. Standardeja laativan IAASB:n tekninen johtaja James Gunn uskoo, että ehdotettujen muutosten seurauksena tilintarkastuskertomuksesta tulisi entistä informatiivisempi kertomuksen sisältäessä tarkastettavaa yhteisöä koskevaa ja sen toiminnan kannalta erityistä tietoa.

Myös uutta standardia ehdotetaan

Seuraaviin viiteen voimassa olevaan tilintarkastusstandardiin ehdotetaan muutosta:

- ISA 700 Tilinpäätöstä koskevan lausunnon laatiminen ja kertomuksen antaminen
- ISA 260 Kommunikointi hallintoelinten kanssa
- ISA 570 Toiminnan jatkuvuus
- ISA 705 Riippumattoman tilintarkastajan tilintarkastuskertomukseen sisältyvän lausunnon mukauttaminen ja
- ISA 706 Riippumattoman tilintarkastajan tilintarkastuskertomukseen sisältyvät tiedot seikkoja painottavat kappaleet ja muita seikkoja koskevat kappaleet.

Tämän lisäksi standardiluonnokseen sisältyy myös uusi ISA 701 standardi, jonka nimi on ”*Communicating Key Audit Matters in the Independent Auditor’s Report*”. Luonnokseen sisältyvissä malli-tilintarkastuskertomuksissa havainnollistetaan miten ehdotettuja suosituksia voitaisiin soveltaa eri tilanteissa.

Uudistuksen hyötyjä ja haasteita

Ehdotetut muutokset voivat kehittää tilintarkastuksen laatua ja vahvistaa tilintarkastuskertomuksen käyttäjien käsityksiä raportoinnin hyödyllisyydestä. Ottamalla käyttöön ehdotetut standardimuutokset voitaisiin tilinpäätöksen käyttäjien luottamusta kasvattaa tilintarkastusta ja taloudellista raportointia kohtaan, mikä lienee sidosryhmien mielenkiinnon kohteena.

Tilintarkastuskertomusta muuttamalla pyritään lisäämään myös tilintarkastusprosessin läpinäkyvyyttä ja tilintarkastuksen arvoa eri sidosryhmille.

Standardiuudistuksen vireille pannut IAASB uskoo, että tilintarkastuskertomuksen viestinnällinen arvo kasvaa ja johdon huomiokyky tilintarkastuskertomuksessa esiin nostettavien seikkojen osalta paranee. Se uskoo myös, että ti-

lintarkastajan huomion keskittyminen raportoitaviin seikkoihin saattaa lisätä ammatillista skeptisyyttä. Tilintarkastuskertomuksen uudistamisen odotetaan myös tehostavan tilintarkastajan ja johdon välistä vuoropuhelua.

Tilintarkastuskertomusta ei kuitenkaan voida laajentaa sisällyttämällä siihen kattavasti kaikkea sidosryhmien kaipaamaa tietoa, vaikka lisäinformaatio todennäköisesti kaventaisikin tilintarkastukseen liittyvää odotuskuilua.

Tilintarkastajan laajentuva raportointivelvollisuus vaatii myös lisää resursseja. Lisäksi erääksi taloudellista raportointia koskevaksi haasteeksi saattaa muodostua vertailtavuuden heikkeneminen tilintarkastuskertomusten välillä. Erilaisten asioiden sisällyttäminen laajennettuun kertomukseen vaatii harkintaa ja ne voivat vaihdella eri tarkastusten tai erilaisten tarkastuskohteiden välillä.

Muutosehdotukset parhaillaan lausuntokierroksella

Kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja laativan IAASB:n uudistushanke vaikuttaa myös suomalaiseen tilintarkastuskäytäntöön, koska ISA-standardien noudattaminen Suomessa katsotaan osaksi tilintarkastuslain edellyttämää hyvää tilintarkastustapaa.

Tilintarkastajan raportointiin ehdotettavia muutoksia

IAASB:n ehdottamat uudistukset koskisivat ensisijaisesti listayhtiöiden tilintarkastuskertomuksia, mutta niitä voitaisiin harkinnan mukaan soveltaa muidenkin yhtiöiden kertomuksiin.

Merkittävät tilintarkastuksen seikat

Noteerattujen yhtiöiden tilintarkastuskertomukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi osio, joka sisältäisi tilintarkastuksessa ilmenneet merkittävät tarkastuksen seikat. Nämä asiat perustuisivat tilintarkastajan ammatilliseen arviointikykyyn. Tarkastuksessa ilmenneitä merkittäviä seikkoja ovat hallintoelinten kanssa kommunikoitavat merkittävät asiat kuten esimerkiksi varojen arvostukseen ja liikearvon arvonalentumiseen liittyvät asiat.

Riippumattomuus

Tilintarkastuskertomukseen lisättäisiin selkeä riippumattomuutta koskeva lausunto, jonka mukaan tilintarkastaja on tarkastuskohteesta riippumaton ja täyttänyt muut keskeiset eettiset vaatimukset. Tilintarkastajan tulisi myös raportoida olennaisten eettisten vaatimusten lähteet.

Toiminnan jatkuvuus

Tilintarkastajan tulisi raportoida toiminnan jatkuvuudesta tilintarkastuskertomuksessaan. Tähän sisältyisi johtopäätös siitä, että toimivan johdon on ollut asianmukaista käyttää oletusta toiminnan jatkuvuudesta tilinpäätöksen laatimisessa. Tilintarkastaja antaisi myös lausunnon, onko havaittu olennaista epävarmuutta yhteisön kyvyssä jatkaa toimintaansa.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastuksen merkittäviä piirteitä ja tilintarkastajan velvollisuuksia koskevaan kertomustekstiin ehdotetaan parannuksia. Osa kuvailevasta informaatiosta voitaisiin esittää erillisessä liitteessä tai viittaamalla lähteisiin asianmukaisen viranomaisen kotisivuilla.

Toimeksiannon vastuullisen tarkastajan nimi

Noteerattujen yhtiöiden tilinpäätösten tilintarkastuskertomuksista olisi selkeästi käytävä ilmi vastuullisen tarkastajan nimi.

Lausunnon sijainti

Lausunnon merkittävyys korostuisi, koska lausunto tilinpäätöksestä ehdotetaan sijoitettavaksi tilintarkastuskertomuksen alkuun.

Ulkomuoto ja rakenne

Ehdotuksen sisältämästä luonnoksesta ilmenee, mihin ja missä järjestyksessä tietyt osiot sijoitetaan tilintarkastuskertomukseen. Tietyn järjestyksen noudattaminen ei olisi kuitenkaan pakollista.

Standardiluonnoksia koskeva lausuntokierros päättyi 22.11.2013. mennessä. Sidosryhmien näkemyksiä pyydetään mm. seuraavien ehdotettujen muutosten soveltuvuudesta:

- tilintarkastajan päätöksiin ja kommunikointiin liittyvät vaatimukset ja ohjeistukset (uusi ISA 701)
- havainnolliset esimerkit
- tilintarkastajan jatkuvan toiminnan raportointi ja siihen liittyvä sanamuoto (päivitetty ISA 570) ja
- tilintarkastuskertomuksen muoto ja sisältö.

Lisäksi sidosryhmien arvioita odotetaan ennakoiduista hyödyistä ja kustannuksista, tarvittavista käytännön toimenpiteistä standardien käyttöönottamiseksi sekä standardien käyttöönottoon liittyvistä ennakoitavista ja mahdollisista vaikeuksista.

Uudistettujen ISA-standardien ja uuden ISA 701:n on tarkoitus ilmestyä kesäkuussa 2014. □

LÄHTEET

Standardiluonnos Exposure Draft: Reporting on Audited Financial Statements: Proposed New and Revised International Standards on Auditing. Päivitetyt ISA-standardit ja ehdotettu uusi ISA 701-standardi ovat saatavilla englanniksi osoitteessa: <https://www.ifac.org/publications-resources/reporting-audited-financial-statements-proposed-new-and-revised-international>

KTT, dosentti **Benita Gullkvist** toimii Åbo Akademin kauppakorkeakoulun tutkimusjohtajana.

Katsaus muiden varmennuspalvelujen kehitykseen

Kysyntä tilintarkastukselle vaihtoehtoisille
varmennuspalveluille on kansainvälisesti kasvanut.
Millaisia muita varmennuspalveluja tilintarkastaja
antaa? Miten ne eroavat tilintarkastuksesta?

ANU TANNER

YRITYKSET raportoivat toiminnastaan yhä laaja-alaisemmin. Taloudellisen informaation lisäksi yritykset tuottavat yhä enenevässä määrin myös ei-taloudellista informaatiota.

Maailma kompleksisoituu

Entistä enemmän raportoidaan esimerkiksi ympäristöä, sosiaalisia näkökohtia ja työntekijöitä koskevista seikoista eli tältä osin myös raportoitavien tietojen luonne on muuttunut. Tulevaisuudessa yritysten raportointivaatimukset saattavat entisestään kasvaa Euroopan komission ei-taloudellisen tiedon (non-financial information) esittämiseen liittyvien ehdotusten mahdollisen toteutumisen myötä.

Yritysten julkistamasta informaatiosta kiinnostuneita ja näitä tietoja käyttä-

viä tahoja on myös nykyään enemmän. Näitä ovat omistajat, sijoittajat, valtiovalta, sääntely- ja valvontaviranomaiset sekä muut yritysten sidosryhmät. Tämä on seurausta yhteiskunnassa tapahtuneista muutoksista ja myös teknologian kehittymisen mukanaan tuomista mahdollisuuksista.

Kehitys heijastelee myös yritysten toimintatavoissa tapahtuneita muutoksia. Esimerkiksi toimintojen ulkoistaminen on lisääntynyt merkittävästi ja yritykset ovat kohdanneet myös uusia riskejä, joista hyvänä esimerkkinä tietoturvaan liittyvät kasvaneet riskit.

Luotettavan tiedon tarve lisääntynyt

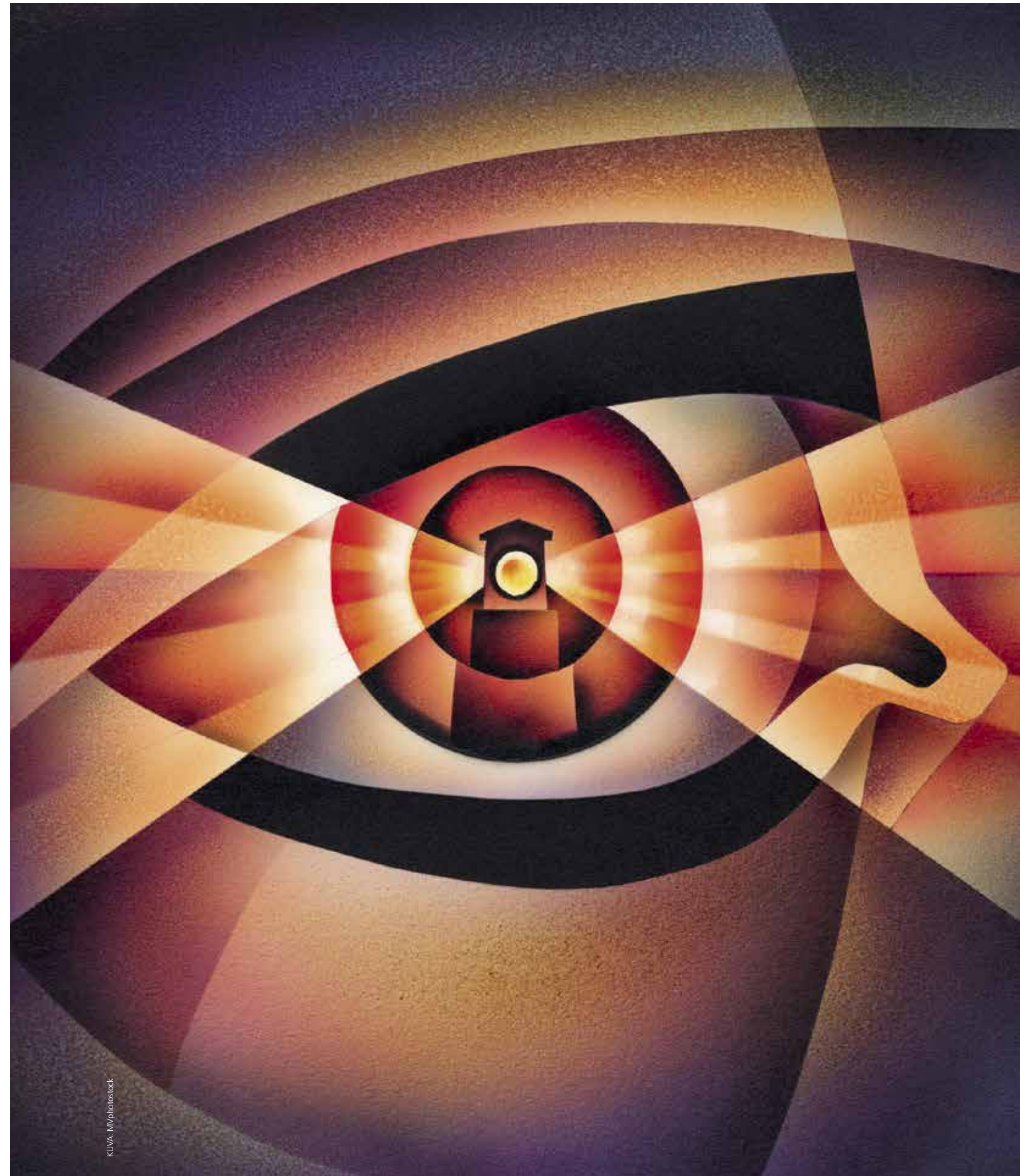
Yritysjohdajat ja yritysten sidosryhmät, kuten sijoittajat ja rahoittajat, tekevät

merkittäviä päätöksiä saamansa tiedon perusteella. Asiakkaat ovat myös nykyään valvotuneempia ja kiinnostuneita esim. tuotteiden alkuperästä ja ihmisten työskentelyolosuhteista toimitusketjujen eri osissa.

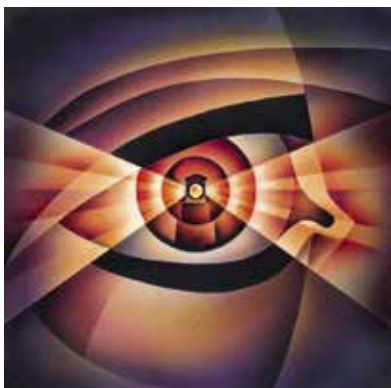
Luotettavan tiedon tarve on siten kasvanut. Luotettavalla informaatiolla on päätöksenteossa olennainen merkitys, jotta tehtyjen päätösten vaikutukset olisivat toivotunlaiset. Informaation luotettavuuteen vaikuttaa merkittävästi tietojen varmentaminen, minkä tarkoituksena on vahvistaa ja lisätä sidosryhmien luottamusta yritykseen.

Erilaisten varmennuspalvelujen kysyntä kasvaa

Yrityselämässä ja yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten seurauksena →

KUVA: Wp/photostock

onkin yleisesti syntynyt tarvetta erilaisille varmennuspalveluille. Tilintarkastajilla on jo pitkään ollut olemassa viitekehys varmennuspalvelujen suorittamiseksi ja heillä on myös tarvittava osaaminen näiden palvelujen tarjoamiseksi. Tilintarkastajien tarjoamia varmennuspalveluja kehitetään jatkuvasti vastaamaan asiakkaiden ja markkinoiden tarpeita.

Esimerkiksi edellä kuvatunlaiset yritysten raportoimat ei-taloudelliset tiedot ovat sellaisia, joita ei aina ole tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista varmentaa samantasoisesti kuin taloudellisia tietoja. Tämän myötä muiden varmennuspalveluiden kuin tilintarkastuspalveluiden kysyntä on kasvanut.

Pk-sektorin tilintarkastus kansainvälisessä murroksessa

Kansainvälisesti tarkasteltuna muiden varmennuspalveluiden kysyntää on kasvattanut myös se, ettei tilintarkastusta välttämättä enää nähdä tarkoituksenmukaiseksi varmennustavaksi etenkin pienissä yrityksissä. Tähän on vaikuttanut sekin, että tilintarkastusvelvollisuuden rajoja on nostettu useissa maissa.

Näissä maissa kansalliset säännökset saattavat kuitenkin vaatia yleisluonteisen tarkastuksen suorittamista tietyt korajat ylittävissä yrityksissä, mikäli yritys ei ole tilintarkastusvelvollisuuden piirissä. Tästä yhtenä esimerkkinä Tanska, jossa on tänä vuonna otettu käyttöön kansallinen standardi (laajennettu yleis-

luonteinen tarkastus) pk-yhteisöjen tilinpäätösten varmentamiseksi.

Myös tilintarkastus- ja varmennusstandardeja antava International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) on tunnistanut kasvaneen kysynnän muille varmennuspalveluille, erityisesti juuri pk-sektorilla. Tätä silmällä pitäen se uudisti äskettäin kansainvälisen yleisluonteisen tarkastuksen standardin *ISRE 2400 Mennyttä aikaa koskevan tilinpäätöksen yleisluonteisen tarkastuksen toimeksiannot*. Standardi soveltuukin tilintarkastukselle vaihtoehdoisen tilinpäätöksen varmennus-toimeksiannon suorittamiseen.

Kohtuullinen ja rajoitettu varmuus

Varmennustoimeksiannolla tarkoitetaan toimeksiantoa, jossa tilintarkastaja esittää johtopäätöksen, jonka tarkoituksena on lisätä tiedon mahdollisten käyttäjien luottamusta varmennettavana olevaan informaatioon. Varmennus-toimeksiannon kohteena voi olla tieto, kuten taloudellinen informaatio, järjes-

telmät ja prosessit, kuten sisäiset kontrollit, tai vaikka käyttäytyminen, kuten yhtiön hallinto.

Tilintarkastajat suorittavat kahdentyyppisiä varmennustoimeksiantoja; kohtuullisen varmuuden antavia toimeksiantoja ja rajoitetun varmuuden antavia toimeksiantoja. Molemmissa toimeksiantotyypeissä tulee hankkia tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä.

Varmennusmuotojen välisiä eroavaisuuksia

Toimenpiteet, joilla kootaan tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa, ovat kuitenkin luonteeltaan, ajoitukseltaan ja laajuudeltaan tarkoituksellisesti rajoitettuja verrattuna kohtuullisen varmuuden antavaan toimeksiantoon. Esimerkiksi ISRE 2400 -standardissa todetaan, että tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä hankitaan ensisijaisesti analyttisellä tarkastuksella ja tiedusteluilla.

Uudistettu ISRS 4410 ”Kokoamistoimeksiannot”

HILJATTAIN uudistettua standardia voidaan tarpeen mukaan mukautettuna soveltaa myös muun kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen informaation ja muun kuin taloudellisen informaation kokoamistoimeksiantoihin.

Kokoamistoimeksiannossa tilintarkastaja hyödyntää kirjanpidon ja taloudellisen raportoinnin erityisasiantuntemustaan informaation keräämisessä, luokittelussa ja yhdistämisessä sekä mahdollisesti taloudellisen informaation esittämisessä tietyn viitekehyksen mukaisesti. Tyypillisin kokoamistoimeksianto on tilinpäätöksen kokoamistoimeksianto, jossa tilintarkastaja saa taloudellisia tietoja asiakkaalta ja laatii niiden perusteella tilinpäätöksen tai osia siitä.

Toimenpiteisiin ei sisälly informaation varmentamista eikä tilintarkastaja ilmaise minkäänlaista johtopäätöstä. Kootun informaation käyttäjille koituu tilintarkastajan osallistumisesta kuitenkin jossakin määrin hyötyä, koska palvelu on suoritettu tilintarkastajan erityisasiantuntemusta käyttäen. Uudistettua standardia sovelletaan 1.7.2013 lähtien.

Uudistettu ISRE 2400 ”Mennyttä aikaa koskevan tilinpäätöksen yleisluonteisen tarkastuksen toimeksiannot”

NIMENSÄ mukaisesti standardi käsittelee tilinpäätöksen yleisluonteista tarkastusta koskevaa toimeksiantoa, jonka suorittaa tilintarkastaja, joka ei ole kyseisen yhteisön tilintarkastaja. Standardin uudistuksen tavoitteena oli parantaa yleisluonteisten tarkastusten laatua ja yhdenmukaisuutta.

Standardin vaatimuksia ja tilintarkastajan velvollisuuksia sekä lisättiin että täsmennettiin. Uudistuksen eräänä lähtökohtana on ollut se, että varmennusraportin käyttäjät saivat selkeämmän käsityksen yleisluonteisen tarkastuksen luonteesta. ISRE 2400 -standardin mukaisesti suoritetusta toimeksiannosta tilintarkastaja esittää johtopäätöksensä negatiivisessa muodossa. Uudistettua standardia sovelletaan 31.12.2013 tai sen jälkeen päättyviltä tilikausilta laadittavien tilinpäätösten yleisluonteisiin tarkastuksiin.

Kohtuullisen varmuuden antavissa toimeksiannoissa tilintarkastaja ilmaisee johtopäätöksensä positiivisessa muodossa (”Lausuntonamme esitämme, että x on kaikilta olennaisilta osiltaan...”). Rajoitetun varmuuden antavissa toimeksiannoissa johtopäätös annetaan negatiivisessa muodossa (”...tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että x ei olisi kaikilta olennaisilta osiltaan...”).

Tilintarkastus on kohtuullisen varmuuden ja samalla siis korkeimman mahdollisen varmuuden, ei kuitenkaan ehdottoman varmuuden, antava toimeksianto. Rajoitetun varmuuden antava toimeksianto on esimerkiksi ISRE 2400 -standardin mukaisesti suoritettu tarkastus.

ISAE 3000 -standardin, joka soveltuu periaatepohjaisuutensa ansiosta moniin eri tilanteisiin, mukaan suoritettu toimeksianto voi puolestaan olla tilanteesta riippuen joko kohtuullisen varmuu-

den tai rajoitetun varmuuden antava toimeksianto.

Tilintarkastajalle annettavia muita toimeksiantoja

Kaikki tilintarkastajan suorittamat toimeksiannot eivät ole varmennustoimeksiantoja. Tilintarkastaja tekee tyypillisesti informaation kokoamistoimeksiantoja ja toimeksiantoja erikseen sovittujen toimenpiteiden suoritamisesta.

Tällaisia ovat esimerkiksi Tekes-tilitysten tarkastukset ja yhtiölle myönnetyn lainan kovenanttiehtojen noudattamiseen liittyvät tarkastukset. Näissä tilintarkastajaa ei edellytetä ilmaisemaan minkäänlaista varmuutta tai johtopäätöstä.

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) uudisti äskettäin myös kokoamistoimeksiantoja koskevan kansainvälisen liitännäispalvelustandardi 4410:n. □

KTM **Anu Tanner** toimii KHT-yhdistyksen johtavana asiantuntijana.

IFRS-valvonnan haasteina taantuma

ja sensitiivisten tietojen raportointi

– Euroopan velkakriisi vaikuttaa Suomen finanssisektorin ja pörssiyhtiöiden taloustietoihin. Monella yhtiöllä rahoitustilanne ja liiketoiminnan näkymät ovat heikentyneet, kertoo **Tiina Visakorpi** Finanssivalvonnasta.

TEKSTI / **TAINA KIVELÄ** KUVAT / **VEIKKO SOMERPURO**

TILINPÄÄTÖS on sijoittajan tärkein tiedon lähde yhtiön taloudellisen tilan arvioinnissa. IFRS-standardien tavoite on parantaa tilinpäätösten vertailtavuutta ja varmistaa, että sijoittajat saavat oikeat ja riittävät tiedot kokonaiskuvan muodostamiseksi.

Heikentyneen taloustilanteen tiedottamisessa on puutteita

– IFRS-standardien soveltaminen Suomessa on kehittynyt myönteisesti, arvio toimistopäällikkö Tiina Visakorpi Finanssivalvonnasta.

Hänen mukaansa tämä näkyy esimerkiksi tilinpäätösinformaation avoimuuden ja ymmärrettävyyden parantumisena. Yhtiöt myös yleensä korjaavat valvojan havaitsemat puutteet.

Muutostilanteet lisäävät raportoinnin puutteita selvästi, ja virheiden riski kasvaa.

– Kiristynyt rahoitustilanne tunnetaan ja raportoidaan varmasti hyvin yhtiön sisällä, mutta ulkoisen IFRS-raportoinnin velvoitetta ei aina tunnisteta. Myös sensitiivisen tiedon, kuten johdon palkinnan tai muiden lähipiiritie- →

Tiina Visakorpi seuraa aitiopaikalta listayhtiöiden taloudellista raportointia. – IFRS-standardien soveltaminen on kehittynyt Suomessa myönteisesti.

Lähipiiritiedot pysyvät IFRS-valvonnan painopisteinä. – Valvonta laajenee jatkossa myös muihin lähipiiriläisiin, kertoo Tiina Visakorpi.

tojen, raportoinnissa on jatkuvasti monenlaisia kehittämistarpeita tarkemman ja avoimempaan suuntaan, tämentää Visakorpi.

Raportointivelvollisten tulisi muistaa, että tiedon olennaisuus määrittyy paitsi tilinpäätöserän koon myös sen luonteen perusteella.

Arvostuskysymykset haasteellisia

Talouden epävarmuus vaikeuttaa tulevien rahavirtojen ja niihin perustuvien tase-erien arvon määrittämistä.

– Tilinpäätöstietojen luotettavuus saattaa kärsiä, jatkaa Visakorpi taloudellisen taantuman vaikutusten arviointia.

Finanssivalvonta saattaa keskustella valvottaviensa kanssa arvostuskysymyksistä jo ennen tietojen julkistamista, vaikka muutoin valvonta on jälkikäteistä.

Johdon lähipiiritiedot tärkeitä sijoittajille

Johdon lähipiiritiedot olivat Finanssivalvonnassa IFRS-valvonnan painopisteinä vuonna 2012 ja samalla linjalla jatketaan myös lähivuodet. Valvonnan kohteena ovat johdon työsuhte-etuudet sekä liiketoimet johdon ja yhtiöiden välillä.

– Jatkossa valvontaa laajennetaan myös muihin lähipiiriläisiin. Koska yhtiöiden lähipiiritiedoissa havaittiin selviä puutteita, arvioimme myös lähipiiritietojen keräämisen prosessia eli sitä, miten yhtiöt varmistavat oikeiden tietojen esittämisen tilinpäätöksissä, Visakorpi toteaa.

Finanssivalvonta on keskustellut asiasta myös tilintarkastajia valvovan Tilintarkastuslautakunnan TILA:n sihteeristön kanssa.

Johdon avainhenkilöistä ja etuuksista kaivataan lisää tietoa

Finanssivalvonnan havaintojen mukaan lähipiiritietojen raportoinnin yksi puute on se, että harvat yhtiöt kertovat selvästi, ketkä ovat sen johtoon kuuluvia avainhenkilöitä.

– Myös muiden kuin johtoon kuuluvien lähipiiriläisten määrittelyssä on yllättäviä ongelmia. IFRS-standardin sanamuoto asiasta jättää tulkinnanvaraa, Visakorpi myöntää.

Mutta se ei estä yhtiötä kertomasta omaa näkemystään asiasta. Silloin sijoittajankin on helpompi arvioida yhtiön tulkintaa.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan myös johdon etuuksien yhteissumman esittäminen helpottaisi eri yhtiöiden tietojen vertailua.

– Tilintarkastajat voisivat tehostaa toimiaan tällä alueella, Visakorpi toivoo.

Pankkien tilinpäätöskysymykset työllistävät

Finanssivalvonta tekee vuosittain noin viisitoista koko tilinpäätöksen kattavaa full review -läpikäyntiä, joiden kohteet valitaan riskien perusteella. Lisäksi tehdään teemavalvontaa, tarkastetaan esitteiden IFRS-tietoja ja reagoidaan pörs-sitiedotteissa havaittuihin ongelmiin.

Pankkien tilinpäätöskysymykset vievät myös runsaasti Finanssivalvonnan aikaa. Kansallisten kysymysten lisäksi Eurooppa-tasoisien valvonta- ja sääntely-yhteistyö työllistävät / pitävät tilinpäätösvalvonnan kiireisenä.

Liikearvo säilyy valvonnan kestoosuusikkina

Liikearvon arvonalentumistestaukset ovat pysyneet Finanssivalvonnan teemavalvonnan kohteena jo pitkään. Myös muiden omaisuserien arvostus on tärkeällä sijalla sekä Suomen että Euroopan valvontaviranomaisten työssä.

– Liikearvon arvonalentumistestauslaskenta on haastava asia. Tarkastelemme erityisesti testauksen oletuksia ja niiden järkevyyttä sekä herkkyyksanalyysin tuloksia. Havaitsemme monenlaista korjattavaa, ja erityisesti oletusten esittämisessä ja raportoinnin ymmärrettävyydessä on edelleen parantamisen varaa, kertoo Tiina Visakorpi.

Herkkyyksanalyysin tavoite on helpottaa sijoittajan arviointityötä, mutta toisinaan käykin päinvastoin.

Valvontayhteistyötä Tilintarkastuslautakunnan kanssa

FINANSSIVALVONTA tekee tilintarkastajia valvovan Tilintarkastuslautakunnan TILA:n kanssa yhteistyötä sijoittajainformaation luotettavuuden varmistamisessa.

– Kokemukset Finanssivalvonnan ja TILA:n yhteistyöstä ovat hyviä, ja sitä halutaan lisätä, kertoo Visakorpi.

Nykyisin TILA saa Finanssivalvonnalta käyttöönsä tarkastuskohteidensa IFRS-valvontakirjeet. IFRS-standardien soveltaminen on myös yksi valvontayhteistyön alueista.

– Finanssivalvonnalla on oikeus pyytää lisätietoja suoraan tilintarkastajilta, elleivät asiat tilinpäätöksen laatineen yhtiön kanssa selviä. Tätä oikeutta on myös käytetty esimerkiksi yhtiön toiminnan jatkuvuudesta annettujen tietojen valvomiseksi. Tarvittaessa myös tarkastusvaliokunnalle voidaan esittää kysymyksiä, kertoo Visakorpi.

– Finanssivalvonnan IFRS-asiantuntija joutuu joskus pyytämään lisätietoja yhtiöltä ymmärtääkseen sijoittajille tarkoitettua tietoa.

Vakiolausekkeiden sijaan yhtiökohtaista tietoa

Sijoittajien vitsauksena ovat vuodesta ja raportista toiseen säilyvät vakiolausekkeet, joiden aiheet ja ilmaiset pysyvät samoina, summat vain muuttuvat.

Maailma ja yhtiö sen sijaan muuttuvat jatkuvasti, ja monesti muutokset ovat äkillisiä ja suuria.

Tiina Visakorpi haluaa, että sijoittajainformaation avoimuus, olennaisuus ja ymmärrettävyys parantuisivat. Lisäksi hän toivoo, että vakiolausekkeiden sijaan esitettäisiin yhtiökohtaista tietoa.

Tarkastusvaliokunnan keskeinen rooli

Visakorpi korostaa tarkastusvaliokunnan tärkeää roolia johdon harkintaa edellyttävissä tilinpäätöskysymyksissä. Esimerkkeinä hän mainitsee liikearvon lisäksi tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja merkittävät tase-erät.

– Kun tarkastusvaliokunta on aktiivisesti mukana tilinpäätöksen varmuudessa, paranee lopputuloksen uskottavuus valvojan silmissä ja kynnyksenalaistamiseen nousee, Visakorpi kannustaa.

Yhteydenpito tarkastuksissa hoituu tavallisesti toimivan johdon kanssa, mutta Finanssivalvonta haluaa varmistaa myös tarkastusvaliokunnan tiedonsaannin. Valvontaviranomainen toimittaa tiedon full review -läpikäynnin aloituksesta ja lopputuloksista suoraan tarkastusvaliokunnalle. Mikäli yhtiöllä ei ole tarkastusvaliokuntaa, saa tiedon hallitus.

– Käsityksemme on, että tarkastusvaliokunnat ja hallitukset arvostavat saamaansa tietoa, Visakorpi kertoo. □

Kommentoitavana ollut standardiluonnos muuttaisi merkittävästi vuokrasopimusten käsittelyä niin vuokralle ottajien kuin vuokralle antajien tilinpäätöksissä.

Vuokrasopimukset IFRS-taseeseen?

ELINA PEILL

INTERNATIONAL Accounting Standards Board (IASB) julkaisi 16. toukuuta luonnoksen uudeksi vuokrasopimuksia käsitteleväksi standardiksi. Se muuttaisi vuokrasopimusten käsittelyä sekä vuokralle ottajien että vuokralle antajien tilinpäätöksissä merkittävästi niin kirjaamisen, arvostamisen kuin esittämisenkin osalta.

Vuokrasopimusten käsittelymalli

Ehdotettua käsittelyä tulisi soveltaa taakautuvasti kaikkiin vuokrasopimuksiin, jotka yhtiöillä on uuden standardin käyttöönottovuoden tilinpäätöksen ensimmäisen vertailukauden alussa. International Accounting Standards Board tarjoaisi yhtiöille kaksi vaihtoehtoa lähestymistapaa standardin käyttöönottoon, jolloin laskentaa ei välttämättä olisi tarpeen uusia vuokrasopimusten alkuhetkistä alkaen.

Luonnoksen mukaan vuokrasopimusten käsittelyn tulisi jatkossa perustua käyttöoikeusmalliin. Vuokralle ottajan näkökulmasta kaikki (paitsi lyhytaikaiset) vuokrasopimukset johtaisivat omaisuuserän (käyttöoikeuden) sekä vuokraveloituksen kirjaamiseen taseeseen.

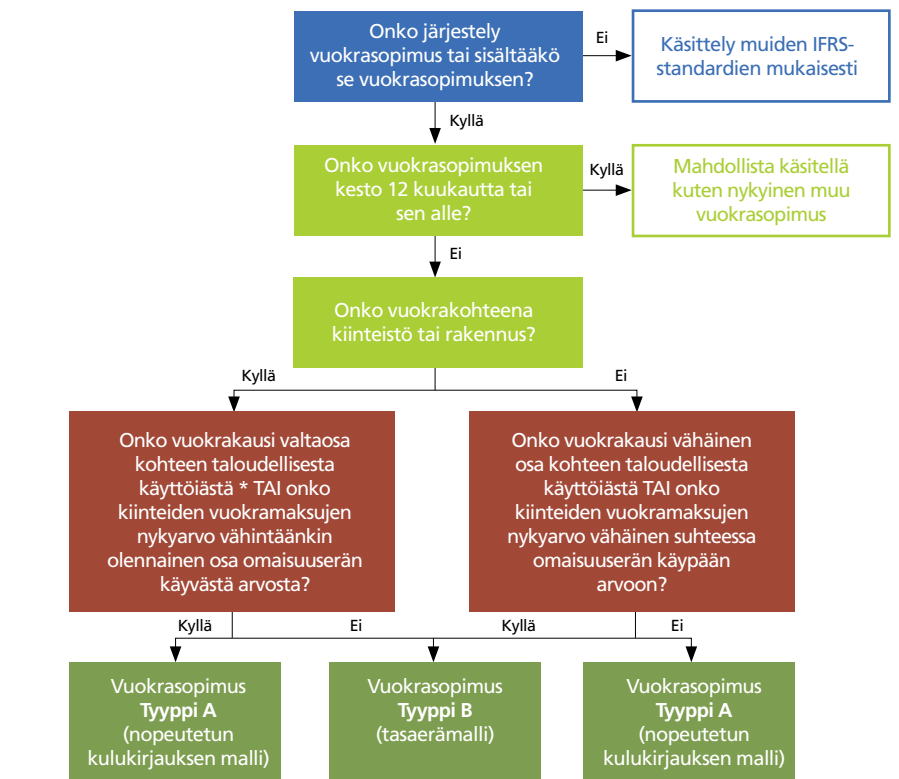
Standardiluonnos jakaa vuokrasopimukset kahteen ryhmään sen mukaan miten suuren osan kohteen taloudellisesta hyödystä vuokralle ottaja käyttää. Tällä jaolla olisi vaikutusta vain siihen, kirjautuvatko vuokrajärjestelyn kulut tuloslaskelmaan etupainotteisesti vai tasaerinä.

Mikä on vuokrasopimus?

Luonnoksessa todetaan, että vuokrasopimus siirtää oikeuden käyttää omaisuuserää tietyn ajanjakson korvausta vastaan. On siis arvioitava, perustuuko sopimus tunnistettavan omaisuuserän käyttöön ja antaako sopimus vuokralle ottajalle oikeuden käyttää tätä omaisuuserää määritellyn ajanjakson ajan.

Nykyisestä käytännöstä poiketen luonnos edellyttäisi vuokrakohteen tunnistamista suoraan tai välillisesti sarjanumeroa vastaavalla tasolla (esimerkiksi auton rekisterinumero) kaventaen näin vuokrasopimuksen määritelmää. Nykyisin riittää, jos esimerkiksi kohteen ominaisuudet tulevat määritellyiksi niin, että ne yksilöivät kohteen (esimerkiksi auton merkki, malli ja ominaisuudet).

Vaikka sopimuksessa määriteltäisiinkin kohde, esimerkiksi kopiokone, sarjanumerolla yksilöiden, ei kyseessä ole vuokrasopimus, jos palveluntarjo-

* Rakennusten ja kiinteistöjen kohdalla arvioidaan jäljellä olevaa käyttöikää.

Sekä vuokralle ottajat että vuokralle antajat määrittelevät sopimusten käsittelymallin saman prosessin mukaisesti.

ajalla on oikeus ja käytännössä taloudellinen mahdollisuus korvata laite toisella ilman asiakkaan suostumusta myös muuten kuin laitteen rikkoonnuttua. Käytännössä palveluntarjoajalle olisi kuitenkin harvoin taloudellisesti kannattavaa vaihtaa kopiokone uuteen.

Selkeyttä kohteen määräysvaltaa koskeviin tilanteisiin

Uusi luonnos selkeyttää tilanteita, joissa asiakas ostaa kaiken tietyn omaisuuserän (kuten voimalaitoksen) tuotannosta. On mahdollista, että mikäli asiakas ei pysty vaikuttamaan siihen, miten tuotannon prosessit toimivat, ei käyttöoikeuden (kohteen määräysvalan) katsota siirtyneen.

Kyseessä ei tällöin olisi vuokrasopimus, mikä muuttaisi nykyistä käytäntöä. Tietyn kapasiteetin ostamiseen tähtäävät sopimukset eivät myöskään jat-

kossa olisi vuokrasopimuksia, sillä niiden täyttämiseksi ei yleensä vaadita tietyn omaisuuserän käyttöä.

Palvelusopimusten piiriin kuuluvia järjestelyitä vuokrasopimuksiksi

Näiden vuokrasopimuksien määrää vähentävien esimerkkien lisäksi on myös tilanteita, joissa vuokrasopimuksiksi luokiteltaisiin nykyisin palvelusopimuksina käsiteltäviä järjestelyitä. Merkittävimpinä on esiin nostettu laivojen ja öljynporauslauttojen käyttö silloin, kun asiakkaalle tarjotaan sekä alus että sen henkilökunta. Näiden sopimusten velvoitteiden ja varojen kirjaaminen kasvattaisi vuokralle ottajien taseita valtavilla summilla.

Aineettomiin oikeuksiin, kuten esimerkiksi ohjelmistoihin liittyvät sopimukset eivät kuuluisi luonnoksen mukaan vuokrasopimusstandardin sovel-

→

tamisalaan. Sama koskee biologisia hyödykkeitä sekä mineraaleihin, öljyyn, kaasuun ja muihin uusiutumattomiin luonnonvaroihin liittyviä sopimuksia.

Vuokrasopimusten kaksi tyyppiä

Jatkokäsittelyä varten vuokrajärjestelyt luokiteltiin Tyypin A ja Tyypin B sopimuksiin vuokrakohteen luonteen ja sopimusehtojen mukaisesti kuten edellisellä sivulla olevassa kuvassa esitetään. Kiinteistöjen tai rakennusten vuokrasopimukset olisivat tyypin B sopimuksia, ellei vuokrakausi muodosta olennaista osaa vuokrakohteen jäljellä olevasta taloudellisesta vaikutusajasta tai vuokramaksujen nykyarvo kata käytännössä kokonaan vuokrakohteen käypää arvoa.

Muita vuokrakohteita koskevat sopimukset taas olisivat pääsääntöisesti tyypin A sopimuksia, paitsi, jos vuokrakausi olisi vain vähämerkityksinen osa kohteen jäljellä olevaa taloudellista vaikutusaikaa tai vuokramaksujen käypä arvo olisi vähämerkityksinen suhteessa kohteen käypään arvoon.

Vuokrasopimusten luokittelu tehtäisiin sopimuskauden alussa, eikä sitä uudelleen arvioida, elleivät sopimuksen ehdot muutu. Jos esimerkiksi yhtiön rakennusta koskeva vuokrasopimus sisältää jatkokausia, joiden yhtiö ei al-

kuhetkellä katso sisältyvän vuokrakau-teen, voi sopimus päättyä tasaeräkäsittelyyn tyypin B mukaisena. Vaikka myöhemmin yhtiölle syntyisikin merkittävä taloudellinen kannustin hyödyntää mahdollisuus jatkokausiin ja pidentää sopimuksen kestoa, ei järjestelyn luokitelua muuteta.

Sopimukset vuokralle ottajien tilinpäätöksissä

Vuokrasopimuksen alkukuhetkellä vuokralle ottaja kirjaisi taseeseen omaisuus-erän, joka kuvaa saatua käyttöoikeutta vuokrakohteeseen vuokrakauden ajaksi sekä samansuuruisen vuokramaksuvelvoitteen. Erät arvostettaisiin vuokrakauden alkukuhetkellä vuokramaksujen nykyarvon määrisiksi. Käsittely vastaisi käytännössä pääpiirteiltään nykyistä rahoitusleasinglaskentaa.

Tyypin A sopimusten perusteella kirjattua käyttöoikeusomaisuuserää jakotettaisiin kuluksi systemaattisella tavalla. Koron kirjaamiseen käytettäisiin efektiivisen koron menetelmää. Tämä johtaisi vuokrajärjestelystä aiheutuvi- en kulukirjausten etupainotteisuuteen. Tyypin B sopimuksista kirjattaisiin kullekin vuokrakauden raportointijaksolle vain yksi tasasuuruinen kuluvaikutteinen tuloslaskelmaerä.

Standardiluonnoksen merkittävimmät käytännön vaikutukset

- Johto joutuisi käyttämään enemmän harkintaa vuokrasopimusten käsittelyssä.
- Taseiden kasvaessa tunnusluvuissa tapahtuisi muutoksia, millä voisi olla vaikutusta myös lainojen kovenantteihin tai palkitsemisperiaatteisiin.
- Yksityiskohtaisten vuokrasopimustietojen keräämiseen tarvittaisiin soveltuvat järjestelmät.
- Takautuva soveltaminen voisi johtaa merkittäviin laskennallisten verojen kirjauksiin.

Kirjattavat omaisuuserät sisällytettäisiin taseessa samaan ryhmään vastaavien omistettujen omaisuuserien kanssa joko omalla rivillään tai liitetiedoissa eritellen. Tuloslaskelmassa tyypin A sopimuksista esitettäisiin erikseen pois- tot ja rahoituskulut.

Sopimukset vuokralle antajien tilinpäätöksissä

Vuokralle antajat kirjaisivat tyypin A sopimuksilla vuokratun omaisuuserän pois taseesta ja tilalle syntyisi vuokrasaaminen ja jäännösarvo-omaisuuserä, jotka eriteltäisiin joko taseessa tai liitetiedoissa. Vuokrasaaminen arvostettaisiin myöhemmin jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Jäännösarvo-omaisuuserä kasvatettaisiin vuokrakauden aikana vastaamaan kauden päättyessä odotettavissa olevaa vuokrakohteen jäännösarvoa. Tyypin B sopimusten käsittely vastaisi paljolti nykyistä muiden vuokrasopimusten laskentaa eli vuokralle antaja ei kirjaisi niiden vuokrakohteita pois taseestaan.

Vuokrakausi

Luonnoksen mukaan vuokrakaudeksi käsitetään ei-purettavissa oleva sopimuskausi, johon tulisi sisällyttää myös valinnaiset jatkokaudet, joiden käyttöön (tai irtisanomisoikeuden käyttä- mättä jättämiseen) vuokralle ottajalla on merkittävä taloudellinen kannustin. Tämä määritelmä selkeyttää vuokrasopimuksen keston arviointia edelliseen luonnokseen verrattuna. Vuokrakauden pituuden alkuperäistä arviota oikaistaisiin aina, kun arvio taloudellisen kannustimen olemassa olosta muuttuisi johtuen sopimuksellisista, omaisuuserään liittyvistä tai yritykses- tä johtuvista syistä.

Lyhytaikaisina pidettäisiin vuokrasopimuksia, joiden kesto mahdolliset jatkokauden mukaan lukien olisi 12 kuukautta tai sitä lyhyempi ajanjakso. Näiden vuokrasopimusten käsittelyyn saisi edelleen soveltaa nykyisten muiden vuokrasopimusten kaltaista laskentaa.

Tätä poikkeusta ei kuitenkaan voisi soveltaa tapauskohtaisesti, vaan päätös soveltamisesta tulisi tehdä laadintaperiaatevalintana yhdenmukaisesti kunkin omaisuuseräryhmän kohdalla.

Vuokramaksut ja diskonttauskorko

Vuokramaksuihin sisällytettäisiin vain sopimukseen perustuvat kiinteät mak- sut. Muuttuvista maksuista vain ne, joi- den määrät perustuvat indekseihin tai korkokantoihin huomioitaisiin laskel- missa raportointitietojen arvojen mukai- sesti. Tulevaa kehitystä ei olisi tarpeen ennustaa toisin kuin aiemmassa luon- noksessa edellytettiin.

Laskelmien diskonttauskorkona vuokralle ottajat käyttäisivät vuokralle antajien perimää korkoa, jos tämä on tie- dossa. On kuitenkin odotettavissa, että korkoa ei pystytä selvittämään, jolloin diskonttauskorkona käytettäisiin vuok- ralle ottajan lisäluoton korkoa.

Vuokralle antajat käyttäisivät sopi- muksen sisäistä korkokantaa tai kiin- teistöjen tuottoprosenttia maksujen diskonttaamiseen. Diskonttauskorkoa tulisi arvioida uudelleen vuokraku- den pituuden tai viitekoron muuttues- sa sekä silloin, kun arvio merkittävä- stä kannustimesta osto-option käyttämi- seen muuttuu.

Ennen lopullisen standardin julkai- semista IASB:ssa jouduttaneen vielä kes- kustelevaan uudestaan ainakin vuokra- sopimuksen määritelmästä, muuttuvien vuokramaksujen käsittelystä, vuokral- le ottajien tuloslaskelmavaikutuksista sekä vuokralle antajilta edellytettävä- tä laskennasta laajemminkin. □

KTL **Elina Peill** toimii Deloitte & Touche Oy:n IFRS-yksikössä IFRS- asiantuntijana.

**OLE NOPEA,
HYÖDYT
HINNASSA!**

PÄIVITÄ TIETOSI AJANKOHTAISISSA KOULUTUKSISSA!

Varojenjakso 2014 – ½ pv, Helsinki 22.10.2013

Osingonjaon suunnitelmassa on tärkeää huomioida osinkovero- tuksen muutosten vaikutuksia. Tule kuulemaan uudistuksista ja saamaan opastusta voitonjaon haasteisiin!

Yrityksen arvonnämittäminen – Helsinki 23.10.2013

Mihin arvonnämittäystä tarvitaan, mihin sitä voidaan hyödyntää? Miten arvonnämittäystä tehdään, mikä menetelmä valitaan? Koulutuksessa käsitellään arvonnämittäystä ja eri menetelmiä konkreettisesti harjoittelemalla. Käytössäsi on myös kysymys- klinikka koulutuksen jälkeen.

IFRS-tilinpäätös 2013 – ½ pv, Helsinki 20.11.2013

Koulutuspäivä paneutuu niihin uusiin standardeihin, joihin tulee ottaa kantaa jo tilinpäätöstä laadittaessa, vaikka niitä ei vielä sovellettaisiakaan sekä niihin standardeihin, joissa tämän vuoden tilinpäätöksessä on todennäköisimmin haasteita.

Veroseminaari – Helsinki 26.11.2013

Yritysverotuksessa tapahtuvat muutokset edellyttävät ennakoitua ja verosuunnittelua. Veromuutosten lisäksi seminaarissa paneu- dutaan muihin ajankohtaisiin teemoihin. Lopulliset päätökset verouudistuksista tulee siirtymään loppuvuoteen. Veroseminaari järjestetään ajankohtaan, johon mennessä päätökset ovat varmim- min tehty.

Tutustu koulutusten ohjelmiin ja syksyn muihin koulutuksiin: khtmedia.fi/koulutus.

Ilmoittautuminen:
koulutus@kht.fi, puh. 09 7552 2030

KHT-MEDIA

Verotus

Veronkorotus estää syytteen nostamisen

EDUSKUNNAN käsiteltävänä on parhaillaan lakiehdotus, jonka mukaan veronkorotus estäisi syytteen nostamisen, mutta Verohallinnolla olisi oikeus jättää veronkorotus määräämättä tapauksissa, joissa on syyllistytty rikokseen (hallituksen esitys laiksi erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- ja tullinkorotuksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 191/2012 vp).

Korkein oikeus on 5.7.2013 antanut ratkaisun, joka noudattelee eduskunnan käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta. Korkein oikeus nojautui ratkaisussaan perustuslakivaliokunnan perustuslain 21 §:ään perustuviin kannanottoihin (PeVL 9/2012 vp ja PeVL 17/2013 vp) sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan 1 kappaleeseen ja perustuslain 6 §:n valvointeisiin. Se katsoi, että luonnolliselle henkilölle määrätty veronkorotus estää välittö-

mästi rikossyytteen nostamisen samasta asiasta. Tuomioistuimen aiemmassa käytännössä (KKO 2010:45 ja sen jälkeen annetut ratkaisut) katsottiin Euroopan ihmisoikeussopimusta koskevan tulkintakäytäntöön perustuen, että syytteen nostaminen oli kiellettyä vasta, kun muutoksenhaku-aika verotuspäätökseen oli kulunut loppuun eikä veronkorotukseen enää voinut hakea muutosta.

Verohallinnon pääjohtaja on keväällä asettanut työryhmän, joka valmistelee tulevan lain edellyttämiä ohjeita. Korkeimman oikeuden ratkaisun jälkeen Verohallinto on antanut väliaikaiset työmenettelyohjeet verotarkastukselle, rikosasianvalvonnalle ja verotuspäätösten tekijöille siitä, miten muuttunut oikeuskäytäntö otetaan veronkorotusasioissa huomioon. Työmenettelyohjeita tarkennetaan syyskuussa.

Rakentamiseen liittyvä tiedonantovelvollisuus

VEROHALLINTO on julkaissut ohjeen (1.7.2013, dnro: A73/200/2013) rakentamiseen liittyvästä uudesta tiedonantovelvollisuudesta. Uusien lakien (263/2013 ja 264/2013) perusteella tilaajalla on velvollisuus ilmoittaa tietoja Verohallinnolle rakentamiseen liittyvistä urakoista ja urakoitsijoista sekä yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan tulee ilmoittaa tietoja rakennustyömaalla työskentelevistä henkilöistä. Tietoja ei tarvitse antaa, jos sopimuksen vastikkeen arvo il-

man arvonlisäveroa on enintään 15 000 euroa.

Ohje on julkaistu poikkeuksellisen hyvissä ajoin, sillä tiedonantovelvollisuus koskee 1. päivänä heinäkuuta 2014 tai sen jälkeiseltä ajalta annettavia tietoja. Vaikka työmaa olisi-kin alkanut jo ennen 1.7.2014, on tiedot annettava heinäkuun ensimmäisen päivän jälkeen tapahtuneesta työntekijän työskentelystä ja sen jälkeen tehdyistä työtehtävistä sekä maksetuista urakkasuorituksista.

Varainsiirtovero lunastettaessa tontin osaa asunto-osakeyhtiössä

VEROHALLINTO tiedottaa, että tontin lunastushinnasta on maksettava varainsiirtovero, kun asunto-osakkeen ostaja joko kaupanteon yhteydessä tai tätä myöhempänä ajankohtana lunastaa oman osuutensa taloyhtiön vuokratontista.

Verohallinto on 24.6.2013 antamassaan tiedotteessa ottanut sen kannan, että asunto-osakkeiden ostajan suorittaessa kaupanteon yhteydessä tai tätä ajankohtaa myöhemmin tontin lunastushinnan nimellä asunto-osakeyhtiölle suorituksen luetaan tämä suoritus varainsiirtoverolaissa tarkoitetuksi vastikkeeksi,

jonka perusteella varainsiirtovero on myös suoritettava. Veron perusteeseen luetaan ostajan suorittama lunastussumma kokonaisuudessaan sisältäen asunto-osakeyhtiölle tontin lunastuksesta maksettavaksi tulevan varainsiirtoveron määrä sekä muut lunastuksesta syntyvät kulut. Omistusoikeuden siirtymisen jälkeen tapahtuvasta suorituksesta on maksettava vero ja varainsiirtoveroilmoitus annettava 2 kuukauden kuluessa suorituksen tapahtumisesta. Jos luovutus täyttää ensiasunnon vero-vapauden edellytykset, ei veron suorittamisvelvollisuutta ole.

Yhtiöoikeus

Henkilötietojen luovuttamista kaupparekisteristä halutaan rajoittaa (HE 59/2013 vp)

KAUPPAREKISTERILAKIA ehdotetaan muutettavaksi siten, että yritysten ja yhteisöjen vastuuhenkilöiden kuten hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja tilintarkastajan, henkilötunnuksen tunnusosan luovuttamista kaupparekisteristä rajoitetaan ja osoitetietojen sijasta rekisteriin ilmoitetaan pelkkä kotikunta. Lisäksi ulkomailla asuvien luonnollisten henkilöiden kotiosoit-

teen luovuttamista rajoitetaan. Viranomaisten asemaa tiedonsaannissa ei ole tarkoitus kaventaa vaan viranomaisilla on edelleen aikaisemmat oikeutensa tarpeellisen tiedon saamiseksi. Esityksen tavoitteena on estää väärinkäytökset, jotka aiheutuvat luonnollisten henkilöiden henkilötunnusten ja osoitetietojen joutumisesta väärin käsiin.

Lain on tarkoitus astua voimaan 1.1.2014.

Lunastusmenettelyä ja lunastuslautakunnan kokoonpanoa koskeviin säännöksiin esitetään muutoksia (HE 71/2013 vp)

OSAKEYHTIÖLAIN vähemmistöosakkeenomistajien osakkeiden lunastusmenettelyä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lunastuslautakunnan ei enää tarvitse hakea uskottua miestä käräjäoikeudelta, jos se ei ole välttämätöntä vähemmistöosakkeenomistajien oikeussuojan kannalta. Tarkoituksena on lunastusmenettelyn nopeuttaminen ja kustannusten vähentäminen ilman, että muutos vaikuttaisi merkittävästi vähemmistöosakkeenomistajien asemaan.

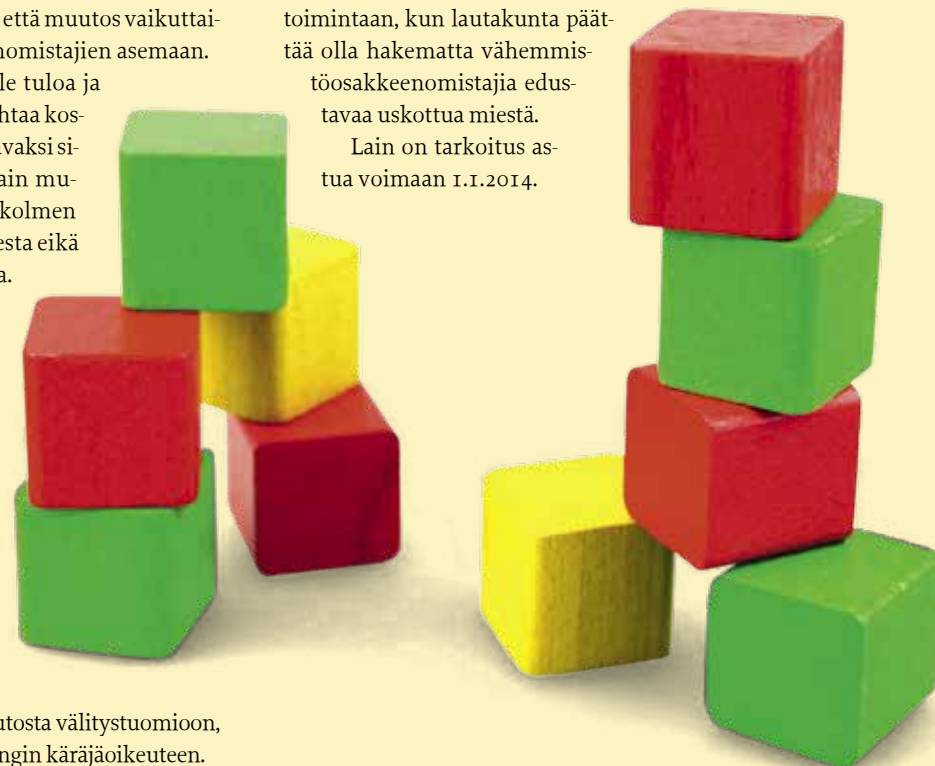
Lisäksi lunastusmenettelyn vireille tuloa ja lunastushinnan koron alkamisajankohtaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että velvollisuus maksaa korkolain mukaista korkoa lunastushinnalle alkaa kolmen viikon kuluttua välimiesten hakemisesta eikä vasta hakemuksen tiedoksi antamisesta.

Lunastusmenettelyn selventämiseksi ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että lunastajan velvollisuutena on ilmoittaa hakemuksestaan ja uskotusta miehestä niille vähemmistöosakkeenomistajille, joiden osakkeet lunastetaan sekä huolehdittava asiaa koskeva ilmoituksen julkaisemisesta virallisessa lehdessä.

Edelleen ehdotetaan muutettavaksi säännöksiä valitusoikeudesta välimiesten ja uskotun miehen valintaa koskevaan päätökseen. Ehdotuksen mukaan myös uskottu mies voi hakea muutosta välitystuomioon, ja valitusten käsittely keskitetään Helsingin käräjäoikeuteen.

Kauppakamarilakia koskevan ehdotuksen mukaan Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan kokoonpanoa muutetaan siten, että lautakuntaan valitaan vähintään yksi jäsen sijoittajia edustavan järjestön ehdotuksesta. Tarkoituksena on yleisesti lisätä sijoittajien ja vähemmistöosakkaiden luottamusta lunastuslautakunnan toimintaan, kun lautakunta päättää olla hakematta vähemmistöosakkeenomistajia edustavaa uskottua miestä.

Lain on tarkoitus astua voimaan 1.1.2014.

COSO

– moderni viitekehys sisäisen valvonnan toteutukseen

Sisäisen valvonnan suunnitteluun, toimeenpanoon, johtamiseen ja arviointiin on nyt käytettävissä nykyisten taloudellisten toimintamallien mukainen viitekehys.

JYRKI LÄHDEMÄKI

TILINTARKASTAJIEN ja sisäisten tarkastajien yhteinen amerikkalainen ammatillinen järjestö COSO julkaisi toukokuussa 2013 uuden ajantasaisesti sisäisen valvonnan viitekehysten (Internal Control- Integrated Framework) liitteineen. Siirtymäaikaa uuteen viitekehykseen siirtymiseksi on pidennetty siten, että uusi viitekehys korvaa joulukuussa 2014 kokonaisuudessaan vuonna 1992 julkaistun viitekehysten.

Uusi COSO täydentää viitekehyksiä

Uusi COSO-viitekehys ja aiemmin luotu COSO-ERM -viitekehys eivät poissulje vaan täydentävät toisiaan. Mallit keskittyvät hieman eri painotuksiin sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.

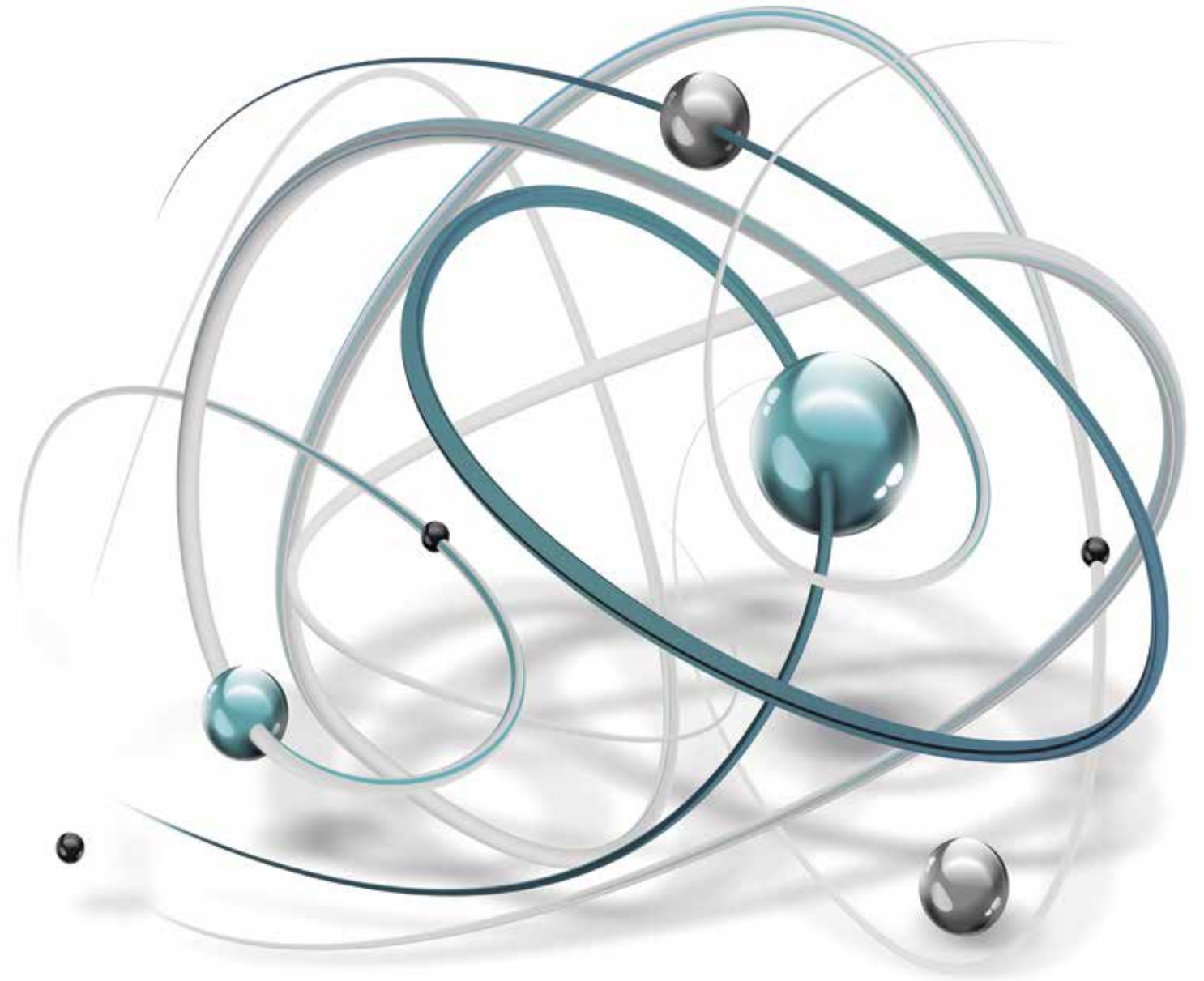
Uusi viitekehys tarjoaa työkaluja organisaatioille sisäisen valvonnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tilintarkastus-lehden numerossa 2/2012 selostettiin viitekehysten erilaisia hyödyntämisen mahdollisuuksia sisäisen valvonnan kehittämisessä. Sen avulla voidaan suunnitella, toimeenpanna ja johtaa sisäistä valvontaa sekä arvioida sisäisen valvonnan tehokkuutta.

Ajantasalle talouden toimintamallien muutosten kanssa

Uudistuksen taustalla on sisäisen tarkastuksen toimintaympäristöön ja sidosryhmiin liittyviä muutoksia. Talouden toimintamallit ovat muuttuneet viimeisen reilun 20 vuoden aikana. Uudistetussa COSO-viitekehyksessä on huomioitu mm. seuraavien yhteiskunnan ja talouden ilmiöiden vaikutuksia:

- kasvava läpinäkyvyys johtamis- ja hallintotapaan liittyen
- monimutkaistuvat liiketoimintamallit
- markkinoiden laajentuminen maailmanlaajuisesti
- toimijoiden lisääntynyt sääntely markkinoilla
- kehittyvien teknologioiden hyödyntämisen kasvu
- kasvaneet osaamisen ja tilivelvollisuuden vaatimukset
- lisääntyvä väärinkäytösten tunnistaminen ja ennaltaehkäisy.

Viitekehysten tarkoituksena on luoda organisaatioissa edellytykset sisäisen valvonnan järjestelmän tehokkaa-

seen ja tulokselliseen ylläpitoon, jotta se voi saavuttaa tavoitteensa pystyen samalla mukautumaan liiketoiminnan muutoksiin. Keskeisenä tavoitteena on edistää johdon kykyä valvoa organisaation toimintaa ja toisaalta mahdollistaa ylimmän johdon ja hallituksen rooli sisäisen valvonnan ohjaajana.

Havainnollistavat liitteet

Viitekehysten liitteenä on myös yhteenveto vuoden 1992 version tehdyistä muutoksista ja vertailu COSO-ERM-viitekehykseen. Liite sisältää myös oh-

jeet viitekehysten soveltamiseen pienille yrityksille, organisaation eri toimijoiden roolit ja vastuut sekä viitekehysten päivityksessä käytetyt menetelmät.

Julkaisuun kuuluu lisäksi erilaisista havainnollisista malleista (Illustrative Tools for Assessing a System of Internal Control) muodostuva liite, joka auttaa arvioimaan sisäistä valvontaa eri liiketoimintaympäristöissä. Arviointityön helpottamiseksi liite sisältää mallitaulukoita, joiden avulla voidaan tarkastella sisäisen valvonnan osa-alueita ja niiden toimivuutta COSO-kriteerein.

Havainnollisia malleja sisältävästä liitteestä löytyy myös valmiita skenaarioita, joiden avulla arviointeja voi tehdä. Neljäntenä liitteenä on ulkoiseen taloudelliseen raportointiin liittyvä esimerkkejä sisältävä ohje (Internal Control Over External Financial Reporting: A Compendium of Approaches and Examples), joka ohjeistaa uuden viitekehysten kriteerein ja painotuksin ulkoisen raportoinnin laadintaan. Tiivistelmää lukuun ottamatta kaikki kolme osaa ovat varsin seikkaperäisiä vaatimuslistoja sisäisen valvonnan arviointiin.

→

OSA-ALUE (COMPONENT)	PERIAATE (PRINCIPLE)
Valvontaympäristö: Menettelytavat, standardit ja prosessit, jotka ohjaavat toimintaa. Hallitus ja ylin johto luovat pohjan sisäiseen valvontaan ja toimintasääntöihin.	1. Yhtenäisyys ja eettiset arvot 2. Valvontavastuu 3. Rakenteet, toimivalta ja vastuu 4. Pätevyys 5. Tilivelvollisuus
Riskien arviointi: Toistuva ja dynaaminen prosessi, jolla tunnistetaan ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamisen riskejä ja menettelytavat riskien hallintaan. Ulkoiset muutokset ja vaikutukset liiketoiminnan toteutukseen arvioidaan.	6. Asianmukaiset tavoitteet 7. Riskien tunnistus ja analysointi 8. Petosriskien arviointi 9. Merkittävien muutosten tunnistus ja analysointi
Valvontatoimenpiteet: Valvontatoimenpiteillä pyritään minimoimaan tavoitteiden saavuttamista häiritsevät riskit.	10. Valvontatoimien valinta ja kehittäminen 11. Yleisten IT-kontrollien valinta ja kehittäminen 12. Menettelytapojen käyttö
Informaatio ja kommunikaatio: Informaatiolla on tärkeä rooli tehtävien ja vastuiden sekä tavoitteiden ja niiden merkityksen viestittämisessä.	13. Olennainen informaatio 14. Sisäinen kommunikointi 15. Ulkoinen kommunikointi
Seuranta: Jatkuva seurannalla tai erillisellä seurannalla selvitetään, toimivatko kaikki 17 sisäisen valvonnan periaatetta.	16. Jatkuva arviointi ja/tai erilliset arvioinnit 17. Puutteiden arviointi ja kommunikointi

Kolme tarkastelutapaa toiminnan tavoitteisiin

Uudistetussa viitekehyksessä esitetään aikaisemman mallin mukaisesti kolme eri tavoitteen tarkastelutapaa:

- toiminnalliset tavoitteet
- raportoinnin tavoitteet
- vaatimustenmukaisuuden tavoitteet.

Näihin osa-alueisiin voidaan löytää vastaavia sisäisen valvonnan menettelytapoja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Oleellista on sovittaa osa-alueelle tehokkain sisäisen valvonnan toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi.

Lisäksi on huomioitava sisäisen valvonnan luonne. Kyse on jatkuvasta organisaation eri tasoilla tapahtuvasta pro-

sessista, jonka aikaansaavat ylin johto, toimiva johto ja muu henkilöstö sisäisen valvonnan antaessa edellä mainittujen osa-alueiden tavoitteiden saavuttamisesta kohtuullisen varmuuden.

Kuutioon pieniä muutoksia

Tavoitteet ja sisäisen valvonnan osat on havainnollistettu kuutiolla. Visuaalinen esitys mukailee aiempaa viitekehystä muutamien muutoksin. Kehys sisältää viisi eri osaa, jotka ovat välttämättömiä tavoitteiden saavuttamiseksi. Osatekijät ovat

- valvontaympäristö
- riskien arviointi
- valvontatoimet
- informaatio ja kommunikaatio sekä
- seuranta.

Näillä osa-alueilla sisäisen valvonnan tulee olla toimivaa, jotta tavoitteet joko toiminnan, raportoinnin tai vaatimustenmukaisuuden osalta voidaan saavuttaa.

Valvonnan eri osa-alueita kuvaavat uudet periaatteet

Uutena asiana on viitekehyksen viiden osa-alueen yhteyteen lisätty 17 periaatetta (principles), jotka kuvaavat sisäisen valvonnan osa-alueita (ks. viereinen kuva). Periaatteiden todetaan sopivan erityyppisiin organisaatioihin.

Sisäisen valvonnan toimivuus tai sisäisen valvonnan puutteet kulmineituvat uusissa periaatteissa, minkä vuoksi niihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Periaatteiden yhteyteen on lisätty Points of Focus -selitteet, jotka kuvaavat kunkin periaatteen luonnetta.

Points of Focus -selitteet auttavat arvioimaan, toimiiko kyseinen tarkastelun kohteena oleva periaate sisäisen valvonnan osa-alueilla.

Miten COSO ja COSO-ERM eroavat toisistaan?

COSO-ERM painottuu kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan. Siihen sisältyy riskienhallintafilosofian luominen, riskikulttuurin muodostaminen, riskinottohalukkuuden arviointia ja riskiportfolion analyysia. Sisäisen valvonnan riskien arvioinnin osa-alue jaetaan COSO-ERM:ssa riskien tunnistamiseen, arviointiin ja riskeihin vastaamiseen.

COSO keskittyy sisäiseen valvontaan pääosin yksittäisellä prosessin tasolla. Ohjeistus on viitekehyksessä ja liitteissä tarkkaa. Kahden viitekehyksen keskinäinen rooli toimii siten, että sisäinen valvonta on olennainen osa organisaation kokonaisvaltaista riskienhallintaa ja riskienhallinta on olennainen osa johtamis- ja hallintotapaa. □

Jyrki Lähdemäki, CIA, CCSA, on Sisäiset tarkastajat ry:n ammatillisten asioiden toimikunnan jäsen.

Internal Control – COSO 2013, *From Theory to Practise*

October 30th, 2013 • Caribia, Turku

COSO viitekehyksen käyttöönotosta on nyt 20 vuotta, minkä jälkeen yritysten ja kaikkien organisaatioiden toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Uudistettu COSO viitekehys ottaa huomioon tämän teknologian kehittämisestä, globalisaatiosta ja toiminnan monimutkaistumisesta alkunsa saaneen kehityksen.

Catherine Jourdan is a director in PwC's Risk Assurance & Advisory Services practice, based in Paris, France. She brings over 15 years of international experience, serving clients on Governance, Risk and Compliance topics, organizational and process design, operating model reviews, policy development, communications and training.

Deanna Sullivan has a diverse background ranging from auditing and accounting to consulting and training. She is an experienced facilitator and motivational speaker. Deanna is an active member of the Institute of Internal Auditors and was Chairman of the IIA's 2006 International Conference held in Houston, Texas.

Keynote speakers:

Tuija Soanjärvi, Audit Committee Chair and Board Member – *How the Board see Internal Control* (in Finnish)

Catherine Jourdan, PwC I Risk Assurance & Advisory Services, Paris, France, One of the PwC Coso Authors
What's new in COSO / IC

IIA Global
Deanna Sullivan, CIA, CRMA, CPA, CGMA, CFE

Are You COSO Ready? Workshop

In this workshop participants will:

- Examine some of the key changes in the updated framework
- Discuss the implications of the updated framework on internal audit activities
- Gain insight into the new Framework's potential to increase the value of assurance and consulting services.

This seminar is part of IIA Finland's traditional Autumn Conference following the next day.

More Information at www.theiia.fi

Listayhtiöt raportoivat vaihtelevasti hallinto- ja ohjausjärjestelmistään

RAPORTOINNIN laatu on parantunut kuluneina vuosina listayhtiöiden antamissa hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevissa selvityksissä, ilmenee Keskuskauppakamarin tekemästä kartoituksesta. Se kävi läpi 117 Helsinkiin listautuneen suomalaisyhtiön selvitykset, joiden perusteella havaittiin yrityskohtaista vaihtelua raportointikäytännöissä.

Hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevat selvitykset olivat lyhyimmillään kaksisivuisia ja laajimmillaan 40-sivuisia. Osa yhtiöistä sisällytti selvitykseen myös asioita, joista siinä ei listayhtiöi-

den hallinnointikoodin mukaan tarvitse kertoa. Tehdyn kartoituksen perusteella eniten petrattavaa löytyi taloudellisen valvonnan ja raportoinnin kuvauksista ja riskeistä kertomisesta. Tavoitteita esiteltiin laajastikin, mutta tietoa konkreettisista toimenpiteistä vähemmän.

Ongelmalliseksi todettiin myös pyrkimys yhdistää lakisääteiseen veloitteeseen perustuva, staattinen corporate governance statement palkka- ja palkkioselvitykseen, jota taas tulee tarvittaessa päivittää. Keskuskauppakamari korostaakin, että selvitys hallinto- ja ohja-

usjärjestelmistä on kerran vuodessa annettava dokumentti, jonka antamisessa myös tilintarkastajalla on rooli.

Yhtiöiden arvioitiin noudattavan melko hyvin hallinnointikoodin suosituksia. Eniten suosituksista poikkesivat pienet yhtiöt. Hallituksen sukupuoli-kaunaa ja riippumattomuutta koskevista suosituksista poikettiin eniten.

<http://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2013/05/Toimivatko-hyv%C3%A4-hallinnointi-ja-avoimuus-p%C3%B6rssi-yhti%C3%B6iss%C3%A4.pdf>

Kenestä tilintarkastaja?

Hakeutuuko tilintarkastuksen pariin yrittäjähenkisiä innovoijia vai pikkutarkkoja rutiinien pyörittäjiä? Stereotypiat vaikuttavat alan houkuttelevuuteen opiskelijoiden keskuudessa.

JANNE GRÖNROOS

AALTO-YLIOPISTON kauppakorkeakoulun laskentatoimen laitokselta valmistuneessa pro gradu -lopputyössäni selvitettiin tekijöitä, jotka ovat yhteydessä kauppatieteiden opiskelijoiden halukkuuteen työskennellä tilintarkastusalalla. Tutkimusta motivoi ajan-kohtainen keskustelu tilintarkastajajärjestelmän uudistamisesta, jonka yhteydessä on puhuttu hyväksytyjen tilintarkastajien riittävydestä tulevaisuudessa sekä alan houkuttelevuudesta.

Eroavatko kauppatieteen pääaineopiskelijat toisistaan?

Hyväksytyksi tilintarkastajaksi on mahdollista edetä vain suorittamalla laajat opinnot laskentatoimesta ja suurin osa tilintarkastajista on tästä syystä päätenyt alalle opiskeltuaan laskentatoimea pääaineenaan. Tämän takia tutkimus-

kysymystä lähestyttiin kahdesta vaiheesta. Ensimmäiseksi pyrittiin selvittämään tutkittavien tekijöiden yhteyttä kauppatieteiden opiskelijan pääainevalintaan. Toiseksi pyrittiin selvittämään tekijöiden yhteys laskentatoimen pääaineopiskelijan halukkuuteen työskennellä tilintarkastusalalla.

Tutkimuksessa havaittiin, että laskentatoimen opiskelijat ovat persoonallisuuspilteiltään muiden kauppatieteellisten pääaineiden opiskelijoihin verrattuna keskimäärin hiukan vähemmän avoimia ja ulospäinsuuntautuneita. Piirteiden määrittelyssä käytettiin psykologian puolella tunnettua viiden faktorin mallia.

On syytä painottaa, ettei piirteen "vähäisyys" ole negatiivinen asia. Esimerkiksi henkilö, joka on avoimuudeltaan alhainen, on määritelmän mukaisesti enemmän rutiinista kuin vaihtelusta pitävä ol-

KUVA: Mvphotostock

len kiinnostunut enemmän tosiasioista kuin fiktiosta. Vähäisesti ulospäinsuuntautunut viihtyy keskimääräistä enemmän itseksensä ja pitää rauhallisesta ja kiireettömästä työtahdista.

Ongelmalliset stereotypiat

Aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu, että laskentatoimen opiskelijat eroavat samojen persoonallisuuspiirteiden osalta muista opiskelijoista kansallisuudesta ja yliopistosta riippumatta. Monet tutkijat kuitenkin epäilevät, että alaan liittyvät stereotypiat yksinäisistä ja hiljaisista työmyyristä saattavat vaikuttaa itseään toteuttavien ennustaiden tavoin, jolloin alalle hakeutuu keskimääräistä enemmän sellaisia ihmisiä, jotka kokevat persoonallisuutensa vastaavan tätä stereotypiaa.

Tällaista stereotypiaa kuvaa esimerkiksi seuraava erään markkinoinnin opiskelijan kyselyyn jättämä lausunto avoimeen kysymykseen tilintarkastajiin liittyvistä mielikuvista:

”...Laskentatoimea opiskelevat tuttuni eivät ole niin innostuneita sosiaalisesta kanssakäymisestä eivätkä ole siinä niin hyviä. He eivät myöskään siis ole vetäytyviä persoonia välttämättä. He eivät kumminkaan ymmärrä sosiaalisen kanssakäymisen etuja tai miten siitä voi oppia. Se on heille toissijaista.”

Analyttisuutta vaativat tehtävät kiinnostavat

Ammatillisten kiinnostuksenkohteiden osalta havaittiin, että laskentatoimen opiskelijat ovat muihin pääaineiden opiskelijoihin verrattuna systemaattisempia ja tieteellisempiä. Nämä ammatinvalintateorian määritelmät tarkoittavat, että laskentatoimen opiskelijat viihtyvät parhaiten työtehtävissä, jotka ovat jossain määrin standardoituja ja rutiininomaisia, mutta myös analyttisiä ja numero-osaamista, älykkyyttä ja asiantuntemusta vaativia.

Laskentatoimen opiskelijat osoittavat vastaavasti muita opiskelijoita keskimäärin vähemmän kiinnostusta tai teollisiin ja yrittäjämäisiin tehtäviin.

Kyselytutkimus Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun opiskelijoille

KYSELYTUTKIMUKSEEN saatiin vastaukset 553 opiskelijalta 150 ollessa laskentatoimen ja loput muiden pääaineiden opiskelijoita. Tutkitaviksi tekijöiksi rajattiin aikaisemman tutkimuksen perusteella persoonallisuuspiirteet, ammatilliset kiinnostuksenkohteet ja työarvot. Lisäksi selvitettiin myös, millaisia mielikuvia opiskelijat liittävät tilintarkastusalaan ja näiden mielikuvien yhteyttä alan houkuttelevuuteen. Kerätty aineisto analysoitiin käyttäen tilastollisia menetelmiä.

Näin ollen alalle päätyy keskimääräistä vähemmän kauppatieteen opiskelijoita, joilla on halua toimia myynnillisissä ja luovuutta vaativissa tehtävissä.

Työarvojen osalta erot laskentatoimen opiskelijoiden ja muiden opiskelijoiden välillä havaittiin melko vähäiseksi. Kuitenkin kyselyssä laskentatoimen opiskelijat näyttäsivät arvostavan hiukan enemmän palkkaa ja palkkioita ja hiukan vähemmän sosiaalista työympäristöä kuin muiden pääaineiden opiskelijat.

Tilintarkastuksesta kiinnostuneet ja muut

Laskentatoimen opiskelijoiden kesken havaittiin jossain määrin samantyyppistä vaihtelua sen mukaan, kuinka kiinnostunut opiskelija on tekemään uraa tilintarkastusalalla. Tilintarkastusurasta kiinnostuneet laskentatoimen opiskelijat olivat kyselyn mukaan muihin kanssaopiskelijoihin verrattuna persoonallisuuspiirteiltään vähemmän avoimia ja ammatillisilta kiinnostuksenkohteiltaan systemaattisia ja tieteellisiä, mutta vähemmän yrittäjämäisiä. Erot keskiarvoissa olivat kuitenkin melko pieniä, vaikka ne osoittautuivatkin tilastollisesti merkitseviksi.

Tehtyjen analyysien perusteella ei ole mahdollista muodostaa sellaista luonteenpiirteisiin perustuvaa mallia, joka ennustaisi edes tyydyttävästi opiskelijan pääainevalintaa tai halukkuutta työskennellä tilintarkastusalalla. Näil-

lä tekijöillä saattaa olla ainakin välillinen vaikutus valinnassa, mutta ne eivät ole ainoita eivätkä myöskään tärkeimpiä tekijöitä.

Stereotypiat vaikuttavat alan houkuttelevuuteen

Kohtuullisen hyvä malli saatiin kuitenkin aikaan kyselyn osiolla, joka mittasi tilintarkastusalaan liittyviä mielikuvia. Opiskelijat, joilla on myönteinen mielikuva tilintarkastusalaan, ovat todennäköisemmin niitä, jotka ovat kiinnostuneet opiskelemaan laskentatoimea. Vastaavasti positiivisesti tilintarkastukseen suhtautuvat laskentatoimen opiskelijat ilmoittavat todennäköisemmin olemaan halukkaita työskentelemään alalla.

Vaikka arkijärjellä ajateltuna on itsestään selvää, että positiivisesti alaan suhtautuvat ovat todennäköisemmin halukkaita työskentelemään tilintarkastusalalla, niin on yllättävää, miten jyrkät erot eri vastaajaryhmien välillä havaittiin. Tilintarkastusalaan ja -työhön näyttää liittyvän voimakkaita stereotypioita. Tutkimuksen perusteella ne näyttävät vaikuttavan siihen, kuinka paljon opiskelijoita alalle aikoo hakeutua sekä siihen, millaisia he ovat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan.

Avoimet ja yrittäjähenkiset hakeutuvat muille aloille

Esimerkiksi se, että laskentatoimeen ja tilintarkastukseen näyttäisi hakeu-

tuvan keskimääräistä vähemmän persoonallisuuspiirteiltään avoimia ja kiinnostuksenkohteiltaan vähemmän yrittäjämäisiä opiskelijoita, vaikuttaa olevan seuraus siitä, millaisia mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen alan uskotaan tarjoavan. Useista opiskelijoiden avoimista vastauksista tämä huoli välittyi selvästi:

”Oman mielikuvani mukaan siitä ei pääse mihinkään, että tilintarkastus on jonkin verran formaalimpaa ja pikkutarkkuutta vaativaa kuin jotkin muut, esim. tuotekehitys. Tilintarkastus ei optimaalisesti sovi minunlaisilleni ihmisille, jotka tykkäävät aivan uusien asioiden keksimisestä.”

”Mielikuvani alasta on juurikin ”harmaa ja kaavamainen”, joka ei oikein vastaa toiveitani. Koen itseni enemmän yrittäjähenkiseksi.”

Keitä tilintarkastus houkuttelee?

Tutkimuksen johtopäätös on, että periaatteessa kenestä tahansa voi tulla potentiaalisesti tilintarkastaja, mutta alalle hakeutumisessa avainasemassa ovat alaan liittyvät mielikuvat. Tulosten perusteella alalle haluavat eniten opiskelijat, jotka pitävät tilintarkastusta sosiaalisena ja monipuolisia työtehtäviä tarjoavana työnä.

Monet opiskelijat vaikuttavat kuitenkin pitävän alaa yksin tehtävänä päätehtyönä, joka on pääasiassa rutiinia ja tarjoaa vain vähän haasteita. Alalle lie-nee mahdollista houkutella lisää osajia, mikäli nämä mielikuvat saadaan oikaistua. □

KTM Janne Grönroos valmistui keväällä 2013 Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun laskentatoimen laitokselta.

TULEVAISUUS VOI OLLA NUMEROISTA KIINNI

TILINTARKASTAJA, yrittäjän tukena

HTM-tilintarkastajat ry:n jäsenet ovat asiantuntijoita paikallaan selvittämään yrityksesi taloudelliset riskit ja kehittämiskohteet. **Varmistamme merkitykset ja laillisuuden numeroiden takaa.**

VALITSE TILINTARKASTAJASI OSOITTEESTA
WWW.HTM.FI/TILINTARKASTAJAHAKU

HTM-TILINTARKASTAJAT RY

Mikä motivoi tilintarkastus- assistenttia?

Assistentin arvostettu työ on usein ponnahduslauta muihin tehtäviin. Assistenttien motivaatiota ja halua jatkaa alalla voidaan kuitenkin parantaa monin tavoin.

TAINA KIVELÄ

TILINTARKASTUS on monipuolista ja vaativaa tietotyötä, todetaan touku-kuussa valmistuneessa Josefin Malms-tenin pro gradu -tutkielmassa. Siinä tutkittiin tilintarkastusassistenttien työ-tyytyväisyyttä.

Tutkimuksen mukaan neljä tärkeintä tyytyväisyyteen vaikuttavaa tekijää ovat työkaverit, työtehtävät, palkka sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön.

Vaikutus voi olla joko myönteinen tai kielteinen.

Arvostuksesta huolimatta suuri vaihtuvuus

Malmsten valitsi tutkimuksensa kohteeksi tilintarkastusassistentit, koska heidän työhönsä kuuluu systemaattinen koulutus rekrytoinnin jälkeen. Tämä kasvattaa työntekijöiden osaa- mista ja arvoa.

Assistenttien suuri vaihtuvuus on tilintarkastusalalla ollut jo pitkään ongelma. Heidän tyytyväisyytensä onkin tärkeä asia paitsi heille itselleen myös työnantajalle. Riskinä on, että perehdytys ja koulutus menevät hukkaan, ja investoinnin tuotto kilahtaa kilpailijan tai asiakkaan kirstuun.

Assistentit varsin tyytyväisiä työhönsä

Malmstenin tutkimuksesta selviää, että yli kolmannes assistenteista on valinnut ammattinsa lähinnä tilintarkastusalan statuksen takia. Myös koulun,

opettajien, ystävien ja sukulaisten suosituksella on suuri merkitys.

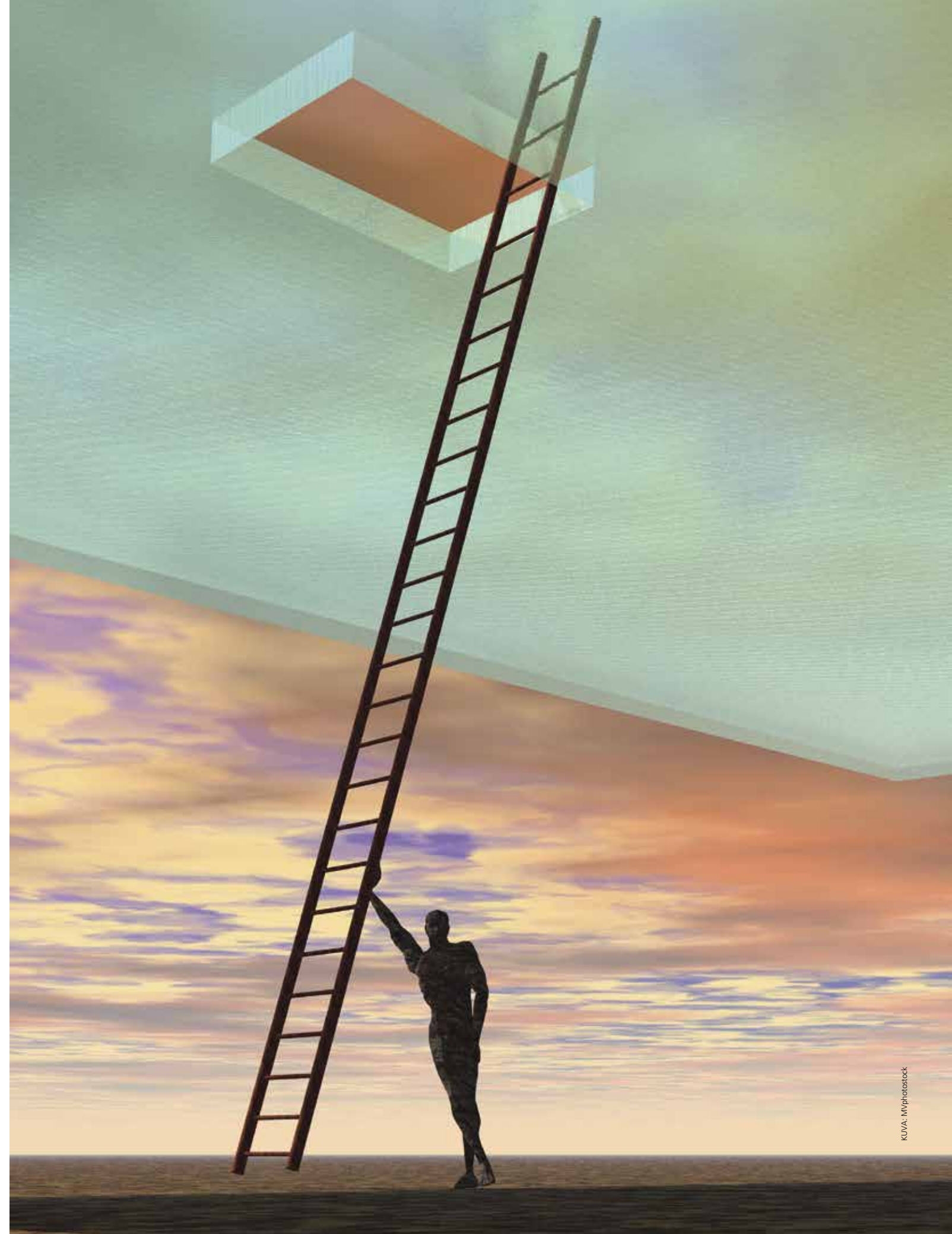
Puolet assistenteista kertoo uravoitteen arvokkaan työkokemuksen, ja 40 prosenttia tähtää ammattitutkinnon suorittamiseen ja tilintarkastajan uraan.

Suurin osa vastaajista, 86 prosenttia, oli ainakin osittain tyytyväisiä työhönsä. Vastaajista 17 prosenttia ilmoitti olevansa erittäin tyytyväinen työhönsä.

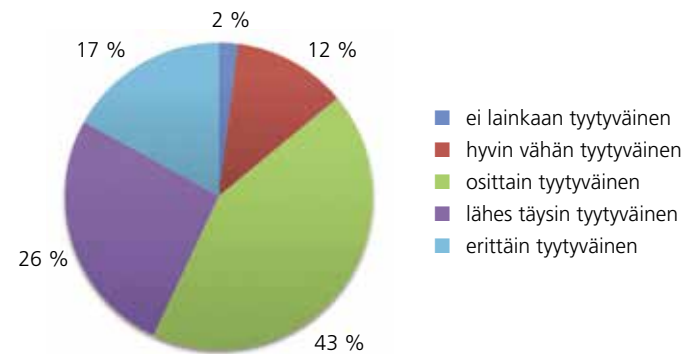
Avuliaat työkaverit ja hyvä ilmapiiri

Johtamisessa – jota mitattiin johdon antaman palautteen jatkuvuudella ja laadulla, työssä kehittymisen tukemisella, kuuntelemisella ja roolimallina toimimisella – tunnistettiin sekä vahvuuksia että selviä parantamistarpeita. Vastaajien arviot vaihtelivat suuresti, mutta ne olivat kaikilla alueilla selvästi enemmän myönteisiä kuin kielteisiä.

Suhteet työkaverihin olivat valtaosalla hyvässä kunnossa, ilmapiiri oli hyvä ja apua saatavilla. Suhteissa työ- →

Tilintarkastusassistenttien tyytyväisyys työhönsä

antajaan oli jonkin verran korjattavaa, erityisesti Helsingissä.

Epäselvyyttä työroolissa ja tehtävissä

Varma käsitys omasta roolistaan työpaikalla oli selvästi alle 40 prosentilla vastaajista. Reilu kolmannes vastaajista oli hyvin perillä, mitä työtehtäviin kuuluu.

Vielä harvemmille kerrottiin selvästi, miksi annettu työ täytyy tehdä. Muille nämä perusasiat olivat jääneet enemmän tai vähemmän epäselviksi, erityisesti suurissa tilintarkastusyhteisöissä.

Tämä johtamisen keskeinen alue vaatisikin tutkimuksen valossa huomiota, jotta sekä työmotivaatio että työn tulokset pysyisivät hyvällä tasolla.

Motivoivaan työhön lisää vaikutusmahdollisuuksia

Tilintarkastuksen säännökset ja sisäiset ohjeet muuttuvat usein. Suurin osa, noin 70 prosenttia assistenteista oli ainakin osittain samaa mieltä siitä, että näistä muutoksista tiedotetaan hyvin. Saman verran vastaajista pitää itselleen osoitettuja työtehtäviä motivoivina, tosin suurin osa heistä on väittämässä vain osittain samaa mieltä.

Mahdollisuudet vaikuttaa työtehtäviin koettiin lähes olemattomiksi. Vain 15 prosenttia vastaajista piti vaikutusmahdollisuuksiaan hyvinä, lisäksi 18 prosenttia vastaajista oli väitteestä osittain samaa mieltä.

Haastava mielekäs työ vaatii sosiaalisia taitoja

Työn sisältö vaikuttaa merkittävästi työviihtyvyyteen. Tällä keskeisellä motivaatioalueella on tilintarkastusassistentteja koskevan tutkimuksen mukaan onnistuttu hyvin.

Yli 80 prosenttia vastaajista oli ainakin osittain samaa mieltä siitä, että työtehtävät ovat haasteellisia, mielekkäitä ja vaihtelevia. Lähes 90 prosenttia näki, että työ vaatii sosiaalisia taitoja, osa tosin on väittämässä vain osittain samaa mieltä. Ajoittain työ koettiin jopa liian vaativaksi taitoihin nähden, mutta ei kuitenkaan kovin usein.

Kiireen vastapainona itsenäisyys ja vastuu

Vain noin kolmannes assistenteista piti työhön varattuja resursseja kokonaisuutena riittävinä ja koki itse saavansa riittävästi aikaa tehdäkseen työnsä hyvin. Heistäkin suurin osa oli väitteistä vain osittain samaa mieltä. Vielä harvemmat olivat tyytyväisiä työnantajan pyrkimyksiin vähentää työhön liittyvää stressiä.

Työn itsenäisyys oli sen sijaan lähes kaikkien mielestä hyvällä tasolla, ja itsenäisyyttä myös arvostettiin paljon. Yli 70 prosenttia tilintarkastusassistentteista oli ainakin osittain samaa mieltä siitä, että vastuuta annetaan riittävästi, urakehitysmahdollisuudet ovat hyvät, ja että oma työpanos on tärkeä. Sitoutuminen ammattiin oli myös hyvällä tasolla.

Kyselytutkimukseen vastanneet työskennelleet assistenttina 1–8 vuotta

UUTISJUTUN käsittelemä työtyytyväisyystutkimus on osa 8.5.2013 valmistunutta Vaasan ruotsinkielisen kaupakorkeakoulun opiskelijan **Josefin Malmstenin** opinnäytetyötä ”HUR TRIVS REVISORSASSISTENTERNA? – En studie i arbetstillfredsställelse bland revisorsassistenter i Finland”. Tutkielmaa koskeva ruotsinkielinen tiivistelmä löytyy seuraavalta sivulta.

Työtyytyväisyyttä kartoittava kysely lähetettiin 59 Suomessa työskentelevälle tilintarkastusassistentille, joista vain yksi ei vastannut kyselyyn. Vastaajista oli 34 naisia ja 24 miehiä. Iältään vastaajat olivat 23–45-vuotiaita. Suurin osa eli 76 prosenttia heistä oli kauppatieteiden maistereita. Muut olivat suorittaneet tradenomin tai kauppatieteiden kandidaatin tutkinnon, yksi vastaajista ei nimennyt tutkintoaan.

Enemmistö vastaajista, 64 prosenttia, asui Helsingissä, johon suurin osa alan työpaikoista on keskittynyt. Valtaosa eli 79 prosenttia työskenteli Big 4-yrityksissä, jotka työllistävät valtaosan tilintarkastusalan ammattilaisista. Vastaajien työskentelyaika assistenttina oli 1–8 vuotta. Kolme vastaajaa oli vaihtanut assistentin tehtävät muihin tehtäviin.

Vastaajien tyytyväisyys työhönsä kartoitettiin asteikolla, jossa 1 = ei lainkaan tyytyväinen 2 = hyvin vähän tyytyväinen, 3 = osittain tyytyväinen, 4 = lähes täysin tyytyväinen ja 5 = erittäin tyytyväinen.

Tutkimuksen kohteeksi valittiin Hezrbergin ja muiden tutkijoiden teorioiden perusteella seitsemän työmotivaatioon vaikuttavaa tekijää: johtaminen, työkaverit, työtehtävät, informaatiovirrat, työtehtävien vaativuus, palkka ja osallistuminen. Kutakin tekijää tutkittiin yhteensä 41 väitteen avulla. Väittämiin vastattiin asteikolla, jossa 1 = täysin eri mieltä, 2 = lähes täysin eri mieltä, 3 = jokseenkin eri mieltä, 4 = ei mielipidettä = jokseenkin samaa mieltä, 6 = lähes täysin samaa mieltä ja 7 = täysin samaa mieltä.

Palkinnassa hiertää moni asia

Suuri osa tutkimukseen osallistuneista tilintarkastusassistenteista arvioi, että heidän palkkansa ei ole kilpailukykyisellä tasolla, se ei vastaa vastuuta ja suoriutumista eikä paranna motivaatiota. Lisäksi työpäivät koettiin usein liian pitkiksi eikä korvausta ylitoista pidetty riittävänä.

Eniten palkkaukseen tyytymättömiä löytyi pääkaupunkiseudulta ja suurista toimistoista. Muualla asioiden koettiin olevan jonkin verran paremmin.

Alan vaihto askarruttaa

Tutkimuksen tulosten perusteella voisi odottaa, että työpaikan vaihto olisi ainoa houkutteleva vaihtoehto tilintarkastusassistentteille. Mutta toisin on.

Selvä enemmistö eli lähes 70 prosenttia vastaajista oli ainakin osittain samaa mieltä siitä, että suosittelee ammattiaan

muille, ja lähes yhtä moni piti ammatin valintaansa edelleen oikeana. Peräti 77 prosenttia aikoi jatkaa alalla, heistä osa tosin oli väittämässä vain osittain samaa mieltä, ja varmoja alan vaihtajia oli tuskin lainkaan.

Muut toimialat houkuttivat enemmistöä vastaajista ainakin jossakin määrin ja lähes 50 prosenttia vastaajista paljon. Muihin toimistoihin vaihtaminen ei tuntunut kovin monesta mielekkäältä, ja yli puolet arveli varsin todennäköisesti jatkavansa nykyisessä työpaikassaan vielä muutamia vuosia. Vastaajista yli viidennes ei miettinyt asiaa lainkaan.

Motivaatioon voi vaikuttaa

Tutkimustulosten perusteella assistenttien motivaatiota ja halua jatkaa alalla voidaan parantaa monin tavoin. Työnantajien tulisi panostaa hyvään yhteistyöhön työpaikalla, varmistaa, että

palkka vastaa suoritusta ja että työtehtävät kehittyvät vastuun mukaan.

Työtehtävien tulisi olla vaihtelevia ja monipuolisia. Työhön liittyvä stressi pitäisi pyrkiä minimoimaan. Assistenttien tulisi pystyä vaikuttamaan työhönsä ja sen sisältöön. Heille tulisi myös antaa mahdollisuus kehittyä ja kasvaa ammatissaan ja päästä eteenpäin urallaan. □

Vad påverkar revisorsassistenters arbetsmotivation?

JOSEFIN MALMSTEN, BENITA GULLKVIST

KUVA: Myphotostock

Faktorer relaterade till arbetsuppgifterna och deras natur påverkar arbetstillfredsställelsen hos assistenter. Trots ett visst missnöje skulle de flesta rekommendera arbetet åt nyutexaminerade.

I DENNA artikel¹ redovisas kortfattat resultatet av en enkätstudie vars syfte var att undersöka vilka faktorer som påverkar arbetstillfredsställelsen hos finländska revisorsassistenter. Revisorsassistenterna är speciellt intressanta eftersom de utvecklar sin kompetens efter rekryteringen och därför blir mer värdefulla med tiden, men samtidigt också attraktivare på arbetsmarknaden (Langhed, 2000).

Assistenten tillfredsställd med sitt arbete

Respondenternas svar antyder att ca 43 % är helt eller nästan helt tillfredsställda med sitt arbete som revisorsassistent, 43 % är delvis tillfredsställda och 14 % är inte tillfredsställda. Detta till trots uppger endast en tredjedel av respondenterna att de har för avsikt att stanna hos byrån några år framöver och ungefär hälften (48 %) säger sig lockas av andra branscher.

På övriga orter och i mindre byråer är respondenterna i högre grad nöjda med valet av yrke och de är mer villiga att fortsätta utvecklas inom branschen än de som arbetar i Helsingfors. Resultatet visar också att de som arbetat mindre än ett år som revisorsassistenter i högre grad lockas av andra revisionsbyråer än de som arbetat längre.

Tidspress och belastning i en säsongbetonad bransch

Revisionsbranschen är en säsongbetonad bransch vilket innebär att det förekommer mycket stress en viss tid om året. Assistenterna vidhåller att de ges

för lite tid att utföra sina arbetsuppgifter, vilket medför stress.

De anser också att granskningsuppgifterna i regel har för lite bemanning, vilket bidrar till överbelastning. I synnerhet de som bytt bransch framhöll att de gavs alldeles för lite tid att utföra tilldelade arbetsuppgifter och en av de främsta orsakerna till byte av bransch var de långa arbetsdagarna. De ansåg även att deras arbetsgivare inte försökte minimera jobbrelaterad stress.

Nöjda med lönen och övriga förmåner

Missnöje med lönen är en faktor som påverkar arbetstillfredsställelsen negativt och något som många respondenter särskilt påpekade. Revisorsassistenterna vill att lönen ska vara motiverande (50 % anser att den inte är det för tillfället) och att lönen utvecklas i takt med ökat ansvar (majoriteten anser att den inte gör det).

Begynnelselönen anses inte vara konkurrenskraftig och de flesta anser också att lönen och övriga förmåner inte är

en lämplig ersättning för arbetet. Ungefär hälften (48 %) håller helt eller nästan helt med om att övertidsarbete och helgarbete borde kompenseras på ett bättre sätt.

Det finns dock en signifikant skillnad i medelvärdet mellan större och mindre byråer gällande lönen, dvs. medarbetarna i mindre byråer är överlag mer nöjda med lönen och övriga förmåner.

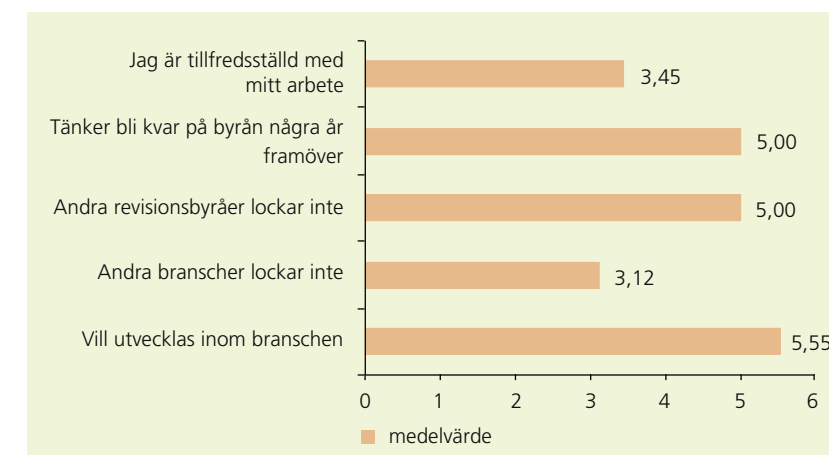
Personalrelationer i arbetsgemenskapen

I tidigare studier har konstaterats att konflikter på arbetsplatsen bidrar till en låg arbetstillfredsställelse (Lui et al., 2001). I denna studie är ungefär hälften (46,5 %) nöjda eller mycket nöjda med sin handledare som fungerar som en professionell rollmodell.

Att ha en bra relation till arbetskollerna upplevs också viktigt. Svaren visar att respondenterna är nöjda eller mycket nöjda med sina kollegor (84,5 %), men mellan medarbetarna och arbetsgivaren råder det dock inte lika bra stämning. Detta var ett ganska väntat resultat, då arbetsgivaren ibland är tvungen att fatta svåra beslut vilka kan uppfattas negativt av medarbetarna.

Klarhet i arbetsrollen

Två tredjedelar av respondenterna vidhåller att deras arbetsroll inte är klart definierad. Nästan en tredjedel (29,3%) →

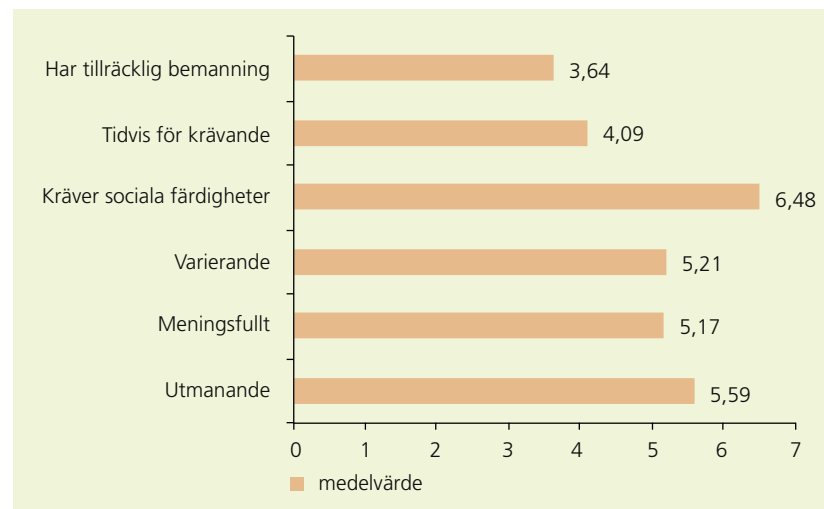
Figur 1. Arbetstillfredsställelse och framtida planer (skala: maximum 7 = helt av samma åsikt)

¹ Artikeln bygger på empiriska data insamlade av Malmsten. Resultaten har också redovisats i Malmsten (2013).

anser att det endast delvis förklaras för dem varför en viss arbetsuppgift ska utföras.

Detta kan bidra till problem både när det gäller arbetstillfredsställelse och effektivitet, eftersom medarbetarna förväntas arbeta mycket effektivare om de vet vad de skall göra, hur de skall göra och varför de skall utföra en viss uppgift. Detta kan också vara orsaken till att endast 27 % av respondenterna uppger sig vara motiverade att utföra de arbetsuppgifter som arbetsgivaren ålägger dem och nästan lika många, dvs. 22 %, anser att de inte är motiverade.

Respondenternas uppfattning om arbetets natur anges i form av medelvärden i figur 2.

Figur 2. Uppfattning om arbetets natur (skala: 1 = helt av annan åsikt, 7 = helt av samma åsikt)

Självständighet och engagemang för yrket

Revisorsassistenterna är eniga om att den självständighet som de ges för att utföra arbetsuppgifterna är viktig och den värdesätts högt, t.o.m. högre på övriga orter än i Helsingfors. Att tilldela assistenten mera ansvar då han eller hon är redo att ta mera ansvar är också viktigt från motivationssynpunkt. Ungefär 60 % revisorsassistenterna anser att revisionsbyrån lyckas med detta.

Vidare upplever hälften (56 %) att assistenter utgör en viktig resurs för byrån. Att uppleva att man behövs är viktigt, eftersom det också torde öka ens engagemang att arbeta för byrån. Endast 7 procent anger dock att de inte känner sig delaktiga i byråns verksamhet. Ett känslomässigt engagemang innebär att medarbetaren har godkänt byråns värden och att han eller hon är villig att stanna.

Feedback på arbetsprestationen

Respondenternas svar visar att assistenterna erhåller kontinuerlig feedback på sina arbetsprestationer i de flesta revisionsbyråer. Endast hälften (51,7%) anser dock att handledaren lyssnar på vad assistenten har att säga, vilket är viktigt för att han eller hon ska uppleva en möjlighet att påverka. Det råder också de-

lade meningar om huruvida handledaren visar hur assistenterna kan utvecklas i arbetet.

Uppgifter, ledningen, lönen och kollegor inverkar

Sammanfattningsvis kan sägas att resultatet av denna studie visar att det finns ett flertal faktorer som påverkar arbetstillfredsställelsen hos finländska revisorsassistenter idag. Dessa är främst relaterade till arbetsuppgifterna och deras natur, men även s.k. hygienfaktorer såsom ledningen, lönen och arbetskollerna inverkar.

Det kan också konstateras att revisorsassistenterna överlag trivs bättre i mindre byråer, där de ges mera ansvar samt mer varierande och bredare arbetsuppgifter, vilket gör arbetet intressantare och mer utmanande. Medarbetarna på mindre byråer har även mer direkt kontakt med kunden, vilket assistenterna uppskattar.

Faktorerna som identifierats i denna studie kan bidra till att ge en övergripande bild av hur finländska revisionsbyråer ska kunna utarbeta strategier för att kunna bibehålla medarbetarna och kunskapen inom byrån. Trots ett visst missnöje skulle dock de flesta revisorsassistenter i denna studie rekommendera arbetet åt nyutexaminerade. □

KÄLLOR

- Langhed, K. (2000). Peter Drucker om management på 2000-talet, ISL Förlag, Kristianstad.
- Lui, S. S., Ngo, H.-Y. & Tsang, A. W.-N. (2001). Interrole conflict as a predictor of job satisfaction and propensity to leave: A study of professional accountants. *Journal of Managerial Psychology*, 16(6), 469–484.
- Malmsten, J. (2013). Hur trivs revisorsassistenterna? En studie i arbetstillfredsställelse bland revisorsassistenter i Finland. Magisteravhandling, Hanken Svenska handelshögskolan.

ED, docent **Benita Gullkvist** verkar som forskningsledare vid handelshögskolan vid Åbo Akademi.

EM **Josefin Malmsten** gjorde undersökningen som en del av sin magisteravhandling i redovisning.

Syysseminaari Turun Caribiassa 30.–31.10.2013

Ohjaus ja valvonta teoriasta käytäntöön – COSO 2013

Seminaarissa käydään monipuolisesti läpi näkökulmia sisäisen ohjauksen ja valvonnan kehittämiseen ja arviointiin. Osallistujilla on mahdollisuus keskustella asiantuntijoiden kanssa sisäisen valvonnan käytännöstä ja päivitetyn COSO-viitekehyksen vaikutuksista sisäiseen valvontaan ja sisäisen tarkastuksen toimintatapoihin. Osallistajat saavat myös käytännön neuvoja kuinka hyödyntää sisäisen valvonnan viitekehikkoa käytännön tarkastuksissa ja nostaa näin arviointi- ja varmistus sekä konsultointitoimeksiantojensa hyötyjä organisaatioilleen.

Alkuperäinen COSO sisäisen ohjauksen ja valvonnan viitekehys on saanut laajan hyväksynnän ja on maailmanlaajuisesti käytössä. Alkuperäisen COSO-viitekehyksen käyttöönotosta on nyt 20 vuotta, minkä jälkeen yritysten ja kaikkien organisaatioiden toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Uudistettu COSO-viitekehys ottaa huomioon tämän teknologian kehityksestä, globalisaatiosta ja toiminnan monimutkaistumisesta alkunsa saaneen kehityksen.

Lisätiedot www.theiia.fi

Yhteistyössä mukana

Järjestäjä: Sisäiset tarkastajat ry / Oy Inreviso Ab

BWise
BUSINESS IN CONTROL
A NASDAQ OMX COMPANY

Yhteistyöllä tuloksiin

THEIIA.FI

Tilintarkastus

on hyvä ja turvallinen uravaihtoehto

Tilintarkastusuralla jo 30 vuotta viihtynyt KHT-yhdistyksen puheenjohtaja **Tapani Vuopala** pohtii alan houkuttelevuuteen liittyviä haasteita.

Miten aikoinaan päädyit tilintarkastuksen pariin ja kuinka kauan olet työskennellyt tilintarkastusalalla?

– Päädyin alalle sattumalta, kun veljeni kannusti minua hakemaan monipuolista työkokemusta tilintarkastustoimistosta. Olen ollut nyt alalla tasan 30 vuotta, koska ammatti on tarjonnut monipuolisia, kiinnostavia ja vaihtelevia asiakastehtäviä. Laskentoimen opinnot antoivat hyvät perustiedot, ja tilintarkastajan ammatille on tyypillistä jatkuva kouluttautuminen.

Millaisia osaajia tilintarkastusalalla tarvitaan?

– Tilintarkastaja voi olla sekä luova yrittäjähenkilinen innovoija että tarkka asia-

keskeinen osaaja. Yhteistä stereotypioille on kuitenkin tosiasia se, että tilintarkastajan on viime kädessä muodostettava kannanottoja monipuolisiin ja vaativiin kysymyksiin. Tilintarkastusalalla menestyvät henkilöt, jotka haluavat palvella asiakkaita ja hyödyntää omaa osaamistaan.

Millaista työtä ja urapolkuja tilintarkastusala nyky-Suomessa tarjoaa?

– Monipuolisten tehtävien parissa viihtyvälle tilintarkastusala on edelleenkin hyvä ja turvallinen uravaihtoehto. Tilintarkastajan urapolku mahdollistaa erilaisia ja vaihtelevia tehtäviä ensi metreiltä alkaen. Nuorella assistentilla on mahdollisuus tehdä valintoja oman erikoistumisen suhteen päättipä hän ryhtyä ns. yleistarkastajaksi tai toimia puhtaasti tilintarkastajan ammattia lähellä olevissa asiantuntijatehtävissä.

Nuori KHT voi erikoistua yritysjärjestelyihin, verotukseen, riskienhallintaan tai tietoturvakysymyksiin. Suurissa toimistoissa on mahdollisuus toimia myös puhtaasti tiettyjen toimialojen – kuten finanssi- ja vakuutussek-

tori – tarkastus- ja muissa toimeksiantoissa.

Mielekästä elämää ja kokemuksia tarjoavat myös omistajayrittäjäsektorin tilintarkastustehtävät. Niiden tilintarkastus tapahtuu lähes poikkeuksetta lähellä päätöksentekijää. Tilintarkastaja pääsee perehtymään monipuolisesti kaikkiin yritystalouden ja verotuksen kysymyksiin.

Tilintarkastajan tutkinnon suorittaminen avaa oven myös itsenäiselle ammatinharjoittamiselle. Ammatti tarjoaa erilaisia uravaihtoja pidemmälläkin aikavälillä, ei vain uran alussa.

Tilintarkastustyö on palveluammatti, jossa tahdin määrää asiakas ja työn sesonkiluonteisuus. Haastatteluasi ennen olevissa artikkeleissa käsitellään havaintoja tilintarkastusassistenttien työtyytyväisyyttä kartoittaneesta kyselytutkimuksesta. Millaisia ajatuksia nämä havainnot herättävät ammatin houkuttelevuuden kannalta?

– Työtyytyväisyys ja ammatissa viihtyminen ovat haastavia kysymyksiä. Meidän tilintarkastusammattissa toimivien

– Tilintarkastajan urapolku mahdollistaa monipuoliset tehtävät heti ensi metreiltä alkaen, Tapani Vuopala sanoo.

KUVA: Olli Hakämies

ilmiönä sitä, että juuri tutkinnon suorittaneet osaajat siirtyvät muihin tehtäviin, tosin onneksemme ei kuitenkaan kovin moni.

Millaisia tekijöitä arvelet tämän kehityksen takaata löytyvän?

– Alalta poistumiseen vaikuttaa mm. nuorten halu erottaa työ- ja vapaa-aika toisistaan. Tilintarkastajan ammatti ei useinkaan katso kelloa vaan asiakasta palvellaan silloin, apua tarvitaan.

Olen korostanut sitä, että tilintarkastus on ammatti, joka vaatii paljon mutta myös antaa. On luonnollisesti selvä, että tilintarkastajan ammatissa vaaditaan taitoa tehdä itsenäisesti johtopäätöksiä ja kykyä kantaa niistä myös vastuu. Kuitenkin taakka voi joidenkin mielestä muodostua liian raskaaksi kantaa, joten yhteiskunnan pitäisi yleisen edun nimissä tulla vastaan: hyväksyä ja ymmärtää, että mm. tilintarkastukseen liittyvät vastuukysymykset tulee ratkaista kestäväällä tavalla.

Mitkä ovat suurimmat haasteet työnantajan näkökulmasta etsittäessä optimaalista mitoitusta tilintarkastusresursseihin?

– Tämän ammatin tunnistettu haaste liittyy asiakasyritysten kiristyneisiin raportointiaikatauluihin. Se on johtanut selkeästi lyhyempään kiirekauteen erityisesti ns. PIE-yhtiöiden tilintarkastuksessa.

Alalle optimaalinen tilanne olisi se, että yritykset rohkeasti ottaisivat käyttöön myös muita kuin kalenterivuoteen sidottuja tilikausia.

Miten työtyytyväisyyttä heikentäviin tekijöihin voidaan mielestäsi vaikuttaa?

– Käsitykseni mukaan kaikki alalla toimivat, niin pienet kuin suuret toimitukset, haluavat huolehtia henkilökunnastaan parhaalla mahdollisella tavalla. Työtyytyväisyyteen vaikuttaa moni seikka ja näkisin, että kun huolehdimme työkierrosta ja osaamisen kehittämisestä, myös työtyytyväisyys kehittyy myönteiseen suuntaan. □

Ehdotus rikosepäilyjä koskevasta tilintarkastajan raportointivelvoitteesta kommentoitavana

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖSSÄ on valmisteltu virkatyönä hallituksen esitys laista tilintarkastuslain muuttamiseksi mm. siten, että tilintarkastajalle säädettäisiin velvollisuus ilmoittaa mm. tilintarkastuksen yhteydessä ilmenneistä rikosepäilyistä tarkastuksen kohteena olevan yhteisön tai säätiön vastuuvollisille. Tilintarkastaja velvoitettaisiin tiettyissä tilanteissa ilmoittamaan rikosepäilynsä myös poliisille, mikäli yhteisön vastuuvolliset eivät ryhdy riittäviin toimenpiteisiin. Tähän liittyen myös mm. tilintarkastajan eroamista ja salassapitovelvollisuutta koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi.

Tilintarkastajayhdistysten näkemyksen mukaan jo tilintarkastusvelvollisuus itsessään estää harmaata taloutta. Yhdistykset eivät pidä rikosepäilyjä koskevaa raportointivelvoitetta tarkoituksenmukaisena tapana kannustaa yrityksiä toimimaan säännösten mukaisesti. Ensimmäiseksi tulisi kiinnittää huomiota viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon sekä ilmoitusvelvollisuuksiin. Yhdistykset mm. ehdottavat, että PRH valvoisi tilintarkastuksen toimittamisen noudattamista ja välittäisi tästä tietoa myös verottajalle. Verolainsäädäntöä tulisi kehittää siten, että mm. pimeän työvoiman käyttöä saataisiin estettyä.

Uudistettu osuuskuntalaki voimaan 2014

UUSI osuuskuntalaki tulee voimaan 1.1.2014. Se ei edellytä nykyisiltä osuuskunnilta toimintatapojen muuttamista vaan lähinnä mahdollistaa uusien vaihtoehtojen hyödyntämisen toiminnan ja rahoituksen järjestämiseksi. Uusi laki velvoittaa pörssiosuuskunnat valitsemaan tilintarkastajaksi vähintään yhden KHT-tilintarkastajan tai KHT-yhteisön. Lakiin on uutena asiana sisällytetty toiminnantarkastusta koskevat säännökset.

KUVA: Mvphotostock

Lakisääteiset viivästyskorot ja vakiokorvaus perintäkuluista

HEINÄKUUN alusta kuluvan vuoden loppuun asti voimassa olevaksi viitekoroksi on vahvistettu 0,5 prosenttia. Maaliskuussa astuivat voimaan EU:n maksuviivästysdirektiivin edellyttämät lakimuutokset, joiden seurauksena lakisääteisiä viivästyskorkoja on nyt kahdenlaisia. Viivästyskoroiksi on vahvistettu joko 7,5 prosenttia tai 8,5 prosenttia. Yritykset voivat keskenään sopia joko alemmasta tai korkeammasta viivästyskorosta. Lakisääteistä alemmasta viivästyskorosta ei kuitenkaan voida sopia, mikäli velallinen on julkisen sektorin hankintayksikkö.

Uusien säännösten mukaan yrityksellä on myös oikeus periä 40 euron vakiokorvaus perintäkuluista velalliselta yrityksestä tai hankintayksiköltä, jos maksun viivästyminen on synnyttänyt oikeuden viivästyskorkoon. Tosiasialliset perintäkulut eivät ole edellytyksenä vakiokorvauksen saamiselle.

<http://oikeusministerio.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2013/07/viivastyskorkosaannoksetovatmuuttuneet.html>

Lisäkorotus rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroon

PÄÄKAUPUNKISEUDUN ja kehyskuntien rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroon esitetään lisäkorotusta. Kunnan rakentamattomalle rakennuspaikalle määräämän veroprosentin tulee 1.1.2014 alkaen olla yleistä kiinteistöveroprosenttia 1,5 prosenttiyksikköä korkeampi enimmäismäärän pysyessä nykyisessä kolmessa prosentissa.

Kuititon kauppa hankaloituu ensi vuonna

ENSI vuoden alusta alkaen on myydyistä tuotteista tai palvelusta on aina tarjottava asiakkaalle kuitti, kun laki kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa astuu voimaan.

Maksun tapahtuessa käteisellä tai käteismaksuun rinnastettavalla tavalla on myyjällä eräin poikkeuksin velvollisuus tarjota kuitti, joka voidaan antaa ostajalle myös sähköisesti. Kuitin tietosisällöstä on säädetty laissa, jonka valvonnasta vastaavat Verohallinto, poliisi ja aluehallintovirastot. Kuitin antamatta jättämisestä voi seurata 300–1 000 euron suuruinen sakko.

BALANSSI

Ilmoita 25.10.2013
ilmestyvässä
Balanssi-lehdessä!

Kysy tarjouksista ja
toistoalennuksista osoitteessa:
ilmoitukset@balanssilehti.fi

Kotisivuiltamme
www.balanssilehti.fi
löydät päivitettyä tietoa Balanssi-
lehdessä ja ilmoittelusta.

FL

Profita Partners

Larsen & Co

TILITOIMISTO

www.larsen-co.fi

P-Analyzer Tilinpäätösanalyysi- ja ennusteohjelmisto.

Info ja ilmaisversio
www.sbb.fi

LIIKETOIMINTAA VAI EI? EVL:n ja TVL:n rajanvetokriteerit pk-yrityksissä

Tässä on mielenkiintoinen tutkimusperusteinen kirja, joka paitsi pyrkii antamaan käytännön ohjeita pk-yritysten verosuunnittelua varten, ottaa kirjoittaja siinä myös varsin reippaasti kantaa verotuksen tautalla olevaan lainsäädäntöön ja sen kehittämistarpeisiin. Poliittikkarelevantti asian tuntijan puheenvuoro siis.

Kirjan focus on selkeästi pk-yritysten verotuskohtelussa ja sen kannalta tärkeässä rajanvetokysymyksessä – onko kyse liiketoiminnasta vai ei? Käytännön merkitystä kysymyksellä on pk-yrityksissä, jotka ovat joutuneet tai joilla on riski joutua verotetuksi kahden eri tulolähteen perusteella.

Yritys voi joutua verotetuksi TVL:n perusteella määräytyvistä myyntivoitoista, vaikka EVL:n mukaan verotettava liiketoiminta olisi tappiollista. Suomalaisen yritystoiminnan edellytysten turvaamisen ja pitkäjänteisen kehittämisen kannalta verotukseen liittyvät riskit ovat siis ongelma.

Kirja tuo esille monia verotuksellisia epäkohtia. Yksi tällainen on tulolähderyppely, eli verotuksellinen epäjohtonmukaisuus TVL:n ja EVL:n mukaisessa verotuksessa, mikä vaikeuttaa pk-yritysten verosuunnittelun mahdollisuuksia. Toinen on saastusilmiö rakennus- alalla - asuntojen gryndauksen ammatimaisuuteen perustuva verotuksellinen EVL-kohtelu. Pk-yritysten pitkäjänteiseen rahoitussuunnitteluun kuuluvaa arvopaperikauppaa olisi kohdeltava verotuksellisesti johdonmukaisen kevyesti, jotta niillä olisi paremmat edellytykset lii-

ketoiminnan kasvun rahoittamiseen nykyistä suuremmassa määrin myös omarahoitteisesti.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että elinkeinoverotuksen uudistamiseksi tullaan muun muassa selvittämään tulolähdejaosta luopumista. Nykyisessä taloustilanteessa hallituksen huolena on riittävän veropohjan säilyminen, mikä voi johtaa helposti elinkeinoverotuksen osalta myös lyhytnäköisiin ratkaisuihin.

Pitkällä tähtäimellä veropohjan kannalta kriittistä on kuitenkin verotettavien yritysten määrä, kasvu, kannattavuus ja sitä

myötä työllisyyden säilyminen. Kuten kirjoittaja argumentoi, tulolähdejaon poistaminen voisi olla näinä aikoina yksi sopiva keino antaa piristysruiske työllisyyskehityksen kannalta yhä tärkeämmäksi käyväälle pk-sektorille.

Kirjoittaja Valpuri Kulovaara
Sarja Edilex Libri
Kustantaja Edita Publishing Oy, 2013

TULOVEROLAKI KÄYTÄNNÖSSÄ

Turun yliopiston finanssioikeuden professori Jaakko Ossa on koonnut tähän teokseen henkilöverotuksen kattavan kokonaisesityksen. Selkeästi kirjoitettu ja loogisesti jäsentynyt kirja kattaa aihepiirin erinomaisesti. Tarkoituksenmukaiset esimerkit valottavat asioiden käytännön merkitystä tavalla, jonka voi nähdä palvelevan hyvin myös oppikirjakäyttöä.

Lukijalle selviävät henkilöverotuksen perustana olevat käsitteet kuten verovelvollisuus, verosuunnittelun ja veronkieron raja sekä tuloverojärjestelmän perusteet. Keskeinen kysymys tässä yhteydessä on henkilökohtaisen verotettavan tulon laskeminen, ansiotulot ja niistä tehtävät vähennykset. Pääomatuloja ja myyntivoittoverotusta käsitellään laajasti.

Mukaan on mahduttu myös erityiskysymyksiä kuten sijoitusrahastojen, vapaaehtoisen eläkesäästämisen, henkivakuutuksen, kuolinpesän ja yritystoiminnan omistajan tuloverotus.

Kirjoittaja Jaakko Ossa
Sarja SanomaPro
Kustantaja Sanoma Pro Oy, 2013

YRITYSVEROTUS – EU-tuomioistuimen ratkaisut ja niiden tulkinta

Toimittajan lisäksi teoksen kirjoittajakaartiin kuuluvat Markku Järvenoja, Heidi Katajainen, Jarno Laaksonen, Tomi Pitkänen, Johanna Tamminen, Tomi Viitala, Martti Virolainen ja Kristiina Äimä. Tiimillä on monipuolista käytännön kokemusta kirjan aihepiiristä, mikä näkyy erittäin monimutkaisten asioiden ymmärrettävässä käsittelyssä. Kirja on kaiken kaikkiaan jopa hämmästyttävän luettava ja ehjä kokonaisuus.

Kirjan luettuani olen mielestäni oppinut jotakin olennaista EU-oikeudesta ja sen merkityksestä suomalaisille firmoille ja Suomen yritysverotukselle. Ennakkokäsitykseni kirjan aiheesta oli, että kyseessä olisivat hyvin etäiset erityiskysymykset.

Itse asiassa EU tuomioistuimen ratkaisut vaikuttavat eri maiden verottajien käytäntöihin ja siksi näiden ratkaisujen merkitys olisi syytä ennakoida hyvin monissa kysymyksissä, joilla on merkitystä yritysverotuksen kannalta.

Kirjan tavoitteena on auttaa EU-vero-oikeudellisten ongelmien ratkaisemisessa ja myös hallitsemaan jäsenvaltioiden erilaisista veronhuojennussäännöksistä aiheutuvia EU-vero-oikeudellisia veroriskejä yrityksille. Voisin ajatella tämän kirjan olevan erityisen kiinnostava yritysverotuksen asiantuntijoiden kannalta, mutta uskoisin myös verottajan, T&K&I -tukijärjestelmämme parissa työskentelevien ja yritysten talousjohdon löytävän kirjasta pohdinnan aiheita.

Kirjassa käydään läpi verotusoikeuden kannalta tärkeätä kysymystä yrityksen sijoittautumisesta, vaihtoehtoista sen määrittelyyn ja EU-tuomioistuimen ratkaisujen vaikutuksia suomalaiseen oikeuskäytäntöön. Myös kysymys yrityksen kotipaikan vaihtamisesta jäsenvaltiosta toiseen saa asianmukaisen käsittelyn.

Verotuksen kannalta isoja kysymyksiä ovat yritysjärjestelyt, rajat ylittävät tappi-

on vähentäminen ja osinkoverotus. Lisäksi käsitellään yritystukijärjestelmiä ja muodostetaan tulkintaa siitä, millaiset valtiontuet ovat mahdollisia ja millaisia tunnusmerkkejä liittyy kiellettyihin valtiontukiin. Myös patentti- ja innovaatioboksit, T&K&I- tuet ja niihin muodostumassa oleva oikeuskäytäntö saavat ajankoh- taisena ja näinä aikoina merkitystään lisäävänä asiakokonaisuutena varsin laajan huomion.

Kirjoittaja Seppo Penttilä (toim.)
Sarja KHT Pro
Kustantaja KHT-Media Oy, 2013.

Professori, KTT
Jukka Pellinen
Jyväskylän yliopiston kauppa- korkeakoulusta esittelee ajankohtaisia laskentatoimen ja taloushallinnon kirjauutuuksia.

Dokumenttien hallinta

JAAKKO GÄVERT

tilintarkastajan työssä

Sähköinen taloushallinto tuo haasteita tilintarkastajan työpaperiarkiston järjestämiselle. Tulostaako kaikki sähköiset dokumentit vai skannatako kaikki paperilla oleva aineisto?

TARKASTETTAVIEN yritysten tietojärjestelmien sähköistyminen edellyttää tilintarkastajalta perehtymistä dokumenttien hallintaan, jotta asiakkaan tarkastaminen olisi mahdollista. Tässä kirjoituksessa asiaa käydään lyhyesti läpi tilintarkastajan oman dokumenttienhallinnan eli työpapereiden näkökulmasta.

Arkiston hierarkia

Arkiston tärkeä ominaisuus on luokittelu. Toimiston mappihylly on tyypilli-

nen puun muotoinen tietorakenne, mapit ovat järjestettynä asiakasryhmiin, asiakkaisiin ja vuosimappeihin (meta-tieto). Mappi puolestaan on jaettu välilehdillä ja koko hierarkian tarkoitus on, että pystymme vaivattomasti löytämään tietyn dokumentin tai tietyillä ominaisuuksilla varustetun asiakirjan.

Hyllyn hierarkia on kuitenkin kiinteä. Emme voi etsiä esimerkiksi kaikkia viime vuoden tilintarkastuskertomuksia yhdestä paikasta, jos niillä on oma →

KUVA: Mvphotostock

paikkansa kunkin asiakkaan vuosimäpin tietyssä kohdassa. Joudumme kulkemaan puussa aina oksanhaaran kautta näkemättä kerralla isompaa joukkoa tietynlaisia haaroja. Tyypillisin sähköinen puurakenne löytyy alla olevan kuvan esittämästä Windowsin resurssienhallinnasta.

Arkistoinnin tapahduttua vanhoja työpapereita tarvitaan ehkä useimmin seuraavantilintarkastuksen yhteydessä. Harvemmin niille on käyttöä esim. laaduntarkastuksen ja viranomaiskuulemisten yhteydessä.

Sähköiset järjestelmät voivat muuttaa puun verkoksi, jossa oksanhaaroihin johtaa erilaisia polkuja. Asettamalla luokittelutekijät toiseen järjestykseen voimme tuottaa puun, jossa latva on siirtynyt juureksi. Lyhyesti sanottuna sähköiset tietorakenteet auttavat joustavasti etsimään dokumenttijoukkoja suuresta arkistosta. Yksittäisten dokumenttien poimintaan yksinkertainen puurakenne on yleensä aivan riittävä.

ISA-standardit luokitustekijänä
Erilaisissa työkirjamalleissa on pakotakin jouduttu tekemään luokituksia,

usein luokittelu on työkirjan laatijan suunnittelema. KHT-yhdistyksen dokumentaatiomallissa Excel-työkirjan sivuissa on melko paljon yhtenevyyttä standardien jaotukseen. ISA-standardien järjestys etenee ainakin jossain määrin tilintarkastuksen kulun myötä, vaikka prosessi on enemmän iteratiivinen kuin suoraviivainen.

Niin työkirjan käyttäjille kuin muilekin voisi sopia arkistoida kuhunkin standardiin liittyvää näyttöä kansioon tai välilehteen, joka on numeroitu standardin mukaisesti. On loogista, että tarkastus tuottaa näin kullekin standardille riittävän näytön, koska joudumme työssämme ottamaan huomioon kaikki relevantin standardit. Menettely voisi olla hyödyllinen ainakin laaduntarkastajan näkökulmasta.

Tosin kaikki työpaperit eivät koske vain yhtä standardia. Osa dokumenteista liittyy useampaan standardiin, mutta ne tulevat käsiteltyksi tietyssä kohdalla tilintarkastusprosessia. Suunnitelu (300), olennaisuus (320), riskiaroitus (315) ja väärinkäytösriski (240) ovat työn etenemiskaavion alkupäässä hyvinkin samanaikaisessa käsittelyssä

muistiinpanojen ollessa usein samassa dokumentissa.

Lisäoppia standardien käytöstä luokitustekijänä

Standardien käyttö luokitustekijänä voisi olla suositeltavaa myös koulutuksellisessa mielessä. Vanhemmalle tilintarkastajakunnalle standardien nopea käyttöönotto tuli hieman ”puun takaa”, vaikka kyseessä on vain vanhojen alan nyrkkisääntöjen loogisesti järjestetty kokoelma amerikkalaisella kaikenkattavuudella höystettynä.

Alalle tulevat nuoret pääsevät järjestelmään sisään standardien kautta, kun aineiston käsittelyssä totutaan yhdistämään työpaperien ja dokumenttien sisältö standardeihin. Näin esimerkiksi verotuspäätös tai pankkivahvistusten aineisto pudotetaan kansioon ”505 Vahvistukset ulkopuolisilta.” Dokumentaatiota koskevan standardin (230) liitteessä 1 onkin lueteltu ne standardit, joita koskevat erityiset dokumentaatiovelvoitteet.

Tietoturvallisuus

Yksin toimivaa tilintarkastajaa koskevat tietoturvaluususkysymykset ovat onneksi yksinkertaisempia kuin tilintarkastustiimissä työskentelevillä. Kaikkien kuitenkin huolehdittava tietoturvaluudesta.

On hyvä muistaa, että varmistusriskien lisäksi toimijat itse ovat tietoturvariskejä. Tavallinen tilanne on, että tärkeä dokumentti tulee omin toimin tuhotuksi tai ylikirjoitetuksi. Olipa varmennus pilvessä tai omalla päätteellä, on tiedostoista ylläpidettävä useampaa versiota. Useamman käyttäjän järjestelmässä on myös hyvä olla lokitiedosto järjestelmän eri käyttäjien tekemistä muutoksista tiedostoihin.

Järjestelmät – metatieto ja indeksointi

Metatieto (metadata, liitännäistieto, kuvailutieto) on tietoa tiedosta eli kuvaillevaa ja määrittävää tietoa jostakin tietovarannosta tai sisältöyksiköstä. Vie reisellä sivulla olevan kuvan puuraken

teeseen sijoitetuissa tiedostoissa metatietoja olivat Asiakkuus, asiakasryhmä (Osakeyhtiöt) asiakkaan nimi (Esimerkki Oy) tilikausi ja viimeisenä ISA-standardi, jonka piiriin tilintarkastusnäytön sisältävä tiedosto kuuluu.

Indeksointi eli asiasanoitus on yksi dokumenttien sisällönkuvailun tapa. Sisällönkuvailu on tiedonhakua tukevaa toimintaa, jolla pyritään tekemään mahdolliseksi sisällöllisesti tietynlaisten dokumenttien löytäminen. Indeksointi etsii dokumentin sisältöön liittyviä keskeisiä asioita ja kuvaa dokumentteja niiden avulla. Tavoitteena on dokumentin löytyminen, kun sitä haetaan näihin elementteihin viittaavilla sanoilla hakumoottorin avulla.

Hakumoottorit ja dokumenttienhallintaohjelmistot

Hakumoottoreita löytyy muualtakin kuin Googlesta, jonka etsintäalgoritmista on selvästi osattu käyttää semanttista verkkoa eli sanojen keskinäisten merkityssuhteiden tuntemusta sekä tunnistaa pieniä kirjoitusvirheitä. Erilaisissa dokumenttienhallintaohjelmissa on omat sisäiset hakumoottorinsa, jotka perustuvat metatietoon eli asiakirjojen luokitteluun ja Googlea yksinkertaisempaan indeksointiin.

Tyypillistä ohjelmistoille on, että käyttöjärjestelmän suuntaan ne näkyvät mustina laatikkoina, joiden sisältöä käyttöjärjestelmän oma hakumoottori ei osaa käsitellä. Ryhmätyöskentelyjärjestelmissä tästä voi aiheutua haittoja.

Windows-käyttöjärjestelmän hakumoottori löytyy XP:stä sekä uudemmista versioista. Sen erinomaisuutta markkinoilla ei yleensä tuoda esiin verrattaessa erilaisia dokumenttienhallintaohjelmia, koska se on Windowsin ilmainen osa.

Tiedostonimet ja hakumoottori

Käyttöjärjestelmissä hakemistopolun merkkijonon pituus voi olla rajoitettu. Ongelmia syntyy tavallisesti vasta silloin, kun varmistusjärjestelmä lisää po

lun alkuun oman hakemistopolkunsa ja sallittu merkkimäärä ylitetään. Pelkäättään käyttöjärjestelmän rajoite ei yksin puolla tiettyjen vakiomuotoisten lyhenteiden käyttöä.

Windows-hakumoottorissa vain yhden merkkijonon käyttö on rajoitus. Useampia hakusanoja käytettäessä ymmärtää järjestelmä asettaa niiden väliin tai sanan silloinkin, kun tulisi käyttää ja-sanaa.

Tähti-merkillä - * - saadaan ja-operaattori edellyttäen osien oikeaa järjestystä. Käyttämällä vakiomuotoisia tiedostonimiä voidaan hakua parantaa.

Tavallista resurssienhallintaa ajatellen vakiomuotoisten tiedostonimien käyttö on hyvä keino. Esimerkiksi tilintarkastuspytäkirjat 2012 saadaan kaikki näkyviin, jos tiedostonimessä on sille varattu oma merkkijono esimerkiksi ”*tt*ptk*2012*.pdf”. Koko työpapierarkisto voi olla indeksoitu sisällön ja dokumenttien nimien perusteella.

Hyvä ratkaisu voi löytyä ilman varsinaisia dokumenttienhallintaohjelmia käyttöjärjestelmästä, hakumoottorista ja tietojen varmistusohjelmasta, jossa on useampia versioita dokumentista.

Ohjelmistoja

Markkinoille on tullut joukko erilisiä tietokantapohjaisia dokumenttienhallintaohjelmistoja, jotka sopivat sekä yksin että tiimissä toimiville tilintarkastajille. Näistä voidaan mainita Microsoftin Share Point, jonka vanhemmissa versioissa tietoturvan suhteen on esiintynyt epäilyksiä. Ohjelma tarjoaa kontrolloidun pääsyn työryhmän tiedostoihin.

Kotimainen M-Files on globaalistikin saavuttanut menestystä ja siihen on tehty tilintarkastajaa varten joitakin valmiita rakenteita.

Heeros on markkinoilla pitempään toiminut monella tapaa uranuurtaja. Kameleon puolestaan tuorempi tulokas. Näiden ohjelmistojen tietokannat eivät ole käyttöjärjestelmän hakumoottorien indeksoitavissa.

Dokumenttien linkaari ja resurssien tehokas käyttö

Olipa järjestelmä mikä tahansa, on dokumenttien linkaaresta huolehtiminen otettava huomioon jo järjestelmää suunniteltaessa. Pääsy dokumenttiin voi vaihdella ajankohdasta riippuen ja dokumenttien poistaminen järjestelmästä pitää suunnitella viimeistään vanhenemisajan mukaan.

Hankittavan järjestelmän käyttökelpoisuuteen vaikuttavat tehokkuus ja kustannukset. Tehokkuus voi ilmetä työaikaa säästävänä ergonomisena liittymänä, jossa ei tarvitse tehdä yhtään turhaa napinpainallusta. Prosessori- ja ohjelmanopeuksillakin on tärkeä roolinsa työn mielekkyydelle.

Hinnoittelun taustalla on myyjän ajatus kustannusten kattamisesta ja katteesta. Niinpä hinnoitteluperiaatteet eroavat kovastikin toisistaan ja tulevien kustannusten ennustaminen on joissakin tapauksissa hyvinkin vaikeaa.

Paras valinta riippuu tietenkin valitsijan omista olosuhteista eikä ehkä kaikille sopivaa ratkaisua ole vielä tehty. Siirtyminen sähköisiin työpapereihin on ollut käynnissä jo vuosia, mutta tilintarkastusalan toimijoilla ja kouluttajilla on edelleen runsaasti työsarakaa jäljellä. □

Jaakko Gävert
HTM, VTM
HTM-yhteisö Audit
Control Oy

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

ILMESTYMISSAJAT VUONNA 2013

4/2013	16.9.2013
5/2013	25.10.2013
6/2013	20.12.2013

www.balanssilehti.fi

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

Lähetä yhteystietojen muutokset, lehden jakelua koskevat tiedustelut ja laskutusta koskevat yhteydenotot sähköpostitse uuteen osoitteeseen:

toimitus@balanssilehti.fi

KHT-YHDISTYKSEN JA SISÄISET TARKASTAJAT RY:N JÄSENET

Ilmoita uudet yhteystietosi suoraan yhdistykselle, jonka jäsen olet:

kht@kht.fi
anne-maj.viio@theiia.fi

www.balanssilehti.fi

BALANSSI TILAUS

☐ Kestotilaus alkaen _____

Kestotilaus vuonna 2013 on 115,00 euroa (sis. alv 10 %). Tilaus sisältää kuusi numeroa ja cd-romin v. 2012 ilmestyneistä Tilintarkastus-lehden numeroista.

NIMI _____

OSOITE _____

Laskutus, ellei sama kuin toimitusosoite

NIMI _____

OSOITE _____

/ 2013 ALLEKIRJOITUS

BALANSSI Fredrikinkatu 61 A, 4. krs, 00100 Helsinki • toimitus@balanssilehti.fi, faksi (09) 694 9215, www.balanssilehti.fi

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

Tulevaisuuteen ulottuvaa taloushallinnon osaamista

Visma Services on varma kumppani, kun taloushallinto yhä laajemmin suuntautuu automaatioon sähköisessä ympäristössä. Jatkamme nopeaa kasvua, alueellista laajentumista ja sovellusten kehittämistä nykyhetkeä ja tulevaisuutta varten.

Visma taloushallinnon ulkoistamispalveluiden kärjessä

Visma tarjoaa taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut myös selainpohjaisena pilvipalveluna. Tämä mahdollistaa joustavan työnjaon Visman ja asiakkaan välillä. Asiakas voi näin itsekkin osallistua työprosessiin haluamallaan tavalla.

Taloushallinnon ohjausjärjestelmä mahdollistaa uusia tehokkaita toimintatapoja. Automatisoinnista huolimatta palveluiden laatu ja luotettavuus lepää silti jatkossakin Visman tunnetusti ammattitaitoisen henkilöstön varassa.

Visma Services on osa pohjoismaista Visma-konsernia, jossa työskentelee noin 5 000 eri osa-alueiden asiantuntijaa palvelemissa noin 340 000 asiakasta. Suomessa Visma Services työllistää yli 500 taloushallinnon ammattilaista yli 20 paikkakunnalla.

Visman kattavat palvelualueet

- Laskentapalvelut
- Tilitoimistopalvelut
- Palkkahallinnon palvelut
- HR-palvelut
- Johdon ratkaisut ulkoistamiseen
- Kansainväliset taloushallinnon palvelut

Ota yhteyttä, niin kerromme lisää eri palveluratkaisuistamme. Lähetä viesti vsf.myynti@visma.com tai soita 010 756 40

Ammattitaidolla ja vastuulla